

“Det handlar om demokratiprocesser”

-En fallstudie om experimentell styrning med utgångspunkt i kommunal demokrati i ljuset av projekt Case Sofielund 2030

Joel Bernström

Självständigt arbete • 30 hp

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Hållbar stadsutveckling, ledning, organisering och förvaltning - masterprogram

Alnarp 2024

”Det handlar om demokratiprocesser”

En fallstudie om experimentell styrning med utgångspunkt i kommunal demokrati i ljuset av projekt Case Sofielund 2030

”It’s about democratic processes”

A case study on experimental governance based on municipal democracy in the light of the Case Sofielund 2030 project

Joel Bernström

Handledare: Gunilla Lindholm, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Bitr. handledare: Matilda Alfengård, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Examinator: Nina Vogel, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Bitr. examinator: Love Silow, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Omfattning: 30 hp

Nivå och fördjupning: A2E

Kurstitel: Independent Project in Landscape Architecture

Kurskod: EX0859

Program: Hållbar stadsutveckling, ledning, organisering och förvaltning - masterprogram

Kursansvarig inst.: Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2024

Omslagsbild: David Besiakov

Illustrationer: Illustrationerna i arbetet är författarens egna om inget annat anges

Nyckelord: Case Sofielund 2030, experimentell styrning, demokrati, projektifiering

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap
Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i JA, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i NEJ, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Fulltexten kommer dock i samband med att dokumentet laddas upp arkiveras digitalt.

Om ni är fler än en person som skrivit arbetet så gäller krysset för alla författare, ni behöver alltså vara överens. Läs om SLU:s publiceringsavtal här: <https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

ABSTRACT

Cities are facing increasingly complex challenges and are addressing them through innovative approaches and forms of collaboration that deviate from traditional governance. Case Sofielund 2030 was a project aimed at investigating how sustainability goals can be applied locally through new, innovative collaboration structures and processes. Through project logic, the city of Malmö has engaged a variety of stakeholders in a new form of governance, which this study has interpreted as experimental governance. The purpose of this qualitative study is to contribute to increased knowledge of how experimental governance relates to local democracy and to illuminate the conflict between innovation and accountability. Methods for the study have included interviews and document analysis. By discussing democratic perspectives such as power, inclusion, transparency, and legitimacy, this case study has highlighted a certain democratic deficit in terms of lacking transparency and accountability, and a lack of trust from citizens towards the project. The research has also indicated that citizen involvement can benefit positively from this new form of governance. The study has also critically discussed the 'project logic' and pointed out contextual explanations for its formation and dominance within the municipal organization. By highlighting a democratic deficit, this paper aims to contribute knowledge for a more balanced form of collaboration.

SAMMANDRAG

Städer står inför allt fler komplexa utmaningar och bemöter dessa genom innovativa tillvägagångssätt och samverkansformer som avviker från traditionell styrning. Case Sofielund 2030 var ett projekt som syftade till att undersöka hur hållbarhetsmål kan tillämpas lokalt genom nya, innovativa samarbetsstrukturer och processer. Genom en projektlogik har Malmö stad involverat en mångfald av aktörer i en ny form av styrning, som den här studien har tolkat som experimentell styrning. Syftet med denna kvalitativa studie är att bidra till ökad kunskap om hur experimentell styrning förhåller sig till kommunal demokrati och belysa konflikten mellan nytänkande och ansvar. Metoder för studien har varit intervjuer och dokumentanalys. Denna fallstudie har genom att diskutera demokratiska perspektiv som makt, inkludering, transparens, och legitimitet belyst ett visst demokratisk underskott i form av bristande insyn, försvårad ansvarsutkrävning, samt bristande förtroende från medborgare gentemot projektet. Undersökningen har även pekat på att medborgarinvolvering kan gynnas positivt av denna nya styrningsform. Studien har även kritiskt diskuterat 'projektlogik' och påtalar kontextuella förklaringar till dess uppkomst och dominans inom den kommunala organisationen. Genom att belysa ett demokratisk underskott ämnar denna uppsats att bidra med kunskap för en mer balanserad samverkansform.

Förkortningar

BID - Fastighetsägare BID Sofielund

CS - Case Sofielund 2030

FGK - Fastighets- och gatukontoret

PBL - Plan- och bygglag

SGRI - Scandinavian Green Roof Institute

ULL- Urban Living Labs

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	INTRODUKTION.....	1
1.1	Forskningsbehov.....	2
1.2	Syfte och frågeställningar.....	3
1.3	Undersökningens faser	4
1.4	Avgränsningar.....	4
2.	BAKGRUND – Projekt Case Sofielund 2030.....	5
2.1	Stadsdelen Sofielund – Ett problemdrabbat område.....	5
2.2	Case Sofielund 2030 – Om projektet.....	6
2.3	Samverkansaktörer i Case Sofielund 2030.....	7
2.4	Case Sofielund 2030- Delprojekt.....	10
3.	FORSKNINGSÖVERSIKT.....	14
3.1	Staden som experimentell aktör.....	14
3.2	Kommunens handlingsutrymme och ansvar.....	15
3.3	Projektformens dualitet.....	16
4.	ANALYTISK ANSATS.....	17
4.1	Innovativa former av styrning.....	17
4.2	Makt.....	18
4.3	Inkludering.....	19
4.3.1	Medborgarinvolvering – Deltagande på riktigt, eller en chimär?	19
4.3.2	Mötesplatser – medborgares offentliga rum.....	20
4.4	Transparens.....	21
4.5	Legitimitet.....	21
5.	METOD.....	22
5.1	Forskningsdesign – En bakgrund till val av metod.....	22
5.2	Insamlandet av data våren 2023.....	23
5.2.1	Ett abduktivt förhållningssätt.....	23
5.3	Fallstudie.....	24
5.4	Intervju.....	24
5.4.1	Om intervjupersoner.....	25
5.5	Dokumentanalys.....	27
5.5.1	Val av dokument.....	28
5.6	Observation.....	29
5.7	Tillvägagångssätt för analys.....	30

6.	RESULTAT.....	33
6.1	Case Sofielund 2030 - Projektets process.....	33
6.2	Projektets koppling till de globala målen.....	35
6.3	Lokalt deltagande.....	36
7.	ANALYS.....	38
7.1	Makt.....	38
7.1.1	Politik och finansiering.....	38
7.1.2	Institutionalism – Den osynliga makten.....	40
7.1.3	Inkrementalism – Roller och mandat i samverkansprojektet.....	43
7.2	Inkludering.....	45
7.2.1	Mötesplatser – Både ett mål och en förutsättning.....	45
7.2.2	Medborgarinvolvering – Viljan till en deltagarvänlig form av styrning.....	47
7.3	Transparens.....	52
7.3.1	Medborgares insyn i projektet.....	52
7.3.2	Öppenhet inom samverkansprojektet.....	54
7.4	Legitimitet.....	55
7.4.1	Förtroende för projektet inifrån organisationen.....	55
7.4.2	Förtroende för projektet från medborgare.....	56
8.	DISKUSSION.....	59
8.1	Makt – Projektifieringens styrande logik.....	59
8.2	Inkludering – Ny styrning i medborgarnas tjänst.....	60
8.3	Transparens – Insyn och öppenhet.....	61
8.4	Legitimitet – Bristande förankring inom och utom projektet.....	62
9.	METODDISKUSSION.....	64
10.	SAMMANFATTANDE SLUTSATS.....	68
	Epilog.....	71
	REFERENSER.....	73
	BILAGA.....	79

Ty mäktar vi förlossa den som outtröttligt strävar

-ur Faust

1. INTRODUKTION

Offentlig sektor använder alltmer projektformer för att bryta byråkratiska traditioner och för att kunna agera flexibelt och innovativt (Fred, Forsell, & Hall, 2013), men projektifieringen leder även till fler tillfälliga organisationer och temporära projekt (Fred, Forsell, & Hall, 2013; Mukhtar-Landgren & Fred, 2019; Fred, 2020; Fred & Mukhtar-Landgren, 2022). En bidragande orsak till denna projektifiering är att städer står inför mängd komplexa utmaningar som klimatförändringar, social ojämlikhet och utanförskap (Fred, Forsell, & Hall, 2013; Eneqvist, 2022) vilket städer bemöter genom innovativa tillvägagångssätt som avviker ifrån en traditionell styrning (Karvonen, 2018; Agger & Sørensen, 2018; Berglund-Snodgrass, 2022). Förutom att bemöta dessa komplexa problem med en projektlogik krävs det även sektorsövergripande samarbeten med en mångfald av aktörer i en ny form av styrning, enligt Eneqvist (2022). Traditionella styrningsprocesser har inte nödvändigtvis kapacitet att hantera komplexa problem utan experiment har istället uppkommit som en lösning för att förändra tekniker, policyer, och institutioner. Experiment har blivit till en sådan dominerande form av styrning i hanteringen av klimatförändringarna att vissa menar att experiment har blivit till en ny form av styrning i sig själv - *experimentell styrning* (ibid.)

Case Sofielund 2030 (CS), var ett projekt som syftade till att exemplifiera hur de globala hållbarhetsmålen, Agenda 2030, kan tillämpas lokalt genom nya, innovativa samarbetsstrukturer och processer i stadsdelen Sofielund (Malmö stad, 2023). Området Sofielund i Malmö blev en testbädd för att utforska nya idéer samt för att utmana strukturer som kan verka hämmande i utvecklingsprocesser (ibid.). Det fanns även en vilja att testa hur innovativ samverkan kan öka delaktigheten hos lokala aktörer och medborgare inom hållbar utveckling (BID, u.å. A).

Case Sofielund 2030 väcker frågor kring hur ett projekt kan utmana rådande strukturer, samt verka för en mer inkluderad samverkansform lokalt. Projektformens logik betonar ett behov av reflektion, risktagande, och förbättringar (Fred, Forsell, & Hall, 2013). Kommuner är huvudaktörer i utveckling av städer (Eneqvist, 2022) och ska verka för att skapa hållbara och jämlika städer (Syssner, 2012), men har även ett ansvar att skydda kollektiva värden som demokrati, ansvarsfullhet, och legitimitet (Eneqvist, 2022). Det finns en diskrepans mellan kommunen och experimentell styrning. Kommunen representerar stabilitet, kontroll och ett formellt institutionaliserat ramverk för planering, medan experimentell logik innebär en öppenhet, och en acceptans gentemot osäkerhet och tvetydighet i planeringen (ibid.). Den här studien tar avstamp i projekt Case Sofielund 2030 och ämnar att diskutera hur experimentell styrning förhåller sig till kommunal demokrati. Undersökningen kommer att diskutera demokratiska perspektiv som *makt*, *inkludering*, *transparens*, och *legitimitet* för att belysa demokratiska möjligheter och utmaningar i experimentell styrning. Titeln för

denna uppsats kommer från en intervju med en representant från Miljöförvaltningen där hon efter projektet var över insåg “*det handlar om demokratiprocesser*”.

1.1 Forskningsbehov

Forskning kring experimentell styrning (*experimental governance*) har tidigare studerats av bland annat Eneqvist (2022) med Stockholm stad som agerar utgångspunkt. Eneqvist skriver följaktligen att forskning inom planering endast kretsar kring experimentella handlingar och inte styrning, där kommunen i innovativ samverkan endast är en av många aktörer. Kommunen, anser Eneqvist, är en aktör vars demokratiska ansvar skiljer den från andra. Kommunens utmärkande demokratiska ansvar kräver att dess roll behöver diskuteras och analyseras utifrån demokratiska perspektiv. Kronsell och Mukhtar-Landgren (2018) skriver att det behövs ytterligare forskning som kan diskutera kommunens roll i experimentell styrning genom demokratiska aspekter som makt, inkludering, transparens, och legitimitet. Den här studien vill också bidra med att inkludera andra aktörer i samverkansorganisationer vars perspektiv kan bredda diskussionen om kommunens demokratiska roll inom samverkan.

1.2 Syfte och frågeställningar

Den här studien har som syfte att bidra till ökad kunskap om hur experimentell styrning förhåller sig till kommunal demokrati. Målet är att med utgångspunkt i projekt Case Sofielund 2030 belysa konflikten mellan nytänkande och ansvar.

De tre frågeställningarna för denna studie är:

Hur har Case Sofielund 2030 bidragit till att främja ökad lokal medverkan?

Hur har Case Sofielund 2030 bidragit till nya samarbetsstrukturer?

Hur påverkas en demokratisk förankrad aktör som Malmö stad av innovativa styrningsformer utifrån demokratiska perspektiv som makt, inkludering, transparens, och legitimitet?

1.3 Undersökningens faser

Denna undersökning har bestått av två faser; våren 2023 då det empiriska materialet samlades in; och våren 2024 som bestod av bearbetning, analys, och sammansättning av denna undersökning. Undersökningen har till största del genomförts under våren 2024. De två faserna bestod av olika analytiska förhållningssätt då våren 2023 inspirerades insamlandet av datan av ett abduktivt förhållningssätt, medan våren 2024 snarare bestod av en tolkande ansats. Dessa kommer att presenteras mer utförligt i metodavsnittet.

1.4 Avgränsningar

Studiens litteraturöversikt och analytiska utgångspunkter är övervägande forskning från en svensk kontext eftersom att både svenska planeringssystemet och samhället skiljer sig åt gentemot andra länder och är därmed svåra att tillämpa för ett svenskt fall. Det finns mycket forskning om styrning, för att avgränsa studien har Erica Eneqvist forskning om experimentell styrning valts ut.

2. BAKGRUND – Projekt Case Sofielund 2030

I detta avsnitt presenteras projekt Case Sofielund 2030. Det börjar med en kort beskrivning av området Sofielund, sedan presenteras projektet och de involverade aktörerna.

2.1 Stadsdelen Sofielund – Ett problemdrabbat område

Sofielund är ett område i centrala Malmö, som brukar delas upp i två separata delar: norra och södra Sofielund (Ivert, Di Rocco & Kronkvist, 2023). Jämfört med övriga Malmö har sofielundsborna lägre disponibel inkomst, lägre förvärvsarbetare och en högre andel utlandsfödda (ibid.). Området Sofielund syns markerat på kartan över Malmö i figur 1.

Sofielund har varit känt i media som ett våldsdubbade område med hög brottslighet, som främst har handlat om narkotikaförsäljning. Det har gällt framförallt södra Sofielund kring Sevedsplan. Flera insatser har genomförts på grund av detta i försök att vända utvecklingen (ibid.).

Figur 1. Karta över Malmö med stadsområdet Sofielund markerat.

Källa: Grundkartan över Malmö (Wikimedia commons, u.å.). Röd markering gjord av författaren

På figur 2 visas både norra och södra Sofielund med Sevedsplan utmarkerat.

En annan problematik som fanns i området var att det förekom “oseriösa fastighetsägare” som misskötte sina fastigheter, tillhandahöll otillåtna hyreskontrakt, samt var ovetandes om vilka personer som var registrerade i bostäderna (Ivert, Di Rocco & Kronkvist, 2023). De boende i området har även uppgett i en kartläggning år 2014 att de upplevde otrygghet och att det fanns mycket ordningsstörande element i området såsom nedskräpning och graffiti-timålning (ibid.).

2.2 Case Sofielund 2030 – Om projektet

Case Sofielund 2030 var ett projekt som syftade till att exemplifiera hur de globala hållbarhetsmålen, Agenda 2030, kan tillämpas lokalt genom nya, innovativa samarbetsstrukturer och processer (Malmö stad, 2023). Projektet pågick mellan 1 september 2018 till 30 juni 2022 och finansierades till hälften med medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) via tillväxtverket och resterande från Malmö stad (Malmö stad, 2023; BID, u.å.A). Området blev en testbädd för att testa nya idéer samt utmana idéer som kan vara hämmande i

utvecklingsprocesser (Malmö stad, 2023.). Det fanns även en vilja att utforska hur innovativ samverkan kan öka delaktigheten hos företagare och medborgare inom hållbar utveckling (BID, u.å.A). CS bestod av sju stycken delprojekt: *“Det goda livet Sofielund”*, *“Gröna biblioteket”*, *“Konst i det offentliga rummet”*, *“Prototypande i stadsrummet”*, *Kunskapspaket för fastighetsägare*, *“Naturmolnet”*, och *“ReTuren PopUp”*.

Samverkan var tänkt både som förvaltningsöverskridande samarbete inom Malmö stad, samt med externa aktörer (Tillväxtverket, u.å.A). Det fanns en vilja att testa nya, gränsöverskridande arbetssätt när det gällde samverkan.

Målgrupper för projektet var från början bostadssektorn, det vill säga både privata och kommunala fastighetsägare, bostadsrättsföreningar, fastighetsförvaltare, och fastighetsägarföreningar, privata företag, idéburen sektor, Malmö stad, invånare i Sofielund, samt investerare (Tillväxtverket, u.å.A). I efterhand har de främsta målgrupperna som har berörts varit Sofielundsbor, idéburen sektor, Malmö stad, företag, och i mindre mån fastighetsägare (ibid.).

2.3 Samverkansaktörer i Case Sofielund 2030

Case Sofielund var ett enhetligt projekt, men med flera olika delprojekt med olika aktörer. Projektet hade som mål att skapa nya, innovativa samarbetsstrukturer och processer. Detta avsnitt kommer att presentera de mest väsentliga aktörerna i projektet, samt sedermera illustrera alla aktörers relation till respektive delprojekt.

Miljöförvaltningen, Malmö – Miljöförvaltningens arbete kretsar kring Malmö stads miljöarbete såsom att tillvarata miljöintressen i samhällsplaneringen, samordna Malmö stads miljöprogram, och bidra till en hållbar utveckling i kommunen (Malmö stad, u.å.A). De arbetar även med tillsyn och kontroll, enligt miljöbalken och livsmedelslagen, för att tillhandahålla en säker miljö.

Fastighets- och gatukontoret, Malmö – Fastighets- och gatukontoret (FGK) är en av Malmö förvaltningar som äger, utvecklar, och förvaltar stadens mark (Malmö stad, u.å.D). De skriver att de möjliggör för ett gott stadsliv, både för Malmö invånare och för stadens näringsliv. Precis som andra förvaltningar består FGK av flera avdelningar (ibid.).

BID Sofielund – Fastighetsägare BID Sofielund bildades 2014, som en fortsättning på ett arbete som pågått i området i det områdesprogram som Malmö stad drivit (Ivert, Di Rocco & Kronkvist, 2023). Omkring 25 privata fastighetsägare gick samman med allmännyttan och skapade föreningen. Idag består föreningen även av polis, lokala myndigheter, byalag och lokala aktörer (ibid.). Medlemmarna betalar medlem- och serviceavgift som sedan använts för att genomföra satsningar i området, samt finansiera de personer som arbetar inom föreningen.

BID är en akronym som står för “Boende, Integration, och Dialog” (BID, u.å.B). En grunddel i BID är att utvecklingsarbetet inte ska resultera i en gentrifiering som undantränger de befintliga invånarna (ibid.). Fastighetsföreningen BID var tänkt i början av projektet att vara mycket mer involverade i samarbetet för att ta sig an Sofielunds utmaningar, men BID blev en mindre aktör i projektet med tiden (Tillväxtverket, u.å.A.).

Växtväcket – Växtväcket är en förening som består av designers, landskapsarkitekter, trädgårdssingenjörer, och pedagoger som arbetar aktionsdrivet med deltagarinvolvring för att verka för barnvänliga och hållbara städer (Växtväcket, u.å.). Arbetet består av platsutveckling, stadsodling, och utepedagogik och skapas tillsammans med barn och boende. De driver bland annat Guldängens bygglekplats, Naturmolnet, och Gröna biblioteket, och i detta samarbetar de med fastighetsägare såsom MKB, Skanska, och Castellum (ibid.).

Hållbar Utveckling Skåne – Hållbar Utveckling Skåne är en förening som bildades 1998 under namnet “Agenda 21- Forum Skåne” och startades som en mötesplats för de som arbetade med miljöfrågor samt kring Agenda 21 (Hållbar Utveckling Skåne, u.å.). Sedan 2003 arbetar föreningen även inom områden som demokrati, hållbart byggande, naturvård, Agenda 2030, och klimat- och miljöanpassad offentlig upphandling (ibid.). Det är en ideell förening som är partipolitiskt obunden och arbetar för ett Skåne som är ekologiskt-, socialt-, och ekonomisk hållbart. Arbetet görs främst genom att driva projekt, anordna workshops, sprida kunskap och vara en plattform för samverkan och nätverk. Föreningen samarbetar med näringslivet, offentliga sektorn, och akademien (ibid.).

Kulturförvaltningen, Malmö – Kulturförvaltningen arbetar med bland annat att barn och unga ska kunna ta del av kulturlivet och eget skapande, konstutställningar, arkivfrågor, museiverksamhet och bibliotek, samt ger de stöd till det fria kulturlivet (Malmö stad, u.å.B). De skriver att de vill med kulturens kraft göra skillnad för Malmöborna. De arbetar även för en ekologisk, ekonomisk, och socialt hållbar stad. De skriver följaktligen att de vill involvera och skapa delaktighet (Malmö stad, u.å.C).

VA SYD – VA SYD är ett kommunalförbund mellan Lunds, Malmös, Burlövs, Eslövs och Lommas VA-verksamheter (VA SYD, 2023). VA SYD är huvudman för VA-verksamheten i de fem kommunerna och har uppdraget att hantera hushållsavfallet i Malmö och Burlöv. Övriga uppdrag kretsar kring att rena, kvalitetssäkra, och leverera dricksvatten, samt hantera avloppsvatten.

VA SYD skriver att de arbetar för att bidra till en hållbar samhällsutveckling (ibid.).

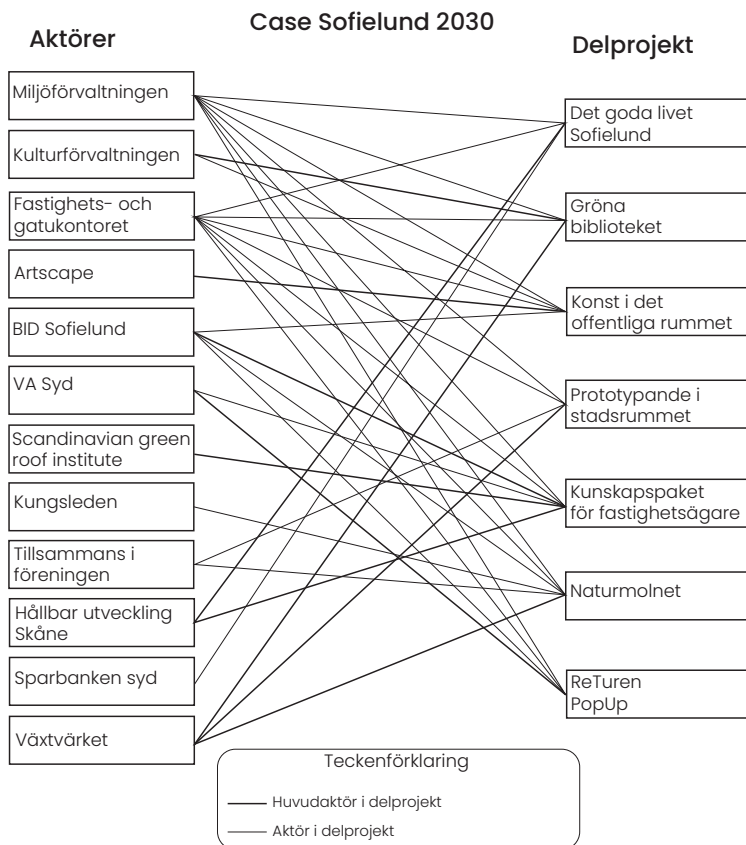
Artscape – Artscape är en icke-vinstdriven organisation som arbetar för att inspirera och främja offentlig konst för allmänheten (Artscape, u.å.). De skriver på sin hemsida att de vill utmana reklamens dominans i den moderna stadsvyn. De vill arbeta för mer gatukonst i den

urbana miljön (ibid.).

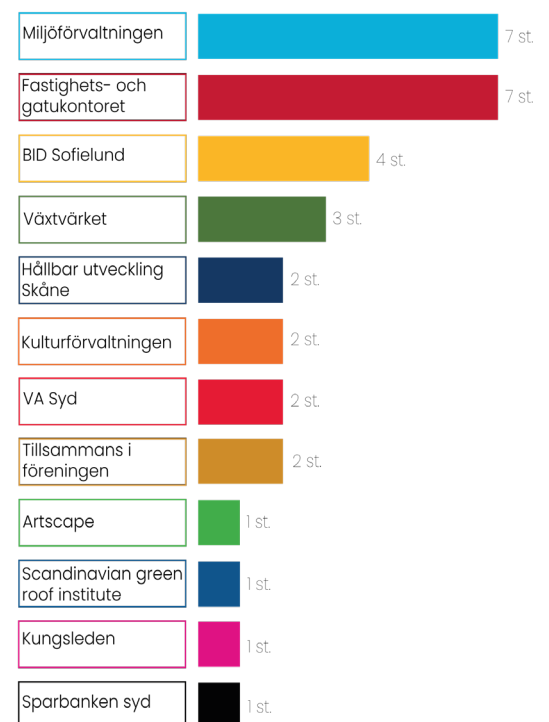
Scandinavian Green Roof Institute – Scandinavian Green Roof Institute (SGRI) är helägt av den ideella föreningen Scandinavian Green Infrastructure Association och bildades för att skapa ett nätverk för forskning vid Augustenborgs Botaniska Takträdgård (SGRI, u.å.). Föreningen arbetar med gröna tak som en metod för att bidra till en hållbar och klimatanpassad stad (ibid.).

I figur 3 illustreras vilka aktörer som varit delaktig i respektive delprojekt. De fetmarkerade linjerna symboliserar huvudaktörer i delprojekten. Figur 4 visar antal delprojekt respektive aktör var delaktig i.

Miljöförvaltningen och FGK var de aktörer som var med i alla delprojekt, men de var inte 'huvudägare' till något enskilt delprojekt. Bilden visar följaktligen att en aktör som Växtvärket var drivande i flera delprojekt.

Antal delprojekt aktörer deltagit i

Figur 4. Antal delprojekt som varje aktör var delaktig i

Figur 3. Aktörernas förhållande till delprojekt

2.4 Case Sofielund 2030- Delprojekt

Detta avsnitt presenterar projektets sju delprojekt

Det goda livet Sofielund – Kretsade kring olika öppna aktiviteter, både föredrag och workshops, till de boende i Sofielund, och dessa handlade om en hållbar livsstil (Denkiewicz et al., u.å.). Kunskapspaketet bestod av olika dimensioner men framförallt kring välmående, mat och ekonomi, och erbjöds under 6 månader (ibid.). Projektet genomfördes i samverkan mellan Hållbar Utveckling Skåne och Malmö stad, och finansierades av Sparbanken Syd samt med medel från ERUF. Det fanns en svårighet att nå ut till de boende, och få invånare deltog i aktiviteterna (Tillväxtverket, u.å.A).

Gröna biblioteket – Garaget i Sofielund identifierades under arbetet med CS som en viktig nod i Sofielund – en mötesplats för invånarna – och detta projekt bestod av att aktivera och utveckla ytorna omkring Garaget samt att testa grönblå miljöer och stadsodling (Denkiewicz et al., u.å.). Genom detta ville aktörerna väcka engagemang hos besökare, både från civilsamhället och näringslivet, samt att testa hur Agenda 2030 kan implementeras i praktiken. Växtvärdet anlätades att genomföra projektet samt bidra till aktiviteter på plats. Arbetet genomfördes till viss del med delaktighet ifrån personal och besökare. Tanken var från början att arbetet skulle vara mer medskapande men Covid 19-pandemin försvårade sådana metoder (ibid.).

Kunskapspaketet för fastighetsägare – Fastighetsägare i Sofielund erbjöds kompetenshöjande insatser kring hållbarhet, mestadels om fastighetsförvaltning med ekonomiska, sociala, och miljömässiga perspektiv (Denkiewicz et al., u.å.). Kunskapspaketet tog fram av Malmö stad, BID Sofielund, SGRI, Hållbar Utveckling Skåne, samt av VA SYD. Hållbar Utveckling Skåne och SGRI anlätades för att samordna och planera insatserna. BID hanterade kommunikationen till sina medlemmar, samt informerade om projektet (ibid.). Kunskapspaketet bestod av workshops, hållbarhetsvandringar, och föreläsningar bland annat. Det fanns även här en svårighet att nå ut till målgruppen, och få deltog i satsningen (Tillväxtverket, u.å.A).

Konst i det offentliga rummet – Artscape fick i uppdrag att bjuda in konstnärer, både från Sverige men även från den internationella gatukonstscenen, för att skapa sju bestående konstverk som placerades ut i Sofielund (Denkiewicz et al., u.å.). BID har varit en kommunikatör mellan Artscape och fastighetsägare för att hitta ytor för konsten. Konstnärerna har genomfört dialog- och involveringsarbete med de boende för att få in medborgardeltagande i processen (ibid.). Två av konstverken genomfördes genom workshops med barn och unga. Bild 1 visar en muralmålning av Artscape.

Bild 1. Muralmålning av Artscape

Naturmolnet – En tom yta på en obebyggd tomt, som ägdes av fastighetsföretaget Kungsleden (numer Castellum), gjordes om till en tillfällig grön mötesplats (Denkiewicz et al., u.å.). Platsen upplevdes tidigare som otrygg av de boende och projektet blev ett experiment på hur en temporär grön mellan användning kan öka trivsel, hälsa, och trygghet i ett område. Projektet genomfördes genom tvärasektionellt samarbete mellan Kungsleden, BID Sofielund, Malmö stad, och Växtväcket. Naturmolnet är både en mötesplats och “pedagogiskt klassrum i staden” (ibid.). Utformningen av platsen har gjorts i samverkan med boende, främst barn från skolor, förskolor samt från föreningar i närheten. Växtväcket som var aktören som genomförde projektet anordnar även aktiviteter på platsen (ibid.). Bild 2 visar Naturmolnet.

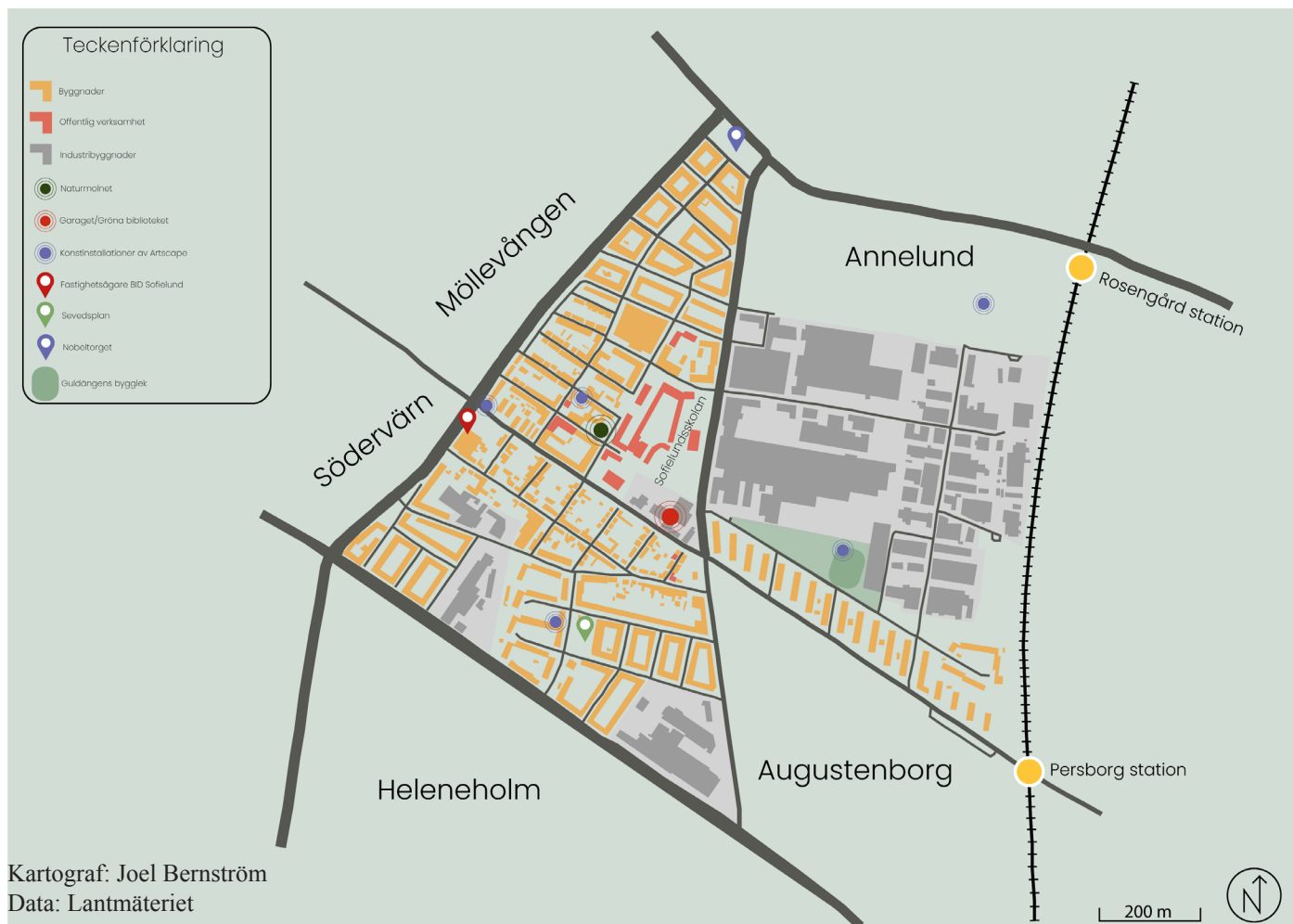

Bild 2. Naturmolnet

ReTuren PopUp – VA SYD testade tillsammans med Malmö stad och BID Sofielund hur en tillfällig avfallstjänst skulle kunna genomföras och sedan skalas upp till övriga Malmö (Denkiewicz et al., u.å.). ReTuren PopUp är en mobil, och ambulerande återbrukscentral för invånarna i Sofielund, och numer även på andra ställen i Malmö. De boende i området ska med detta projekt kunna slänga sitt grovavfall, elektronik, och farligt avfall, men även kunna lämna in hela saker och byta saker med andra boende. Insatsen, skriver aktörerna, har varit uppskattat hos de boende (ibid.).

Prototypande i stadsrummet – Växtvärket fick uppdraget att tillsammans med barn och unga testa olika former av trygghetsskapande i gaturummet, men också att sprida trafik-kunskap och uppmuntra till aktiv mobilitet (Denkiewicz et al., u.å.). Projektet utgick från cykelstråket mellan Rolfsgatan och Uddeholmsparken, och grundade sig i ett arbete för att skapa ett tryggare och lekvänligare område. Yngre barn fick vara med och bygga på bygg-lekplatsen Guldängen (ibid.).

På figur 5 visas de fysiska resultaten av CS på en karta över Sofielund.

Figur 5. Karta över Sofielund med fysiska resultat från CS utmärkta

3. FORSKNINGSOVERSIKT

Forskningsöversikten inleds med att beskriva tidigare forskning om experimentell styrning, kommunens roll, samt om projektifiering för att rama in och kontextualisera denna undersökning.

3.1 Staden som experimentell aktör

Städer bemöter komplexa utmaningar genom experiment – ett tillvägagångssätt för att hantera osäkerhet och instabilitet på ett konstruktivt och produktivt sätt (Karvonen, 2018). ‘Urban Living Labs’, en testmiljö i sitt ‘naturliga’ element, är ett sätt att testa klimatpolitik, hållbara lösningar, och urbana experiment (Kronsell & Mukhtar-Landgren, 2018).

Stadsplanering är under ett konstant tryck att bli innovativ och effektiv både i sitt uppdrag att leverera offentlig service samt för att tillhandahålla funktionella levnadsmiljöer (Berglund-Snodgrass, 2022). Urbana experiment har blivit ett sätt för städer att uppnå detta. Den gröna omställningen kan tvinga till ökat risktagandet av den osäkerhet som råder inför att bryta status quo och traditionell verksamhet (ibid.). Experiment involverar aktiviteter som är utanför mer traditionella regleringar, samhällsservice, och beslutsfattande (Karvonen, 2018). För att uppnå lyckade experiment krävs det innovation och kreativitet samtidigt som urbana experimenten också är geografiskt bundna och tidsbestämda (ibid.). De skapas för att nätverk ska byggas och för att sprida kunskap. Lyckade experiment kan skalas upp och misslyckade experiment kan revideras eller förkastas, på så vis kan urbana experiment vara ett sätt att institutionalisera och formalisera klimatstyrning (*Climate Governance*) (ibid.). Klimatstyrning kan beskrivas som ett lapptäcke av tillvägagångssätt som involverar ett flertal processer med olika aktörer, på olika platser och på flera skal- och styrningsnivåer (Eneqvist, 2022). Ovisshet definierar klimatförändringarna, både i problematik och i lösning, och experiment tillhandahåller mekanismer som anammar okunskap, överraskningar, och det oväntade (ibid.). Institutionaliseringsen av experiment som en form av självreflexiv styrning har betydande politiska konsekvenser (Karvonen, 2018). Karvonen skriver följaktligen att urbana experiment varken är progressiva eller regressiva då de både kan väcka kontrovers, erbjuda nytt ‘praxistyre’ eller reproducera och utvidga nyliberala och kapitalistiska tillvägagångssätt. Det beror på utgången av experimentet, vilka aktörer som är med, samt vilka metoder experimentet använder (ibid.).

Städer består av en mångfald av olika aktörer och intressenter, och samarbete mellan aktörer inom en särskild tid och rum är en definition av vad en stad är (Eneqvist, 2022). Genom att sammanföra aktörer med olika världsåskådningar, erfarenheter, och resurser genereras en potential för att skapa nya kreativa idéer, innovativa produkter, samt utmana befintliga tankesätt (Agger & Sørensen, 2018). Urbana experiment öppnar upp för nya former av styrning och kan hantera den komplexitet som en mångfald av aktörer kan skapa – jämförelsevis med mer traditionell styrning (Karvonen, 2018). Denna nya styrning kan

ersätta en äldre form av beslutsfattande till förmån för agila och responsiva aktörer och åtgärder (ibid.). Ökningen av formella och informella samarbeten, partnerskap, och styrningsnätverk grundar sig i tanken av att olika aktörer kan samverka för att lösa komplexa problem genom det beroendeförhållande som sammankopplar medborgare, företag, och institutioner (Eneqvist, 2022). Samverkan kan förena aktörer och resurser, och har sitt fundament i relationsbyggande, tillit, ömsesidighet, och förhandling. Traditionell hierarkisk styrning leds snarare av lagar och regler, samt kontrakt och konkurrens (som en följd av *New Public Management*) (ibid.).

Kritiker gentemot urbana experiment menar att det är småskaliga interventioner som hämmar stora reformer och beslut, samt att det avpolitiserar hållbarhetsutmaningarna (Eneqvist, 2022). Det finns även en osäkerhet ifall urbana experiment är 'testballonger' som skalas upp vid lyckade utfall, eller om det endast är en ny form av styrning (Karvonen, 2018). Experiment har även en potential för ökat demokratiskt deltagande, men samverkansarbetet kan innehålla redan förutbestämda agendor som döljs av demokratiska överläggningar. Således kan det vara svårt att avgöra ifall experiment är en plattform för kontroverser och diskussion eller om det endast är ett nytt sätt att stärka status-quo (ibid.).

3.2 Kommunens handlingsutrymme och ansvar

Kommuner är huvudaktörer i stadsutveckling – de planerar och reglerar den byggda miljön, tillhandahåller välfärdsservice, samt främjar attraktiviteten på platsen (Eneqvist, 2022). Sverige är en decentraliserad enhetlig stat med lokalt självstyre med hög nivå av autonomi (Mukhtar-Landgren & Fred, 2019). Kommuner har ansvar för att skydda demokratiska värden som demokrati, ansvarsfullhet, och legitimitet (Eneqvist, 2022). De är både begränsade och möjliggjorda av regler, informella praxis, samt av sina resurser (Kronsell & Mukhtar-Landgren, 2018). I lokala nätverk och samverkan är de oumbärliga på grund av sina finansieringsmöjligheter och expertis (ibid.). Kommuner använder både en horisontell- och en hierarkisk logik då de både ingår i samarbeten och nätverksstyrningar, men samtidigt är underordnade av formella och demokratiska ramverk (ibid.). Eneqvist (2022) skriver att nya experimentella styrningar är problematiska för kommuner då det utmanar den traditionella byråkratiska, sektoriserade organisationen som skapades för administration och regelstyrning, samt med hierarkier – vilket inte är passande för de nya formerna av styrning. Eneqvist fortsätter med att interna strukturer börjar utvecklas som bryter silo-orientering, och att det sker småskaliga institutionella förändringar. Kommuner ska inte ses som en enhetlig aktör, utan en kommun består av olika förvaltningar som i sin tur består av olika avdelningar med olika viljor, intressen, och kärnuppdrag (Kronsell & Mukhtar-Landgren, 2018). Det innebär att kommunens roll i samverkansorganisationer kan skifta, samt att rollen kan förändras efterhand som projektet fortlöper. Den offentliga sektorn har ett grunduppdrag att riskminimera genom att de nyttjar offentliga medel (Berglund-Snodgrass, 2022). I urbana experiment ses risk som

ett tillvägagångssätt för att nå ett positivt utfall, och blir till ett nödvändigt ont för att kunna nyttja fördelarna (ibid.). Kommuner har ett särskilt ansvar tillskillnad från andra aktörer på grund av sin legitimitet och som ett formellt beslutsorgan, och i traditionell styrning är fria val den ultimata utvärderingen (Mukhtar-Landgren & Kronsell, 2018; Eneqvist, 2022). På grund av detta finns det ett nödvändigt behov av att granska kommuner utifrån demokratiska perspektiv (ibid.).

3.3 Projektformens dualitet

Projektformer och projektledning blir allt vanligare i den offentliga sektorn (Fred, 2020). Projekt kan tillämpas som organisationsform för kontroll, men även för att skapa lärandemiljöer, samt för att öka kreativitet för att kunna producera komplexa produkter (Fred, Forsell, och Hall, 2013). Offentlig sektor använder projektformen för att bryta byråkratiska och konventionella handlingar för att istället verka nyskapande och flexibelt (ibid.). Projektfinansiering och projektorganisering är även en väsentlig och integrerad del av EU-policyer, och en stor del av EU-finansiering går via projektfinansieringssystem (Mukhtar-Landgren & Fred, 2019). Följaktligen genomgår kommuner både organisatoriska- och policyförändringar för att erhålla dessa medel. Den organisatoriska förändringen är ett skifte från mer permanenta aktiviteter, till temporära projektorganisationer. Att organisera i temporära former kan ha flera fördelar som bland annat för att undvika klassiska byråkratiproblem, för att signalera politisk handlingskraft, samt för att erhålla extern finansiering (Fred & Mukhtar-Landgren, 2022). Det kan även möjliggöra samverkan mellan okonventionella aktörer. Temporära organisationer kan vara testbäddar, piloter, eller policylabbar (ibid.). Fastän projektformen anses vara mer flexibel än den mer traditionella och byråkratiska organisationsformen betyder inte det att projektformen är en brytning från den byråkratiska, utan byråkratiska element som rapportering, dokumentation, och standardisering är även en del av projektformen (Fred, 2020). En kritik mot projektformen är att den erbjuder kortsiktiga lösningar på komplexa problem (Fred, Forsell, och Hall, 2013; Fred & Godenhjelm, 2023). Erhållandet av finansiering är en bidragande faktor till projektformen, men när projektfinansieringen avtar, upphör även ofta projektet (ibid.). Få projekt implementeras in i den ordinarie verksamheten och Fred, Forsell, och Hall menar att projektifieringen är på väg att bli ett institutionaliserat fenomen.

4. ANALYTISK ANSATZ

Detta avsnitt kommer att presentera begrepp och koncept som kommer att utgöra den teoretiska basen för att genomlysas uppsatsens empiriska material.

4.1 Innovativa former av styrning

Det finns olika tolkningar av styrning (*governance*) men en tydlig definition lyder:

[styrning] syftar på de regler och former som styr kollektivt beslutsfattande. Att fokuset ligger på beslutsfattande i kollektivet innebär att styrning inte handlar om en enskild individ som fattar beslut, utan snarare om grupper av individer eller organisationer eller system av organisationer som fattar beslut. (Ansell & Gash, 2007, 545)

Oavsett hur styrning definieras finns det konsensus att det gör gränserna mellan den offentliga- och privata sektorn mer otydliga (Ansell & Gash, 2007). Samverkansstyrning är följaktligen styrning där privata- och offentliga aktörer arbetar tillsammans, i särskilda processer, för att utveckla lagar och regler för att tillhandahålla kollektiva nyttor (ibid.). Ett ökat antal av formella och informella samverkansnätverk har föranlett idén om att olika typer av aktörer kan tillsammans lösa komplexa problem, vilket i sin tur mynnat ut i en användning av experiment som policyverktyg (Eneqvist, 2022). Urban styrning har av denna anledning även blivit en del av experimenten – så kallad *experimentell styrning*.

CS har beskrivits som ett projekt som ska 'utmana strukturer' och testa hur 'innovativ samverkan' kan öka delaktigheten lokalt (Malmö stad 2023; BID, u.å.A). Beskrivningen av CS stämmer väl med experimentell styrning och denna studie har således valt att tolka CS som ett samverkansprojekt som tillämpar experimentell styrning. Begreppet experimentell styrning är ett underliggande begrepp som utgör stommen i analysen – det vill säga alla demokratiska perspektiv kommer att diskuteras kring begreppet. Olika samverkansstyrningar kan innehålla liknande processer som experimentell styrning (Eneqvist, 2022), såsom *polycentrisk styrning*. Polycentrisk styrning kan förklaras som flera olika beslutscentrum i samma projekt där det kan vara av intresse att studera hur dessa förhåller sig och interagerar med varandra (Thiel, 2023). CS är ett passande exempel på detta då det var ett enhetligt projekt, men med flera olika delprojekt som innefattade olika aktörer och samarbeten. Polycentrisk styrning kan vara en utveckling från traditionell styrning, och kan utforskas för att förstå hur styrningen bidrar till hållbar produktion och tillhandahållande av allmännyta (Thiel, 2023).

Det utmärkande särdrag som skiljer experimentell styrning från de andra är experimenterandet – att aktörerna vill testa nya metoder och tillvägagångssätt. *Urban Living Labs* (ULL) kan exemplifiera en form av experimentell styrning där aktörer

utvecklar nya teknologier eller levnadssätt (Kronsell & Mukhtar-Landgren, 2018). ULL visar utmärkande former av experimentell styrning då det uppmuntrar kunskap och innovation genom en öppen och engagerad läroprocess (ibid.). Experimentell styrning har fördelen att den kan samla och dela resurser, erhålla extern finansiering, samt dela risker och investeringar (Eneqvist, 2022). Kritiker menar att styrningen gör det svårare att utkräva ansvar för projekt, samt att det är osäkert ifallexperimentell styrning utmanar rådande strukturer eller om det endast är traditionell styrning i en ny skepnad (ibid.).

4.2 Makt

Inom samhällsvetenskap är makt antingen som handling - när makt utövas, eller som förmåga - att besitta resurser som gör att makt kan utövas (NE, u.å.A). Makt är inte nödvändigtvis något begränsande och negativt, utan kan vara positivt och produktivt – makt är ett ”dynamiskt nät av allomfattande förbindelser” (Flyvbjerg, 1998, 5). En central fråga kring makt är inte endast vem som besitter den, utan även hur den används. Francis Bacon sa “kunskap är makt”, men makt är också kunskap; makt kan bestämma vad som räknas som kunskap, samt vilken typ av tolkning som får företräde (ibid.). Makt kan framhäva kunskap som tjänar dess syfte, och förtrycka kunskap som inte gör det (ibid.).

Flyvbjergs (1998) beskrivning av makt har tagits i beaktning i denna studie som fokuserar mest på de osynliga krafter som styr en kommuns handlingar. Kommuner styrs av regelverk, och i denna studie är det främst markanvändning och miljö som berörs och i dessa fall styrs kommunen till största del av Miljöbalken, samt av PBL (Emmelin, 2006). Utöver dessa styrs kommuner av instrument som ska tillämpas, som miljökonsekvensbedömning, samt av EU-direktiv som inte alltid överensstämmer med rådande system eller synsätt (ibid.).

Kommunens handlingar är också av intresse i denna studie. Institutioner kan genom en konceptualisering av existerande spelregler vägleda aktörers beslutsfattande genom normer, regler, och strategier genom strukturella sociala interaktioner (Thiel, 2023). Andra typer av makt är förmågan att bestämma en agenda, eller subtila maktformer som när en aktör övervakar kollektiva handlingar (ibid.). Det är således av intresse att både studera kommunens agerande i CS, samt hur de förhåller sig till de krav och regler som de är underställda.

4.3 Inkludering

Betyder att “låta ingå som del i viss grupp” (NE, u.å.B), men kan liknas vid Stigendals (2007) definition av integration: att “helhetliggöra” – att två delar blir till en helhet.

Stigendals definition lämpar sig även i detta fall då ‘att inkludera’ återspeglar att det finns människor som är exkluderade. ‘Inkludering’ kommer användas i denna studie som ett demokratisk begrepp eftersom CS hade som syfte att öka delaktigheten hos medborgare inom hållbar utveckling (BID, u.å.). I den här studien har inkludering delats upp i *medborgarinvolvering* och *mötesplatser*.

4.3.1 Medborgarinvolvering – Deltagande på riktigt, eller en chimär?

Urbana experiment öppnar upp för en ny styrning som kan hantera en mångfald av aktörer, jämförelsevis med mer traditionell styrning (Karvonen, 2018). Det finns en särskild potential i experiment att stärka det demokratiska deltagandet i styrningen. På lokal nivå, som i CS, öppnar den nya styrningsformen möjligheter att involvera fler aktörer och skapa en mer deltagarvänlig styrning.

Fram till 1980-talet fanns det ett brett stöd i samhället för långsiktig planering av välfärdssamhället, men allteftersom en marknadsisering av offentliga verksamheter har motsättningar ökat angående hur offentlig verksamhet ska skötas (Khakee, 2006). När det fanns ett brett stöd för hur allmänintresset styrdes var representativ demokrati med folkvalda representanter tillräckligt. Idag finns det istället ett ökat behov att ha en dialog med medborgare angående kollektiva intressen, både för att minska risken att resursstarka grupper tillskansar sig mer än resurssvaga, men också för att multikulturella städer kräver dialog för att gynna olika grupper (ibid.). Kvaliteten på deltagandet är central – om medborgarinvolveringen ger konkret inflytande eller om det endast är symboliskt (Kronsell & Bäckstrand, 2010). Det kan vara mer lämpligt att tillämpa medborgarinvolvering innan ett beslut har fattats, än i en implementeringsfas (ibid.). Det finns en skillnad på vilka typer av människor som har tid och intresse att engagera sig, vilket kan resultera i att marginaliserade områden får sämre förutsättningar till medborgarinvolvering (Cars & Thune Hedström, 2006; Khakee, 2006). Deltagande skiljer sig åt beroende på hur mycket makt ett politisk system vill bevilja medborgarna (Khakee, 2006). Sherry Arnstein illustrerade medborgarnas deltagande med en stegen, där de lägsta stegen illustrerar låg makt, och de högre stegen förknippas med omfattande makt för medborgare (ibid.). De lägre trappstegen kan vara att ‘utbilda’ medborgare, eller nominera medborgare till kommittéer som saknar reell makt och bara finns för syns skull (ibid.). Lågt inflytande för medborgare kan även vara samråd där medborgare kan yttra åsikter, men där beslut redan är antagna (ibid.). Resursbegränsningar och att kommuner behöver hantera alltmer komplexa frågor (Syssner, 2012) är en anledning till att kommuner numer går ifrån en traditionell hierarkisk styrning, till styrning genom nätverk (Khakee, 2006). Nu, mer än innan, behöver

det kommunala styret skapa förutsättningar för lokal utveckling genom att samordna resurser (Khakee, 2006.). Det finns även en strömning från en kollektivistisk demokratimodell till en alltmer individualistisk. Medborgare använder inte traditionella kanaler i samma utsträckning för att påverka beslut. Istället för att gå med i politiska partier försöker medborgare påverka på andra sätt. Det kan vara en förälder som tar en aktiv roll i skolor eller förskolor, eller att medborgare försöker omvandla hyresrätt till bostadsrätt och bilda bostadsrättsföreningar (ibid.). Denna förändring kan till viss mån förklaras av förändring i PBL där planeringsprocessen inkluderar samråd och remitteras för synpunkter, men är ofta en chimär och ett sätt att befästa de beslut som redan antagits (Cars & Thune Hedström, 2006). Det kan försämla medborgarnas tilltro till systemet (ibid.). Medborgare kan påverka beslut genom att bilda 'intresseföreningar', 'aktionsgrupper', eller 'allianser' för lobbying riktad mot politiska representanter. Det kan vara ett sätt att påverka som går förbi de lagstadgade formerna i PBL (ibid.). Förändringen av hur medborgare väljer att påverka beslut har förändrat synen på dem, från invånare till brukare (Khakee, 2006). Emellertid att få medborgares synpunkter på förslag kan ge bättre beslutsunderlag samt höja planernas legitimitet genom det förtroende medborgarna ger beslutsprocessen (Khakee, 2006.). Experimentell styrning kan öka demokratisk deltagande men det kan redan finnas förutbestämda agendor som göms under demokratiska överläggningar (Karvonen, 2018). Det är svårt att avgöra ifall det nya sättet att styra är en plattform för att uttrycka kontroverser och föra diskussion, eller om det endast stärker status-quo. Att granska aktörer som styr handlingar kring experiment, och inte enbart granska aktiviteten, kan belysa konsekvenser av styrningen av stadsutvecklingen (ibid.).

4.3.2 Mötesplatser – medborgares offentliga rum

I alla städer, oavsett var i världen eller när i historien, finns det en skiljelinje mellan offentliga- och privata sfärer (Madanipour, 1999). Var medborgare kan gå är villkorat av hur ett rum är organiserat eller styrt - vilket i sin tur styr rumsligt beteende och socialt liv. Medan privata rum kräver tillåtelse att besöka är offentliga rum tillgängliga för alla (ibid.). Åtskilliga fysiska och institutionella infrastrukturer är väsentliga för att sociala relationer ska utvecklas och upprätthållas (Latham & Layton, 2019). Parker, bibliotek, och samlingslokaler är alla exempel på social infrastruktur som främjar socialt liv (ibid.). Privatisering av offentliga platser sker när en plats urholkas av sitt emotionella, och kulturella värde, som skapas när människor använder platsen, och platsen blir istället till en handelsvara (Madanipour, 1999). Om platser behandlas som en handelsvara skapas en privatisering av rum. Inkluderande noder kan å andra sidan bidra till att främja ökad tolerans och social sammanhållning (ibid.). Öppna, inkluderande, och offentliga lokaler behövs för att medborgare ska kunna vara med och påverka beslut, samt för att kunna yttra missnöje och utmana rådande styren (Khakee, 2006; Madanipour, 1999).

4.4 Transparens

Transparens kan i denna undersökning förstås som öppenhet eller insyn, och kommer att diskuteras både som medborgares möjlighet till insyn i planprocessen, samt som öppenhet mellan de olika aktörerna i samverkansprocessen. Inom samverkansprojekt är det en fördel med öppenhet då gräns- och sektorsöverskridande samverkan kan skapa nya idéer, projekt, och experiment (Kronsell & Mukhtar-Landgren, 2018). Kommuner har en särskild ställning i samverkan då de är en demokratisk styrd organisation, vilket innebär att de vägleds av bland annat ansvarsfullhet, transparens, jämlikhet, och öppenhet (Fred & Mukhtar-Landgren, 2022; Eneqvist, 2022; Ehinger Berling, 2006). Insyn är en demokratisk grundsten och är starkt betonad i svensk planlagstiftning (Ehinger Berling, 2006; Cars & Thune Hedström, 2006). Öppenhet och tillgång till information är en förutsättning för en demokratisk grundprincip: att beslutsfattare ska kunna ställas ansvariga för det som påverkar väljarnas intressen (Kronsell & Bäckstrand, 2010). I fleraktörssamverkan är ansvarsutkrävning och transparens två särskilt viktiga värden (Thiel, 2023), men det är vanligt att det kan bli ett underskott av dessa (Zakhour & Metzger, 2018).

4.5 Legitimitet

Legitimitet, eller lagligt berättigande, kan definieras som "rätten till regentskap" (NE, u.å.C). I samhällsvetenskapen är detta ett centralt och essentiellt begrepp (Kronsell & Bäckstrand, 2010). Legitimitet är ett fundament för liberala staters styrning. Kronsell och Bäckstrand definierar legitimitet som en acceptans av en särskild social ordning, regler, normer, eller institution av en grupp aktörer eller av en gemenskap. Samtycke och acceptans krävs för en legitim politisk ordning (ibid.).

Den här studien har tolkat legitimitet på två sätt, internt och externt. Internt gäller projektets legitimitet inom den egna organisationen, och externt är legitimiteten från medborgare för projektet. Kommunala organisationer strävar att vara legitima, och legitimitet uppstår när det finns en samstämmighet mellan de värderingar som präglar organisationen, och de värderingar och beteende som är acceptabla från organisationens omgivning (Eneqvist, 2022). Det finns institutionella logiker bakom kommunens strävan efter legitimitet, och dessa logiker kan konkurrera med varandra och ge olika tryck på organisationen (Eneqvist, 2022). Institutionell logik kan förstås som spelregler som ger, tar, eller upprätthåller makten hos det verkställande styret (Eneqvist, 2022). Vad som uppstår i mellanrummet mellan kommunens strävan efter legitimitet och det tryck av institutionell logik som kommunen är underställd är vad den här studien eftersträvar att diskutera.

5. METOD

I detta kapitel presenteras undersökningens forskningsdesign. Eftersom denna studie fokuserar på att diskutera demokratiska aspekter inom det innovativa samverkansprojektet Case Sofielund 2030 genomfördes en kvalitativ fallstudie där det empiriska materialet samlades in genom sju intervjuer med aktörer inom samverkansprojektet, samt genom en dokumentanalys av totalt tio dokument.

5.1 Forskningsdesign – En bakgrund till val av metod

En del av den kvalitativa forskningen har uppkommit ur en kritik mot den objektiva synen på vetenskap (Fejes & Thornberg, 2015). Kritiker menar att utformningen av forskning är beroende av forskarens teoretiska intresse och tidigare kunskap (ibid.). Fronesis (praktisk klokhet) är en form av kunskap, som enligt Flyvbjerg, Landman, och Schram (2012) kan appliceras vid hantering och agerande kring sociala problem i en specifik kontext. I den här studien har fronesis använts som utgångspunkt då CS var ett samverkansprojekt som till stor del bestod av sociala interaktioner och handlingar. En nytolkning av fronesis av Flyvbjerg inkluderar aspekter av makt och han menar att fronesis behövs för att göra samhällsvetenskaplig forskning relevant igen (ibid.). Fronesis behövs även för hantering av mänskliga angelägenheter och har en framträdande roll inom socialt tänkande och handling (ibid.). Fronesis har i detta avseende använts som ett sätt att förstå att det inte går att skapa en allomfattande ‘*one size fits all*’-hypotes, utan det som läggs fram i denna studie är en tolkning av den empiriska data som insamlats och där relevanta forskningsbelägg och teorier ifrån governanceforskning (i synnerhet experimentell governance) samt stadsplanering samspelar med denna data.

Undersökningen har använt sig av tolkande metoder (*interpretive methods*) som grundar sig i att människans kunskap av verkligheten är en social konstruktion konstruerad av människor (Walsham, 2006). Teorier skapas för att förstå världen, och delade meningar är snarare intersubjektiva än objektiva, och tolkande beskrivningar understryker att objektiv kunskap inte är värdeneutralt utan undersökaren reflekterar sina antaganden och premisser (Klingberg & Hallberg, 2021). Det är extra tydligt när mellanmänskliga företeelser studeras (ibid.), som i den här undersökningen där fokus ligger på interaktionen och samarbetet mellan olika aktörer. Att förstå tolkande metoder och den subjektivitet det medför kan vara till gagn för undersökningens neutralitet. I den här undersökningen har en sådan ansats försökt tillämpas för att undersökningen ska hålla en hög integritet. Detta angreppssätt ligger även till grund för de val av metoder som genomförts för att samla in empiriskt material.

5.2 Insamlandet av data våren 2023

Våren 2023 genomfördes denna studies insamling av empiriskt material. Alla intervjuer och observationer genomfördes under denna period.

5.2.1 Ett abduktivt förhållningssätt

Ett intresse för projektet *Naturmolnet* ledde in på det övergripande projektet Case Sofielund 2030 som beskrevs som innovativt och som ett experiment för hur nya samarbetsstrukturer kan implementeras och utforskas (Malmö stad, 2023). I den initiala fasen av denna period påträffades det relativt lite information kring projektet, och ifall CS var innovativt och experimentellt krävdes det ett öppet förhållningssätt för att kunna bemöta det utforskade.

Därav ansågs det lämpligt i denna studie att insamlingen av data genomfördes med inspiration ifrån ett abduktivt förhållningssätt. Abduktion är en form av slutledning där insamlade data leder till en hypotes som bäst förklarar fenomenet (Josephson & Josephson, 1994, 5). Om CS var ett projekt som var nyskapande blir abduktion lämpligt då det blir en sorts teoribildande eller tolkande slutledning. Abduktion är ett sätt att resonera både i skapandet och utvärderingen av förklarande hypoteser och teorier (Haig, 2008, 1014). Med andra ord kretsar abduktion kring att studera fakta och utforma en teori kring dessa. Skillnaden mellan abduktion och deduktion är att deduktion stödjer sin slutledning på ett sådant sätt att slutledningen bör vara sann, utifrån att förutsättningarna för slutledningen är sanna (Josephson & Josephson, 1994, 12). Abduktion däremot har ett tillvägagångssätt där slutledningen slår ut andra möjliga hypoteser som mer trolig men det finns fortfarande möjligheter till felbarhet. Abduktionsprocessen riktas in på att finna en tillfredsställande förklaring som kan bli accepterad. Styrkan i metoden är att vara varse om att förklaringen kan revideras och andra möjliga förklaringar kan senare uppstå (ibid.). Detta kan ske när mer information om fenomenet insamlas. Abduktion kan förklaras med följande resonemang:

D är en insamling av data

H förklarar **D**

Ingen annan hypotes förklarar **D** lika bra som **H** gör

Därför är **H** troligen sant

I det här arbetet blev målet att på ett öppet och okritiskt vis samla in material utan förutfattade meningar. Då experimentell styrning är relativt nytt kan det vara passande med ett flexibelt och öppet undersökningssätt. Tillvägagångssättet blir att växla mellan insamlade data och existerande teorier för att förklara fenomenet. Sammanfattningsvis är abduktion till viss del bristfällig då det inte går att fastställa att hypotesen är korrekt, men med denna slutledning är kunskap möjlig även när den möts av osäkerhet (Josephson & Josephson, 1994, 16).

5.3 Fallstudie

Den här studien har utgått ifrån samverkansprojektet Case Sofielund 2030. CS valdes som fall för den här studien då det har beskrivits som ett innovativt projekt för att testa nya samverkansstrukturer (Malmö stad, 2023). Fallstudier kan definieras som en detaljerad granskning av ett fenomen (Flyvbjerg, 2006). Flyvbjerg menar att en fallstudie inte behöver vara generaliserbar, utan den kan skapa värde i sig och vara ett sätt att gå mot vetenskaplig innovation. Fördelen med fallstudier är att de kan granska verkliga situationer i detalj och undersöka åsikter som är i direkt relation till fenomenet (ibid.). CS är ett typexempel på en fallstudie där det behövs både en detaljerad granskning av fallet, samt en undersökning kring de åsikter och tankar som de olika samverkansaktörerna har kring projektet.

5.4 Intervju

Undersökningens utgångspunkt var att diskutera demokratiska aspekter inom CS, och för att få både en beskrivande bild av projektet samt känslor och åsikter kring samverkansprocessen ansågs intervjuer vara den optimala metoden då intervjupersoner kan, enligt Kvale och Brinkmann (2014), ge sina individuella perspektiv på ett särskilt fenomen. För tolkande studier är intervjuer den huvudsakliga metoden då intervjuer kan ge åtkomst åt tolkningar av information från fältet (Walsham, 2006). Kunskap är relationellt, det vi upplever kan skilja sig utifrån hur ett fenomen uppfattas (Kvale & Brinkmann, 2014). För att kunskap är relationell blev det viktigt för den här studien att intervjua så många aktörer inom samverkansprojektet som möjligt, för få olika åsikter, tankar, och känslor om projektet. En bredd av aktörer kan även ge en större förståelse för det sammanhållna projektet. Insikter kan också skilja sig åt mellan större och mindre aktörer, samt om det är offentliga aktörer eller från den privata sfären. Den kvalitativa intervjun fokuserar på att utvinna nyanserade beskrivningar och preciseras av en konsekvent tolkning av samtalet (ibid.). Den här undersökningen har använt en sådan ansats genom öppna frågor där intervjupersonen får tala fritt. Beskrivningen av CS som ett innovativt samverkansprojekt förutsatte ett öppet förhållningssätt till fenomenet, vilket i enlighet med Kvale och Brinkmann (2014) görs genom semi-strukturerade frågor där intervjupersonen själv kan styra samtalet genom sin erfarenhet och kunskap. Denna studie använde således semi-strukturerad intervju som metod. Istället för alltför strukturerade frågor kretsade frågorna kring bestämda teman, vilka i det här fallet var: **Om projektet** (i stort och det delprojekt aktören var involverad inom), **om processen** (angående samarbetet och om den innovativa samverkansprocessen), samt **framåtblickande för projektet** (om det exempelvis prövas på andra platser eller om diskussioner kring liknande projekt först) (för intervjuguide, se bilaga). För intervjuaren kräver det att ha ett öppet sinne för svaren och genom följdfrågor, motfrågor, sonderande frågor, och till och med ledande frågor vara hypotesprövande (Kvale & Brinkmann, 2009). Undersökningen följde dessa råd och därför skilde sig en del av frågorna mellan de olika intervjuerna, beroende på vad samtalet ledde

in på. De övergripande temana var detsamma för alla intervjuer. Tidigare har det beskrivits att insamlandet av empirisk data skedde med inspiration ifrån ett abduktivt förhållningssätt och öppna frågeställningar som på ett explorativt sätt undersöker ett fenomen är en viktig beståndsdel i kvalitativ forskning (ibid.). Hypotesen, i ett abduktivt förhållningssätt, är inte en redan färdig produkt utan utvecklas under tiden som mer data insamlas, vilket blir fördelaktigt i en studie som har ett stort forskningsbehov. Intervjuerna har transkriberats för att kunna genomgå en tematisk analys, vilket beskrivs i ett senare avsnitt.

5.4.1 Om intervjupersoner

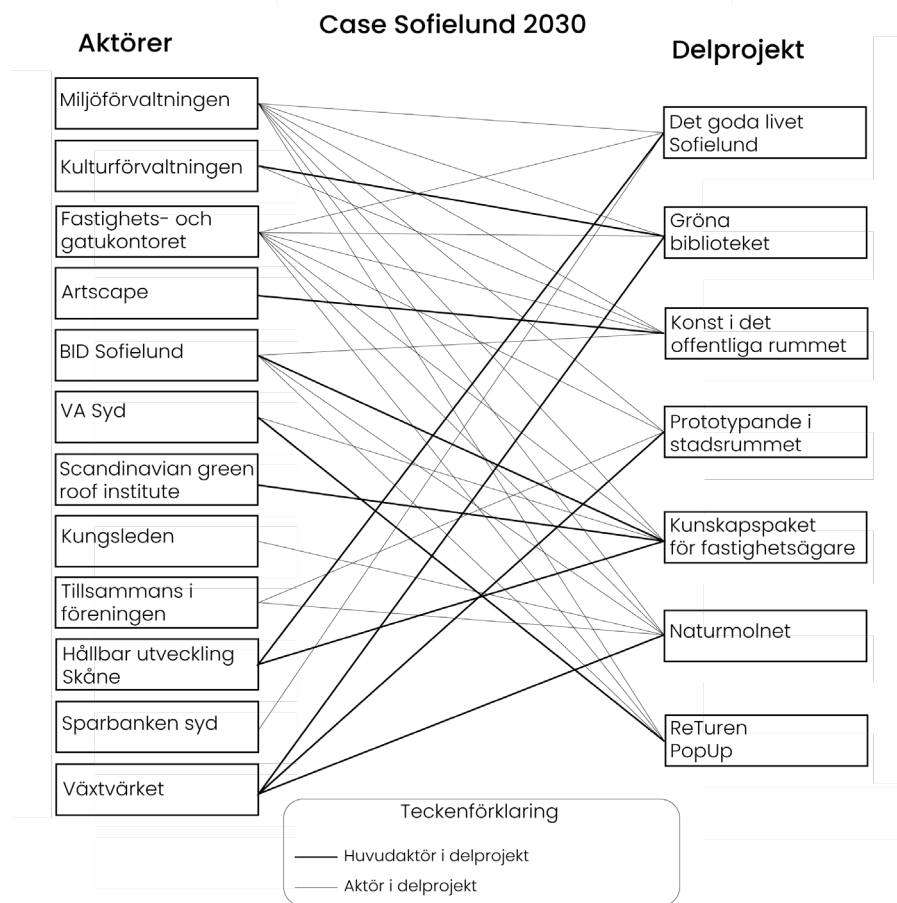
Det genomfördes totalt sju intervjuer. De som intervjuades var från Miljöförvaltningen, Kulturförvaltningen, Växtväcket, BID Sofielund, VA SYD, och Hållbar Utveckling Skåne.

I figur 6 visas alla aktörer och de delprojekt som de var involverade i.

I tabell 1 presenteras intervjupersonerna.

Datum	Aktör	Plats/ varaktighet	Angående delprojekt	Motivering
15 mars	Växtväcket	Digitalt möte/ ~30 min	Prototypande i stadsrummet	Drev delprojekt. Arbetade mycket med medborgarinvolvering. Kunde ge en inblick i samarbetet utifrån Växtväckets perspektiv.
16 mars	VA SYD	Digitalt möte/ ~30 min	ReTuren PopUp	Drev delprojekt. Goda kunskaper om ReTuren PopUp. VA SYD satt med i styrgruppen
21 mars	BID Sofielund	Fysiskt möte/ ~45 min	Hela projektet	Företrädaren var med och startade projektet och kunde ge en inblick i starten av projektet. BID var en viktig aktör i början och slutet av projektet. Kunde ge perspektiv om Sofielund och lokala aktörer i området.
24 mars	Växtväcket	Fysiskt möte/ ~45 min	Naturmolnet	Skapade och förvaltade "Naturmolnet". Arbetade mycket med medborgarinvolvering. Kunde ge en inblick i samarbetet utifrån Växtväckets perspektiv.
27 mars	Hållbar Utveckling Skåne	Digitalt möte/ ~30 min	Det goda livet Sofielund	Drev delprojekt. Goda kunskaper kring de två kunskapspaketen. Gav insikter om samarbetet utifrån Hållbar Utveckling Skånes perspektiv
28 mars	Miljöförvaltningen	Digitalt möte/ ~60 min	Hela projektet	Projektledare och samordnare för hela projektet. Miljöförvaltningen hade en central roll i samarbetet. Var med i samtliga delprojekt. Kunde ge utförlig information om samarbetet i stort.
12 maj	Kulturförvaltningen	Fysiskt möte/ ~45 min	Det gröna biblioteket	Viktig aktör för "Garaget" och "gröna biblioteket". Företrädaren beskrevs som viktig för starten av projektet. Kulturförvaltningen var även med i styrgruppen.

Tabell 1. Informationstabell om undersökningens intervjuer våren 2023

Figur 6. Aktörernas koppling till respektive delprojekt

Valet av intervjupersoner utgick ifrån dokumentet “*Guidelines från Case Sofielund 2030 - Metodbeskrivningar för lokal implementering av Agenda 2030*” (Denkiewicz et al., u.å.) (som kommer presenteras mer utförligt i dokumentanalysen) där varje delprojekt och ansvariga aktörer presenterades. Varje delprojekt hade flera kontaktuppgifter till dessa aktörer och alla kontaktades för en förfrågan om intervju. I figur 6 visas alla de aktörer som var med i minst ett projekt. Den visar även vilka aktörer som var mest centrala i projektet, och därav de aktörer som var mest avgörande att få tala med för att undersöka hur samarbetet har fungerat, som exempelvis Miljöförvaltningen som var en aktör i alla delprojekt.

Valet att inkludera mindre aktörer såsom “Hållbar Utveckling Skåne” låg i studiens intresse. Tidigare forskning av Eneqvist (2022) om experimentell styrning fokuserade endast på kommunföreträdare i Stockholm. För den här studien var det viktigt att komma i kontakt med även mindre aktörer i samarbetet för att få en bredare förståelse av hur projektets samverkan har fungerat. Som mindre aktörer som inte varit med i alla projekt kan deras syn på samverkan skilja sig mellan varandra, och framförallt kan det skilja sig gentemot kommunföreträdarnas syn på samarbetet. “Artscape” kontaktades även men där hade företrädare som varit verksamma inom CS slutat. “SGRI” kontaktades men utan framgång.

FGK är den enda aktör som var central för CS som den här studien inte kom i kontakt med. Personen i fråga som varit mest involverad i projektet från FGKs sida hade vid tiden för intervjuerna slutat på Malmö stad. Det fanns inte heller några kontaktuppgifter till någon företrädare inom FGK i dokumentet om *guidelines*. I den initiala fasen framgick det inte vilken central roll FGK hade haft i projektet.

‘Kungsleden’ (nu Castellum), ‘Sparbanken syd’, och ‘Tillsammans i förening’ ansågs ha mindre relevanta roller och kontaktades inte.

5.5 Dokumentanalys

Dokumentanalys är en systematisk process för att granska eller utvärdera dokument, och likt andra metoder inom kvalitativ forskning utforskas datan och tolkas för att ge mening, förståelse, och skapa empirisk kunskap (Bowen, 2009). Undersökningen har granskat dokument, och genomfört en analys tillsammans med transkriberingarna från intervjuerna. Dessa har sedan analyserats tillsammans, vilket kommer att beskrivas mer utförligt i ett senare avsnitt. Tillskillnad från intervjuer har dokument skapats utan undersökarens intervention och är det bästa sättet att få information som inte längre kan observeras eller som (från informanternas sida) kan ha glömts bort. Dokumentanalys kan vara särskilt användningsbart för en fallstudie, då analysen kan ge en rik bakgrund av ett specifikt fenomen eller händelse (ibid.). Detta har varit speciellt användbart i den här undersökningen då mycket av informationen kring CS inte är publicerat material, utan är interna dokument hos Malmö stad. För att kunna få en rik bakgrundsbeskrivning behövdes en rigorös dokumentanalys av dessa. Dokumentanalys används vanligtvis i kombination med andra metoder för att öka en studies trovärdighet (ibid.). Dokument som har analyserats i denna studie kommer att presenteras nedan i två tabeller – tabell 2 och 3.

Namn på dokument	Utgivare	Utgiven	Målgrupp	Motivering
Årsrapport [2019] utvärdering Case Sofielund 2030	WSP	feb 2020	Projektledning, styrgrupp, och Tillväxtverket	Ger information om projektet under år 2019. WSP genomförde intervjuer med projektledare samt med andra nyckelpersoner. Även en enkätundersökning riktad till styrgrupp och nyckelpersoner. Utvärderingen reflekterar deras och WSPs bild av projektet
Halvårsavstämning [2020], Case Sofielund 2030	WSP	aug 2020	Projektledning, styrgrupp, och Tillväxtverket	Ger information om projektet under första halvan av år 2020. Samma motivering som ovan. Denna utvärdering visar gångna aktiviteter och dess koppling till resultat och mål, och projektets förankring och insatslogik
Extern utvärdering av Case Sofielund 2030 – Årsrapport 2020	WSP	feb 2021	Projektledning, styrgrupp, och Tillväxtverket	Ger information om projektet under år 2020. Samma motivering som ovan
Halvårsrapport [2021], Case Sofielund 2030	WSP	juli 2021	Projektledning, styrgrupp, och Tillväxtverket	Ger information om projektet under första halvan av år 2021. fokuserar på genomförda aktiviteter i projektet och dess koppling till resultat och mål, samt projektet förankring.
Projektutvärdering slutrapport – Extern utvärdering	Tillväxtverk., skriven av WSP	maj 2021	Projektledning, styrgrupp, Malmö stad	Slutrapporten för CS. Är en utvärdering av hela projektet där tidigare utvärderingar ligger till grund för slutrapporten. Ger en tydlig bild över hela projektet

Tabell 2. Informationstabell om utvalda dokument

Namn på dokument	Utgivare	Utgiven	Målgrupp	Motivering
Årsrapport [2019] utvärdering Case Sofielund 2030	WSP	feb 2020	Projektledning, styrgrupp, och Tillväxtverket	Ger information om projektet under år 2019. WSP genomförde intervjuer med projektledare samt med andra nyckelpersoner. Även en enkätundersökning riktad till styrgrupp och nyckelpersoner. Utvärderingen reflekterar deras och WSPs bild av projektet
Halvårsavstämning [2020], Case Sofielund 2030	WSP	aug 2020	Projektledning, styrgrupp, och Tillväxtverket	Ger information om projektet under första halvan av år 2020. Samma motivering som ovan. Denna utvärdering visar gångna aktiviteter och dess koppling till resultat och mål, och projektets förankring och insatslogik
Extern utvärdering av Case Sofielund 2030 - Årsrapport 2020	WSP	feb 2021	Projektledning, styrgrupp, och Tillväxtverket	Ger information om projektet under år 2020. Samma motivering som ovan
Halvårsrapport [2021], Case Sofielund 2030	WSP	juli 2021	Projektledning, styrgrupp, och Tillväxtverket	Ger information om projektet under första halvan av år 2021. fokuserar på genomförda aktiviteter i projektet och dess koppling till resultat och mål, samt projektet förankring.
Projektutvärdering slutrapport - Extern utvärdering	Tillväxtverk., skriven av WSP	maj 2021	Projektledning, styrgrupp, Malmö stad	Slutrapporten för CS. Är en utvärdering av hela projektet där tidigare utvärderingar ligger till grund för slutrapporten. Ger en tydlig bild över hela projektet

Tabell 3. Informationstabell om utvalda dokument

5.5.1 Val av dokument

Till en början var endast utvärderingarna från WSP, rapporterna från Tillväxtverket, samt dokumentet med ‘*Guidelines*’ utvalda för att analyseras. Utvärderingarna och rapporterna ger en tydlig bild av de olika delprojekten, processen bakom projekten, samt de utmaningar som projektet mötte. Utvärderingarna har även utgått ifrån intervjuer från många representanter från projektet och ger en mångfacetterad bild av projekten och processen. Dokumentet med *guidelines* är skrivet av samverkansaktörerna och visar de styrkor och svagheter de upplevde med projekten. Det blir aktörernas egna ord, tillskillnad från utvärderingen som är en analys gjord av WSP. Dokumentet om ‘*organisatoriskt lärande*’ tillkom som en del av analysmaterialet då dokumentet ofta nämns i de övriga dokumentet. Dokumentet med organisatoriskt lärande bidrar till att belysa utmaningar och möjligheter utifrån den mindre synliga delen av projektet: samverkan. De två sistnämnda dokumenten om Sofielunds vattenutmaningar togs med i ett senare skede för att bredda analysen. De ingick i projektet men var relativt dolda jämfört med de andra dokumenten. Mer övergripande dokument som “Planprogram - Sofielunds verksamhetsområde år 2040” var till en början tänkt att ingå i analysen för att skapa en bredare analys men avskrevs då den fokuserar på industriområdet i Sofielund, och var inte relevant för ämnet. Även översiktsplaner från 2014 och 2023 avskrevs på grund av studiens avgränsning.

Tillförskaffandet av dokumenten har gått till på olika sätt. Genom den initiala kontakten med företrädaren för Miljöförvaltningen framgick det att det fanns ett antal utvärderingar

och rapporter om CS, som hon sedan vidarebefordrade. Senare mottogs dokumentet om organisatoriskt lärande, även det ifrån Miljöförvaltningens företrädare. De övriga dokumenten påträffades på BIDs webbplats. Det har inte genomförts någon systematisk sökning efter relevanta dokument utan snarare ett sporadiskt letande. Efter dessa tio dokument fanns det en materiell 'mättnad' och en övertygelse att dessa dokument är tillräckligt för att ge en tillförlitlig analytisk bredd för den här studiens syfte. Dokumenten lästes till en början för att få en detaljerad beskrivning av CS, för att sedan bli en del av analysen och tematiseras tillsammans med transkriberingarna.

5.6 Observation

Två observationer genomfördes i april 2023. Den första observationen skedde fjärde april på VA SYDs ambulerande avfallstjänst "ReTuren PopUp" på Sevedsplan i Sofielund. Den andra observationen var på "Naturmolnet" den 25 april när en lektion i svenska skedde på platsen i samarbete med Växtvärket. Det finns fördelar att ta del av de miljöer som beskrivs av intervjupersonerna och låta den förståelse som man tar del av bli en del i kunskapsproduktionen (Ahrne & Svensson, 2011). Ute på fält går det att komma närmre intervjupersonens utgångspunkt och genom observationer förstå och förklara det som sker (ibid.). Observationer kan med fördel användas för att belysa analytiska poänger, de kan tjäna som 'bevis' för påståenden som framläggs (Fangen, 2005). Observationerna kom till i en 'snöbollseffekt' och var inte på förhand bestämt utan avgjordes efter vad som kom upp i intervjuerna. Då det genomfördes för få observationer för att kunna dra någon säker slutledning kommer denna metod inte att ingå i någon analys. Metoden har därav använts som en sekundär källa för att få en känsla av det som intervjupersonerna framlade. Observationerna har däremot bidragit till att öka förståelsen av platsernas och aktiviteternas betydelse för området. Observationerna kom till efter vad intervjupersonerna tog upp, och som de ansåg var viktigt för respektive delprojekt.

5.7 Tillvägagångssätt för analys

Kvalitativa tillvägagångssätt skiljer sig från varandra, men en tematisk analys kan ses som ett fundament för kvalitativa metoder (Braun & Clarke, 2006). Tematisk analys är ett sätt att identifiera, analysera, och rapportera mönster i datan. Analysen är dock snarare ett verktyg än en metod, och att ge data tematisk mening är ett av få verktyg som delas inom många kvalitativa metoder (ibid.). Den här studien har använt detta verktyg för att hitta och analysera mönster som uppkommit, både i transkriberingarna och i dokumenten, och sedan satt dessa i relation till de övergripande demokratiska perspektiven som studien fokuserar på. Tematisk analys har fördelen att vara flexibel och kan användas på olika sätt (Braun & Clarke, 2006). Nedan kommer det att beskrivas hur den tematiska analysen har genomförts i detta arbete.

Faser av analys

Faser	Beskrivning
1. Genomläsning av material	Transkribering av intervjuer, genomläsning flera gånger, initiala anteckningar av tankar
2. Kodning	Kodning av data, både intervjuer och dokument. Allt som väcker intresse
3. Gruppering av koder	Gruppering av koder efter varje enskild transkribering och dokument
4. Gruppering av grupper	Gruppering av alla existerande grupper och koder
5. Initial tematisering	Tematisering av grupper. En del grupper kunde direkt ingå i de demokratiska aspekterna. Andra hamnar i andra stora teman
6. Tematisering	Tematisering av stora teman för att gruppera dem in i de demokratiska aspekterna. Underteman skapas. En del koder frångås
7. Analys	Tolkning av analysen i formuleringar som besvarar/motsäger frågeställningarna och tidigare forskning

Figur 7. Analysens faser. Illustration gjord av författaren, inspirerad av Braun och Clarke (2006)

I figur 7 illustreras de faser över hur den empiriska datan i denna studie har analyserats. Transkriberingar av intervjuer och dokument har analyserats på samma sätt – tillsammans. Figur 7 är en kortfattad sammanfattning av de olika steg som tagits i analysen och kommer förklaras mer utförligt nedan. Dessa steg har inspirerats av Braun och Clarke (2006).

Fas 1. Genomläsning av material – Det första steget var att bekanta sig med materialet genom flera genomläsningar. Materialet skrevs ut och initiala tankar och idéer skrevs på post-it-lappar som sattes på materialet. Transkriberingar och dokument ingick båda i genomläsningen. Det gjordes även en genomlysning av varje intervju från de inspelade ljudfilerna för att även notera ifall det fanns pauser eller känslöyttringar som inte noterats i den skrivna transkriberingen. I denna fas fanns ingen agenda utan allt som väckte intresse noterades.

Fas 2. Kodning – I denna analys genomfördes kodningen i programmet 'Nvivo' som är ett

datorprogram för kvalitativ forskning. 'Koder' identifierar ett kännetecken eller egenskap ifrån datan som är intressant för undersökaren (Braun & Clark, 2006). Alla dokument och transkriberingar kodades, och allt som väckte intresse fick en kod. En kod kan förklaras som det mest rudimentära segmentet av rådatan som kan utvärderas på ett meningsfullt sätt (Braun & Clark, 2006). I denna analys gick varje mening i varje dokument/transkribering igenom grundligt och ifall meningen väckte intresse fick den en kod. Koden fick ett beskrivande namn med ett eller ett par ord som exempelvis 'bristande samverkan' eller 'framtid - osäkert'. Om meningen tillhörde en större kontext blev även koden längre för att helheten inte skulle gå förlorad. Det var alltså viktigt att inte förlora den kontext koden var i, ifall kontexten var relevant. Det gör analysen mer tillförlitlig. Braun och Clark (2006) gav rådet att koda så mycket som möjligt, för det går inte att säga vad som kommer bli intressant senare. Undersökningen följde det rådet, vilket resulterade i att varje enskilt alster fick många koder. Walsham (2006) skriver att koda är en subjektiv process på grund av att det är undersökaren som väljer vart hen lägger sitt fokus på.

Fas 3. Gruppering av koder – Denna undersökning hade ett väldigt stort antal individuella koder och det krävdes att dessa koder sattes in i grupper för att göra analysen mer övergripbar. Grupper kunde exempelvis vara 'samverkan', 'projekt', eller 'pandemi'. Gruppen 'samverkan' var stor nog för att kunna utgöra ett eget tema senare, medan andra endast innehöll några enstaka koder. För att förenkla processen grupperades koder direkt efter varje kodning av ett dokument eller transkribering. Med andra ord, efter en transkribering eller dokument kodats genomfördes en gruppering av koderna, för att senare gå vidare för att koda nästa transkribering/dokument. Det visade sig vara nödvändigt då ett enskilt alster kunde ha hundratals individuella koder.

Fas 4. Gruppering av grupper – Då varje dokument eller transkribering hade fått sina egna grupperingar behövdes dessa slås ihop till större grupper. Grupper som exempelvis 'samverkan' från olika dokument/transkribering slogs ihop. I varje grupp delades även koderna in i 'undergrupper'. Allt som gjordes i denna fas var ett avsteg ifrån Braun och Clark (2006) och genomfördes då det behövdes en enklare överblick över materialet.

Fas 5. Initial tematisering – I denna fas började tematiseringen då grupper slogs ihop till större teman. En del grupper kunde tematiseras direkt in i de stora demokratiperspektiven som utgör forskningsfrågan: *makt*, *inkludering*, *transparens*, och *legitimitet*. De grupper som inte direkt kunde gå in i de större demokratiperspektiven blev tematiserade att ingå i andra större grupper eller teman. En grupp som 'samverkan' kunde ha olika undergrupper som passade in i olika teman. Det som gjordes i fas 4 var alltså en tillfällig lösning för att få ordning på materialet. I fas 5 bröts grupper upp för att kunna platsa i de olika temana.

Fas 6. Tematisering – I denna fas tematiserades det i övriga teman som inte ingick i de

demokratiska aspekterna, exempelvis 'samverkan'. Inom samverkan grupperades koder i större grupper och om de kunde placeras i någon av de demokratiska perspektiven gjordes det. Inom ett tema som 'samverkan' kunde det finnas grupper som platsade i de olika större demokratiska temana. Valet av teman gjordes innan analysen började då forskningsfrågan handlade om de demokratiska aspekterna. Makt, inkludering, transparens, och legitimitet är alla breda begrepp som kan innefatta mycket, och därför kunde många olika aspekter innefattas hos dessa.

När allt som kunde ingå i de demokratiska perspektiven tematiserades det inom dessa, för att skapa undergrupper inom varje tema. Då de övergripande temana redan var klara innan analysen hade börjat kan *subtematiseringen* ses som ett sätt att 'definiera och förädla' (Braun & Clarke, 2006) de olika demokratiska perspektiven. Med andra genom underteman kunde det övergripande temat definieras. En fastslagning av vad för data som finns inom temat. Ett exempel är makt som bland annat fick undertemat "den osynliga makten" och "institutionalism". Dessa underteman definierar det övergripande temat "makt" och illustrerar vad den handlar om.

Fas 7. Framställning av produkt – Denna fas är den slutgiltiga delen och genomförs när analysen skrivs. Denna fas handlar om att dra fram tydliga citat eller material från datan som passar till det övergripande forskningssyftet.

6. RESULTAT

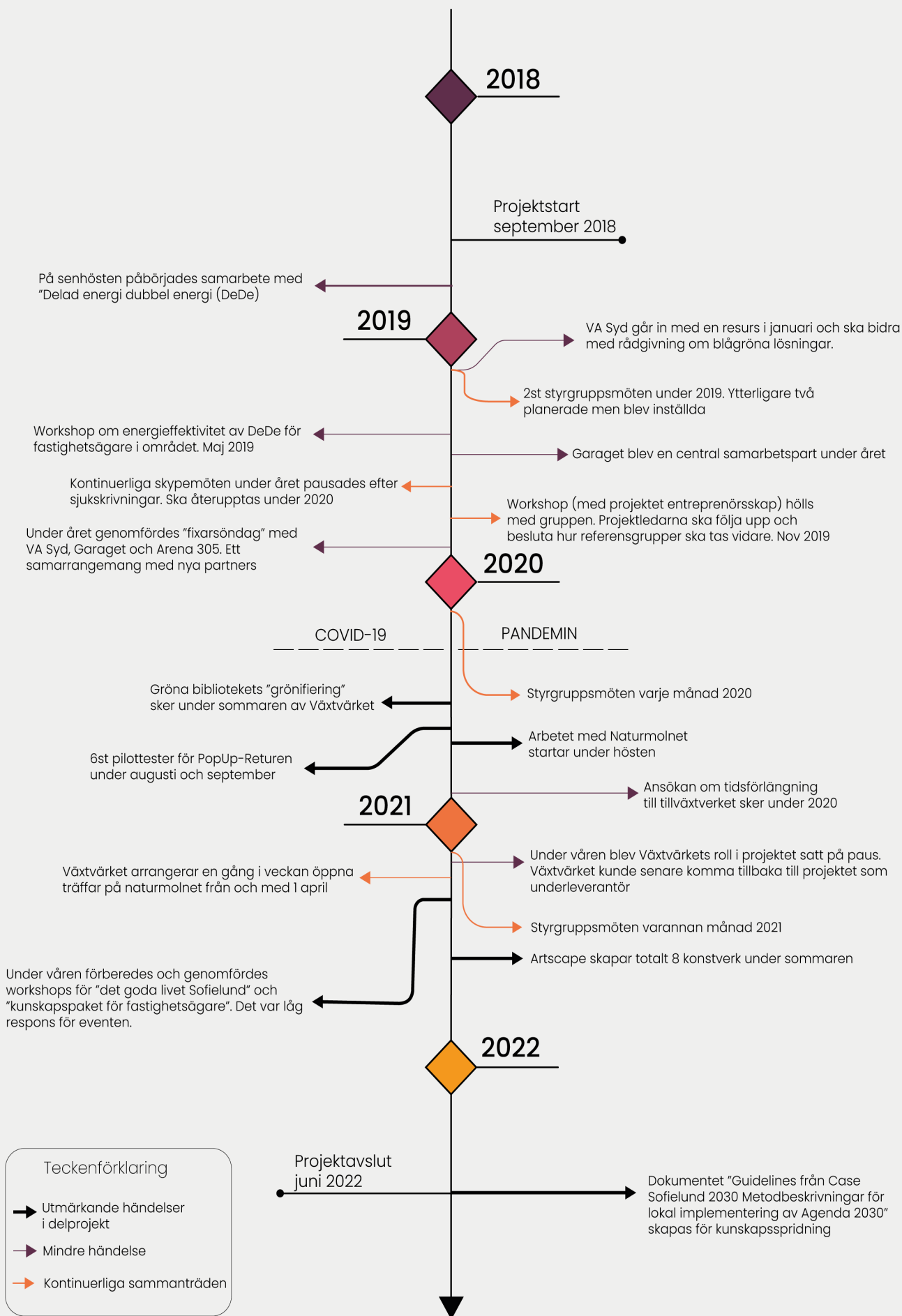
Detta avsnitt syftar till att illustrera de olika aktörernas förhållande till projektet och projektets koppling till Agenda 2030, samt uppvisa till vilken grad lokala aktörer involverades. Projektet hade som mål bland annat till att utforska nya samverkansstrukturer, involvera lokala aktörer i projektet, samt implementera de globala målen lokalt.

6.1 Case Sofielund 2030 - Projektets process

CS har drivits av FGK, som även har finansierat hälften av projektet från sin budget, men rent organisatoriskt har projektet flyttat omkring ett antal gånger på grund av den omorganisation som skedde (Tillväxtverket, u.å.A). Omorganisationen bestod av att Malmö stads tidigare områdesförvaltningar blev till linjeförvaltningar som i större grad ska fokusera på sina kärnuppdrag än tidigare (ibid.). Tanken var från början att projektet skulle drivas av områdesförvaltningen, men efter omorganisationen flyttade projektet med den person som var mest drivande i framtagningen av projektet, vilket blev FGK. Förvaltningen saknade kunskap och strukturer för hur ett EU-projekt ska drivas, och därför fick projektledningen stöd från miljöförvaltningen som har större erfarenhet av att driva sådana projekt. Projektet har med andra ord genomförts utanför sin 'hemförvaltning', av Miljöförvaltningen, men med en budget ifrån FGK. Projektet har i olika faser letts av olika personer med olika perspektiv, från planering och ansökan till genomförandet (ibid.). Projektets avsaknad av hemvist och att projektet skiljer sig från kärnuppdragen hos FGK har gjort att projektets existens har ifrågasatts (ibid.).

I styrgruppen har flera av Malmö stads förvaltningar kopplats samman: FGK, Kulturförvaltningen, Stadsbyggnadskontoret, Näringslivskontoret, Miljöförvaltningen, och VA SYD. I ursprungsansökan var denna grupp tänkt att vara bredare med BID, bostadsrättsföreningar, samt andra lokala representanter (Tillväxtverket, u.å.A).

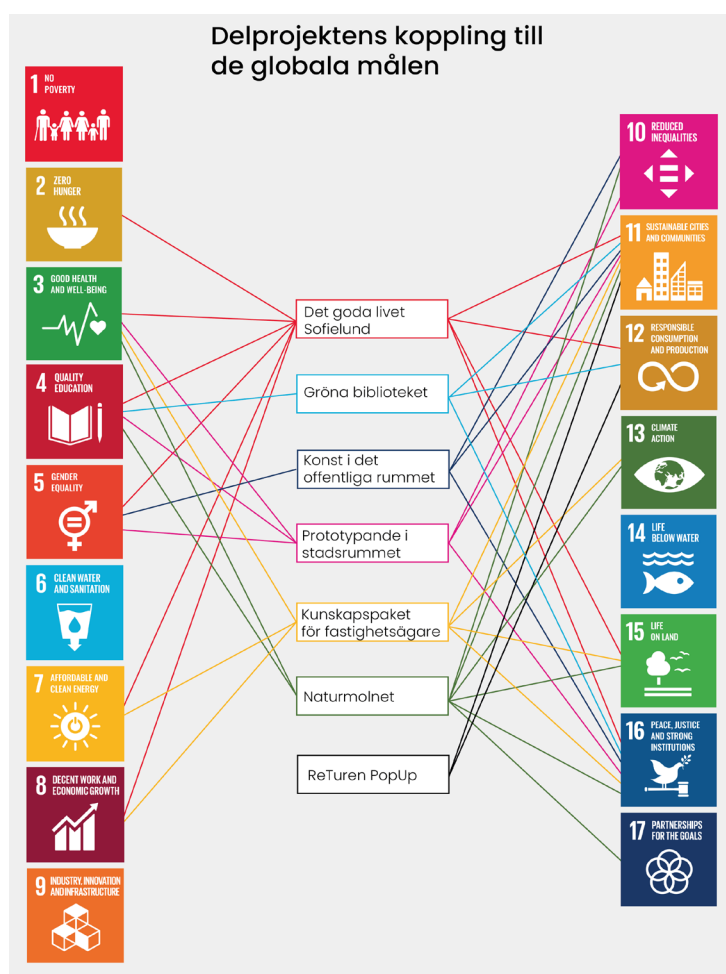
Tidslinjen i figur 8 visar hela projektets process. Det går att avläsa en trög start i projektet i tidslinjen. I början av projektet var det få sammanträden, och få utmärkande händelser. Det är först efter 2020 som projektet fick upp fart. År 2020 började projektet även med månatliga möten. Under 2020 ber projektet om förlängning till Tillväxtverket, vilket också illustrerar projekts initiala hinder. Det kan ha påverkat det slutgiltiga resultatet.

Figur 8. Tidslinje över CS och dess process

6.2 Projektets koppling till de globala målen

Huvudsyftet med CS är att testa att implementera Agenda 2030 i en lokal kontext. Agenda 2030 är en handlingsplan med mål för att göra en omställning till ett hållbart samhälle (Regeringskansliet, u.å.). FN:s medlemsstater antog Agenda 2030 år 2015 och målen omfattar de tre hållbarhetsdimensionerna: ekonomisk-, ekologisk-, och social hållbarhet. Totalt finns det 17 mål, där varje mål har delmål. I figur 9 illustreras de globala mål som varje delprojekt säger sig bidra till. De mål som delprojekten bidrar till har aktörerna själva angett i dokumentet *“Guidelines från Case Sofielund 2030 - Metodbeskrivningar för lokal implementering av Agenda 2030”* (Denkiewicz et al., u.å.).

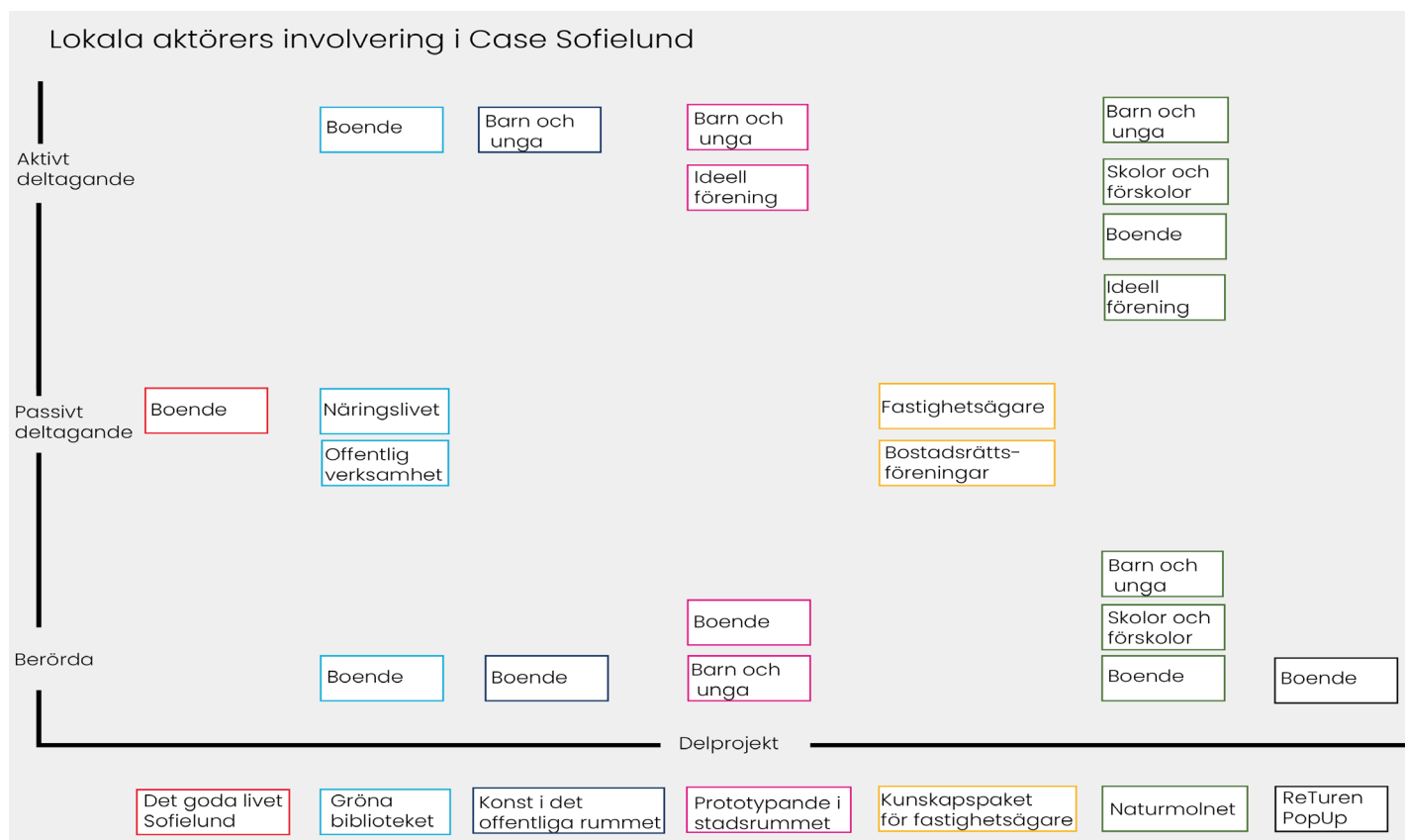

Figur 9. Delprojektens koppling till de globala målen

Figur 9 illustrerar att projektaktörerna anser att de flesta av de globala målen nås genom CS. Endast 4 av totalt 17 mål berörs inte på något vis. Det mål som berörs av flest delprojekt är mål 11 'hållbara städer och samhällen', samt mål 16 'fredliga och inkluderande samhällen'.

6.3 Lokalt deltagande

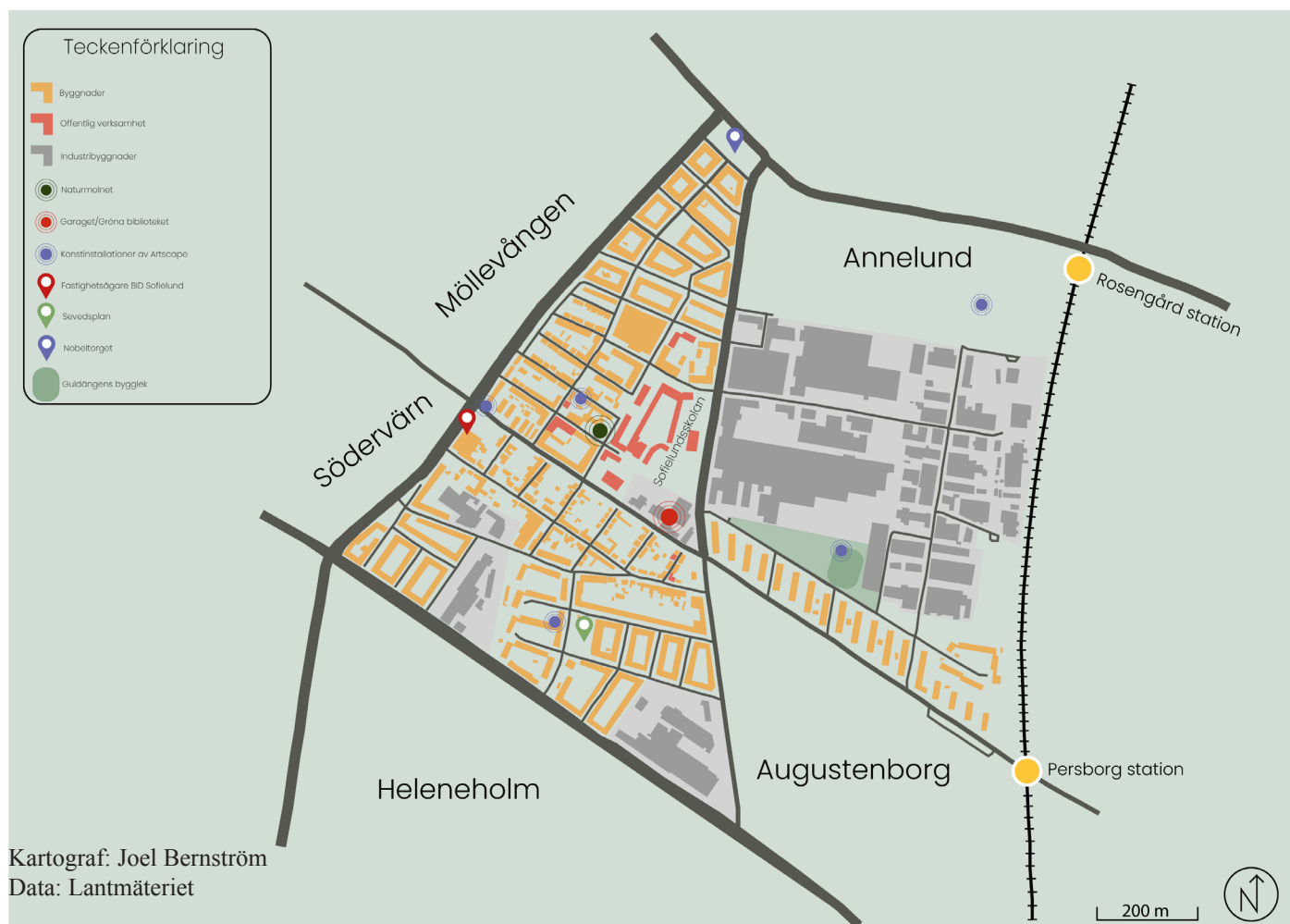
En del av CS var att medborgare och verksamhetsutövare i området skulle inkluderas i formandet av staden (Malmö stad, 2023). Tanken är att Sofielundsprocessen ska visa hur ett område kan implementera hållbarhetsmål och hur dessa förankras via delaktighet och engagemang ifrån lokalsamhället (ibid.). I figur 10 illustreras till vilken grad lokala aktörer har varit med i de sju delprojekten. **Aktivt deltagande** betyder att aktörerna varit involverade i utformningen av projektet. **Passivt deltagande** betyder att aktörer har fått information eller varit med i projektet utan att påverka utformningen. **Berörda** betyder de aktörer som påverkas efter projekten är avslutade. De båda kunskapspaketen är de enda av delprojekten som inte har ett bestående avtryck i stadsrummet, därav påverkar de ingen aktör efter de är avslutade. PopUp ReTuren är en återkommande installation och så länge delprojektet fortsätter kommer det att påverka invånarna i Sofielund. De övriga projekten syns i stadsrummen och därför fortsätter de att påverka lokala aktörer. Vad illustrationen visar är att boende, framför allt barn och unga, har varit i fokus för involvering. Ideell förening är i illustrationen andra föreningar än de som var aktiva aktörer i CS, exempelvis *‘tillsammans i förening’*.

Figur 10. Lokala aktörers involvering i CS

Figur 10 visar att majoriteten av delprojekten har aktivt involverat medborgare. Tre av dessa projekt var drivna av Växtväcket. Konst i det offentliga rummet drevs av Artscape som involverade medborgare i två av sina totalt sju konstinstallationer.

I kartan nedan visas de platser de fysiska inslagen av projektet finns i Sofielund.
“Naturmolnet” genomfördes tillsammans med barn och unga från skolor i området är också placerat i närhet till Sofielundsskolan.

Figur 11. Karta över Sofielund med resultat från CS utmärkta. Visar Naturmolnets närhet till Sofielundsskolan

7. ANALYS

I detta avsnitt presenteras den empiriska datan i relation till de teoretiska begrepp och koncept som presenterades i den analytiska ansatsen. Analysen är uppdelad utefter de demokratiska perspektiven *makt*, *inkludering*, *transparens*, och *legitimitet*.

7.1 Makt

7.1.1 Politik och finansiering

Finansiering är en påtaglig faktor i maktutövandet i CS, det vill säga det existerar en finansiell makt. I sina Guidelines skriver projektets aktörer att ”*Extern finansiering och projekt kan vara nödvändigt för att få i gång den här typen av samverkansinitiativ*” (Denkiewicz et al., u.å. 18). Företrädaren för Kulturförvaltningen instämmer i det påståendet och klargör:

[...] Case Sofielund möjliggjorde finansiellt att vi kunde testa saker som vi, jag, länge drömt om att göra, på Garaget [folkbibliotek i Sofielund] som vi inte hade utrymme för innan. (Kulturförvaltningen, 12 maj 2023)

Det företrädaren för Kulturförvaltningen menar är att det blir ingen konkurrens om den ordinarie budgeten, utan med extern finansiering ger det utrymme att testa nya saker utan inre konkurrens. Extern finansiering rättfärdigar handlingar som inte ingår i den offentliga sektorns ordinarie verksamhet, samt att det rättfärdigar att spendera resurser på projekt med ovisst utfall (Eneqvist, 2022; Kronsell & Mukhtar-Landgren, 2018). Eneqvist tillägger att projekt måste fortfarande vara relevanta, vilket gör att projekt är resultatfokuserade och måldrivna. Med andra ord går det att fastslå att ett projekt kontrolleras av finansiering, det är både ett sätt att kunna förankra ett projekt inom den egna organisationen, samt för att kunna utföra handlingar som går utanför den ordinarie verksamheten så länge det är relevanta åtgärder. Projektlogiken leds av finansiella styrmedel.

Extern finansiering underlättar förankringen inom kommunen, eftersom att kommunen består av flera olika förvaltningar vars respektive kärnuppdrag och intressen varierar, genom att de finansiella förpliktelseerna inte ligger inom den kommunala budgeten. Det är inte enbart inom den egna kommunen extern finansiering blir enklare att sälja in och förankra, utan även hos medborgare kan det hjälpa att framlägga att finansieringen är extern. Kommunala tjänstemän har ett ansvar att använda offentliga medel på ett ansvarsfullt sätt (Berglund-Snodgrass, 2022). Om kommunen, som i CS, använder extern finansiering och inte den ordinarie budgeten som består till stor del av skattemedel, kan kommunen experimentera utan att medborgare upprörs.

Naturmolnet (Sofielunds gröna mötesplats) beskrivs som en ”*uppskattad mötesplats i Sofielund och används frekvent bland annat för spontanlek, möten, pedagogik och fest av grannskapet*” (Tillväxtverket, u.å.A, 8), men framtida finansiering är en omdiskuterad fråga. I 2020 årsrapport från WSP (Nordin & Klintström, 2021a, 13) står det: ”*tanken är att BID kommer ta över driften av ytan efter projektavslut*”. Företrädaren för BID är kritisk till BIDs möjlighet att finansiera Naturmolnet och menar att BID som ensam aktör inte kan finansiera Naturmolnet utan stöd från Malmö Stad och resonerar följande:

Jag menar Castellum [fastighetsföretaget som äger tomten där Naturmolnet ligger] också har en gräns hur långt de kan liksom köra de här sociala insatserna. [...] efter sommaren kommer bollen ligga mer hos Castellum och staden att lösa problematiken. För BID kan inte finansiera detta ensamt, det går inte. (BID, 21 mars 2023)

Hans uttalande om att BID inte kan långtidsfinansiera Naturmolnet går stick i stäv med vad WSP skriver att tanken var för platsen. Företrädaren för BID lägger till:

Så att det är väl klart att jag också kan förstå att man med skattemedel kan långtidsfinansiera verksamheter men här kanske man skulle gjort, jag vet inte om staden kanske skulle fundera på att köpa tomten kanske och ha det som en naturtomt (BID, 21 mars 2023)

Han efterfrågar ett långsiktigt förslag där skattemedel inte går till att hyra platsen av Castellum, utan istället bör Malmö stad köpa loss tomten för att skapa en permanent naturtomt. En inneboende problematik i externfinansierade projekt är att när de är avslutade och det inte längre finns projektfinansiering är det svårt att upprätthålla det som skapats då det inte ingår i den ordinarie kommunbudgeten. Att begränsa experiment genom att avgränsa medel är ett sätt för kommuner att minimera risk (Berglund-Snodgrass, 2022).

Kommuner vill med andra ord ha möjligheten att experimentera utan att fastna i långdragna finansieringskrav. I lokala samverkansorganisationer är kommuner outhålliga, inte minst för sina resurser (Mukhtar-Landgren & Kronsell, 2018), och det innebär att om en kommun upphör med sin finansiering kan det vara svårt för samverkansorganisationen att kunna fortsätta. Att finansiering blir en ’knäckfråga’ innebär inte enbart att medborgare kan förlora en uppskattad mötesplats utan det skapar konsekvenser för de aktörer som varit involverade i projektet, i detta fall Växtverket som hanterar den dagliga driften. I intervjun med Växtverket påtalar Växtverkets representanter både att finansieringen hade minskat efter projektavslut och att det är osäkert hur finansiering ser ut nästkommande år (personlig kommunikation, 24 mars 2023). De påtalar att de behöver både pengar för den dagliga skötseln, men också aktivering av platsen, och ifall Malmö stad slutar att finansiera kommer de endast ha råd med den dagliga skötseln. Det scenariot förutsätter att BID fortsätter bidra med pengar för driften. Företrädaren för Miljöförvaltningen säger i intervjun att hon inte

längre är en del av dialogen utan ansvaret för Naturmolnets framtid ligger hos FGK, BID, och tomtägaren Kungsleden (numer Castellum). Hon fortsätter med att alla värnar om Naturmolnets fortlevnad men ingen av aktörerna har riktigt finansieringen att låta det fortsätta. Fred, Forsell, och Hall (2013) skriver att problematiken kring att långtidsfinansiera projekt blir extra påtagligt när ett projekt inte 'ägs' av någon aktör. Naturmolnet belyser en sådan problematik då den drivs och förvaltas av Växtverket som även anordnar aktiviteter på platsen, marken ägs av fastighetsföretaget Castellum, och den har finansierats av Malmö stad och BID. Det finns med andra ord ingen tydlig 'ägare' av projektet och de olika aktörerna anger varandra som ansvariga. Investeringar som sker för att upprätthålla projekt som ligger utanför kärnuppdraget kan vara svårare att förankra inom kommunen om projekten inte ses som önskvärda eller nödvändiga och då kan kommunen skifta sin roll från möjliggörare till hämmare av projektet (Kronsell & Mukhtar-Landgren, 2018). I fallet CS betyder det att när den externa finansieringen är över, är det även slut för projektet. Karvonen (2018) diskuterar kring experiment som inte skalas upp aldrig blir till de testballonger de utlovades att vara, experiment blir bara en ny form av styrning. Det blir en stad av ständigt nya experiment. Eller för att uttrycka det som Fred, Forsell, och Hall (2013, 41) angående projekt som tenderar att vara kortlivade: '*det blir trångt på projektkyrkogården*'.

7.1.2 Institutionalism – Den osynliga makten

Företrädaren för BID arbetade tidigare på Malmö stad och var den person som var drivande i utformningen av projektansökan, och han beskriver en frustration över alla de krav som tillväxtverket ställde:

[...] vi fick ju ett antal miljoner från tillväxtverket efter en mängd ansökningar och omskrivningar, det var otroligt komplicerat att sätta ihop detta.

[...] en stor kritik som jag vill rikta till tillväxtverket, för de ställer såna jävla konstiga krav när man ska redovisa, man blir helt gråtfärdig när man såg det.
(BID, 21 mars 2023)

För att projektet skulle bli EU-finansierat behövdes ett antal krav från Tillväxtverket uppfyllas, då det är myndigheten som delar ut dessa medel. Kraven, ansåg företrädaren för BID, var för krångliga.

Förvaltningen har upplevts sakna nödvändiga strukturer och den erfarenhet som krävs för att driva EU-projekt. (Tillväxtverket, u.å.A, 6)

I citatet ovan beskriver en rapport av WSP att hela FGK har problem med att driva EU-finansierade projekt då de saknar 'nödvändiga strukturer'. Projektet fick be om hjälp från Miljöförvaltningen, som med sin erfarenhet ifrån EU-projekt kunde komma in och

stödja, och till viss mån leda projektet. I Thiels (2023) definition av governance skriver han hur regler, normer, och strategier vägleder beteende, vilket även är fallet i CS.

I slutrapporten skriven av WSP (Tillväxtverket, u.å.A) står det att mot slutet av 2019 förändrades mål och indikatorer för att förutsättningar hade förändrats och målrevideringen skedde med hjälp av WSP. Att ändra mål och indikatorer är ingenting ovanligt, men det visar den styrning som Thiel (2023) menar regler kan ha. Även att ta in ett konsultbolag som WSP för att tillhandahålla hjälp för att kunna klara av kraven kan förstås som en maktöverföring. Det krävdes en liknande maktöverföring mellan förvaltningarna när FGK inte hade rätt kompetenser för att kunna leda ett EU-finansierat projekt, och Miljöförvaltningen fick överta ledarskapet för projektet.

Företrädaren för miljöförvaltningen säger att WSP var ”på dem hela tiden” angående uppfyllandet av särskilda delmål i projektet (personlig kommunikation, 28 mars 2023).

Målen i projektansökan samt uppdraget från Malmö stad vägledde konsultföretaget WSPs agerande, men det är ytterligare ett exempel på hur regler och normer sätter gränser och hur dessa upprätthålls. Det visar även en problematik där olika personer med olika intressen har varit involverade i olika delar av processen – de som skrev projektansökan var inte desamma som också genomförde projektet.

Thiel (2023) skriver att institutionalism är av intresse att studera, inte minst i polycentrisk styrning – detta då institutioner kan förändra beteende genom konceptualisering av existerande spelregler. Med andra ord kan institutioner styra beteenden genom de normer och regler som styr interaktionen mellan olika aktörer inom samarbetet. För mindre aktörer, som i fallet CS, kan det vara andra ‘spelregler’ än de som de vanligtvis arbetar inom. Thiel (2023) fortsätter med att institutioner skapar värde i multipla beslutcentrum då de tillför förutsägbarhet, vilket minskar osäkerhet. Ändock kan aktörer hämmas av långdragna byråkratiska processer. Ett exempel är att Växtverket fick sitt uppdrag tillfälligt pausat för att det uppkom frågor om de kunde fortsätta som utförare eller inte (Nordin & Klintström, 2021a). Malmö stad hade inte följt de lagar och regler som gällde kring offentlig upphandling, vilket resulterade i Växtverkets paus i projektet. Miljöförvaltningen bekräftar att Växtverkets uppdrag inte tillsatts helt korrekt, och en offentlig upphandling av Växtverkets tjänster blev lösningen för att det skulle vara juridiskt korrekt (personlig kommunikation, 28 mars 2023). Företrädaren för Miljöförvaltningen beskriver nedan det byråkratiska ramverk som projektet innesluts i.

[...] den här sortens projekt för att det handlar också om vad du får lov [till]. Vad får du för förutsättningar i dem utlysningar för extern finansiella projekt som ges t ex det finns massa medel för att handla upp konsulter, men ska du gå in som en projektpartner så måste du medfinansiera din egen, asså man kan medfinansiera med arbetstid men du måste ändå ha tid att lägga in då så min arbetstid går in som en medfinansiering för att få medel till aktiviteter och material osv.

(Miljöförvaltningen, 28 mars 2023)

Det företrädaren för Miljöförvaltningen talar om i citatet ovan är att det är svårt att på lika villkor ingå i ett samarbete då varje aktör måste medfinansiera för att kunna gå in som projektpartner, antingen monetärt eller med ens arbetstid. Det kan skapa en skillnad mellan olika aktörerna i ett samverkansprojekt.

Jag vet inte exakt vad som hände, det var problem med upphandlingen av oss så vi var tvungna att pausa hela projektet i just april maj. Så det blev inget bra odlingsår för oss.

(Växtväcket, 24 mars 2023)

Växtväcket bekräftar problematiken av det tillfälliga avbrottet och tillägger att det hade en negativ påverkan för deras projekt. Växtväcket arbetar med odling och är beroende av att arbeta efter säsong, vilket betyder att under april behöver de börja med att så och odla. Ett avbrott i projektet, oavsett anledning, kan därav ha en negativ påverkan.

Det påverkar oss som förening för vi är väldigt små så då hade vi folk på kontrakt som inte kunde jobba så då fick vi gå. Ligga ute med löner. Som vi egentligen inte hade. Hade någon inkomst för. Så det var ju ett problem. Och det var väldigt osäkert om det ens skulle bli av så att folk var såhär ska lite hängde lite löst där. Och sen kunde man inte planera man kunde inte göra någonting

(Växtväcket, 24 mars 2023)

Växtväcket berättar om att osäkerheten inte enbart drabbar deras odling, utan hela föreningen påverkades av osäkerheten på grund av de juridiska frågorna som uppstod. Att följa lagar och regler självfallet centralt men i sin rapport om organisatoriskt lärande skriver WSP (Danielsson & Hallin, 2021, 5) följande: ”I intervjuer har beskrivits hur jurister från olika förvaltningar tolkar regelverk på olika sätt, exempelvis när det kommer till upphandling”. De beskriver även hur kultur, arbetssätt och tolkningar av regelverk kan skilja sig mellan olika förvaltningar. Således skapar de byråkratiska förutsättningarna en maktasymmetri. Kronsell och Mukhtar-Landgren (2018) skriver att tillfälligt tillsatta organisationer kan det formella nedtonas i förmån för det informella, men att de samtidigt poängterar att det finns en maktasymmetri mellan aktörerna. Även fast det formella

nedtonas styrs kommuner av en institutionell logik, som enklare uttryckt kan beskrivas som att kommuner har fasta 'spelregler' och dessa styr deras agerande (Eneqvist, 2022). Det försvårade samarbetet i CS, och visade på en osynlig makt som var starkare än samarbetet.

7.1.3 Inkrementalism – Roller och mandat i samverkansprojektet

I projektets början bestämde projektgruppen att kommunen skulle ta en annan roll än en drivande roll – utan som facilitator som ger stöd till de lokala aktörerna (Tillväxtverket, u.å.A). Även fast Växtvärket, Artscape, Scandinavian Green Roof Institute, och Hållbar Utveckling Skåne alla var upphandlade så ska det snarare röra sig om ett samarbete, snarare än ett traditionellt beställningsuppdrag enligt Tillväxtverkets slutrapport (ibid.). Likaså i dokumentet med *Guidelines* beskriver Malmö stad (Denkiewicz et al., u.å., 3) sig själva som en ”*strategisk facilitator och samverkanspartner – och formellt även beställare*”.

Vi tog aktivt en roll av att på något sätt facilitera, att ta en roll som facilitator, för att på något sätt komma loss i eh problembilden eller irritationsmoment som funnits länge att hitta att ta vara på de ideer och nätverk och krafter som redan fanns egentligen på plats [...] tack vare projektmedel som vi kunde anlita Växtvärket som en dialogaktör, att vi kunde anlita Hållbar Utveckling Skåne och Gröna Tak Institutet (SGRI). Hade jag fått önska så skulle de hellre varit projektpartners istället för uppköpta konsulter. Jag hade hellre haft en annan slags dynamik där inte bara att här sitter Malmö stad med pengapåse. [...] man hade kunnat få in en mer dynamisk process om vi hade varit mer jämlika i samarbetet. (Miljöförvaltningen, 28 mars 2023)

Företrädaren för Miljöförvaltningen menar att rollen som facilitator blev ett sätt att komma loss i den problembild de såg, samt att genom ett sådant tillvägagångssätt kunde de dra nytta av projekt som redan var igång i området. Hon menar således att det kunde blivit en mer dynamisk process om de ideella föreningarna inte var upphandlade utan mer jämlika inom samarbetet. Det hon också påtalar är att det blir en maktposition för Malmö stad, då de delar ut medel för projektet och att de övriga samverkansaktörerna får en beroendeställning till kommunen. Kronsell och Mukhtar-Landgren (2018) beskriver rollen som facilitator eller möjliggörare som kommunen kan ta och menar att i denna roll kan kommunen tillhandahålla finansiering eller infrastruktur, eller underlätta samarbetet. Genom detta kan kommunen ge autonomi eller handlingsfrihet till de andra samverkansaktörerna (ibid.).

Det kan även vara viktigt att poängtera att kommunen inte är en enhetlig aktör, utan en kommun består av flera förvaltningar som i sin tur består av flera avdelningar, där det finns olika viljor, intressen, och kärnuppdrag (Kronsell & Mukhtar-Landgren, 2018). Det betyder att det inte enbart finns en maktasymmetri inom samverkansprojektet, utan även inom kommunens egna organisation. Kronsell och Mukhtar-Landgren menar att sådana inre

motstridigheter kan vara hämmande då det hela tiden krävs förhandlingar angående prioriteringar inom kommunen.

Det finns samverkan, bra samverkan på stadsövergripande nivå. Den typen av processer som exempelvis klimatet eller trygghet eller skola/kultur för alla, men när det kommer lokal kontext så saknas både mandat och medel. En av dem måste du ha. Både måste inte finnas nödvändigtvis. Vi hade medel men inte nödvändigtvis välsignelsen och då kunde vi göra det. Alternativet är att du har mandatet men inte resurserna så det tillskjuts. Något av dem måste finnas, idag finns det sällan båda och då blir det på många sätt mer stuprör lokalt.

(Kulturförvaltningen, 12 maj 2023)

Företrädaren för Kulturförvaltningen uttrycker att det krävs antingen mandat eller medel för att ett samverkansprojekt ska fungera, med andra ord antingen resurser eller rådighet. Det han menar är att antingen behöver det finnas resurser att genomföra ett projekt, eller en vilja som gör att resurser sedermera tillförs. Mandatet i det fallet behöver komma från den egna organisationen, Malmö stad, samt ges till de olika aktörerna i projektet för att kommunen ska kunna beskrivas som en lyckad facilitator som har hela organisationen bakom sig. Ulf G Conrah (2003, 27) skriver en 'checklista' för vilka strukturer en samverkansgrupp bör ha, där en punkt lyder: "*Klargöra vilket mandat de olika representanterna har*". Med tydliga strukturer sätts det övergripande målet i centrum, och inte 'personkemin' (ibid.). En tydlig mandatfördelning tidigt bör minska risken för att den egna organisationen ska börja agera hämmande.

Stadskontorets roll beskrivs som förvaltningsövergripande (om än inte överordnad andra förvaltningar) och kan ses som en samlingsarena för projektgenomförande gällande EU-finansierade projekt (Danielsson & Hallin, 2021). I intervjuer genomförda av WSP talar flera av de intervjuade om vikten av stadskontorets förvaltningsövergripande roll för att de ska förankra projektet hos de olika förvaltningarna och tala om varje förvaltnings roll i projektet (ibid.). Stadskontoret sa i sin tur att de varken hade mandat eller resurser att kunna tillhandahålla det som intervjupersonerna efterfrågade (ibid.). I sådana projekt som går utanför linjeverksamheten vill intervjupersonerna att det finns en samordnande strategisk funktion (ibid.). Det kan med andra ord sägas att det saknades en förankring inom den egna organisationen till varför saker gjordes.

[...]vi [Malmö stad, A.N.] behöver bli bättre på att men samspela kring de här insatserna [...] men det som är svårt är att få mandat och utrymme att jobba tillsammans för vi är väldigt nischade i våra uppdrag och vad våra regementen säger vad vi ska göra osv. så att det är det är väldigt mycket slimmade organisationer som gör som gör det svårt att samarbeta i någon större utsträckning. (Miljöförvaltningen, 28 mars 2023)

Det som företrädaren för Miljöförvaltningen beskriver är en svårighet för ett förvaltningsövergripande samarbete. Omorganisationen av Malmö stads förvaltningar innebar även att varje förvaltning skulle fokusera mer på sina kärnuppdrag, det företrädaren benämner som att de har "*slimmade organisationer*". Med andra ord, det som inte ligger i en förvaltnings kärnuppdrag är svårt att få mandat för. Kommuner kan därför skapa temporära organisationer, som inte stör den ordinarie verksamheten, men som har samma tillförlitliga organisationsstruktur (Fred, Forsell, & Hall, 2013). Det blir ett sätt att marknadsföra projektet utåt och visa på handlingskraft (ibid.). Detta kan sägas gjordes i CS, men enligt WSP (Danielsson & Hallin, 2021) efterfrågades att stadskontoret skulle ha en samordnande roll där de berättade varje förvaltnings roll i projektet. Det fanns alltså, även efter det skapats en tillfällig organisation för gå utanför kärnuppdraget, en osäkerhet kring vad för mandat varje enskild förvaltning hade. Tillfälliga organisationer behöver med andra ord veta vad för mandat de har från start.

Ulf G Conrah (2003, 27) citerar Berth Danemark som skriver "*den avgörande orsaken till att samverkan inte fungerar inte är frånvaron av den rätta personkemin utan frånvaron av andra mer grundläggande förutsättningar*". Eventuellt är det en självklarhet att det krävs rätt förutsättningar för att samverkan ska fungera, och efter Malmö stads omorganisation kan dessa förutsättningar ha försvunnit. Ulf G Conrah (2003) anger att det krävs tydliga strukturer, där både mandat och medel preciseras innan ett samverkansprojekt börjar. Samverkansgrupper behöver även stöd, incitament, och tid (ibid.). Utan dessa är det svårt att bedriva ett samverkansprojekt.

7.2 Inkludering

7.2.1 Mötesplatser – Både ett mål och en förutsättning

Case Sofielund 2030 ville bidra med att öka trygghet och trivsel, och skapa tillgängliga mötesplatser och offentliga rum (Tillväxtverket, u.å.A). Dessa blev Naturmolnet, Miniparken, och Gröna biblioteket, vilket har gjort det enklare för invånare att kunna anordna tillställningar och mötas (ibid.). Växtverket hade som mål att skapa en plats [Naturmolnet] där barn kunde springa runt och leka, på en plats som tidigare hade skapat otrygghet (personlig kommunikation, 24 mars 2023).

[...] men de har ju inga fysiska platser som är publika för allmänheten och det är ju det som är styrkan i Kulturella mötesplatser att det är en plats utan krav på konsumtion, öppen för alla. (Kulturförvaltningen, 12 maj 2023)

Företrädaren för Kulturförvaltningen talade om mötesplatser som är öppna för alla, där fokus inte ligger på konsumtion som exempelvis en mötesplats som ett köpcentrum kretsar kring (personlig kommunikation, 12 mars 2023). Privatiseringen av offentliga platser, förklarar Madanipour (1999), sker när en plats urholkas sitt emotionella och kulturella

värde, som skapas av människors användning av platsen, blir det offentliga rummet endast till en handelsvara. Om platser behandlas som en handelsvara skapas en privatisering av rum (ibid.). Offentliga mötesplatser som inte kretsar kring kommers behövs för att människor ska kunna mötas på en neutral plats, och det kan även vara ett sätt att främja medborgerlig delaktighet.

Dessutom vill man [samverkansaktörerna] lyfta att projektets arbete med trygghet och trivsel, och därigenom jämställd tillgång till offentliga rum och mötesplatser, i sig bidrar till jämställdhet. (Tillväxtverket, u.å.A, 4)

Det fanns en vilja i projektet att just skapa öppna, offentliga mötesplatser då det bidrar till jämställdhet menar Tillväxtverkets slutrapport (u.å.A). Madanipour (1999) skriver att städer numer hotas både av en social polarisering och segregation. Historiskt har offentliga stadsrum haft en central roll i det sociala livet i staden, och inkluderande noder kan vara ett sätt att främja en tolerant och social sammanhållen urbanism (ibid.). Mötesplatser blir med andra ord ett sätt att motverka social polarisering och segregation genom att skapa neutrala platser som är öppna för alla, vilket är det som var en uttalad vilja från samverkansaktörerna. Cars och Thune Hedström (2006) förordar nya arenor och nya former av samverkan för att medborgare inte ska vara utestängda från beslutsfattandet. Insyn och möjlighet för medborgerligt deltagande är starkt betonade kvaliteter i svensk planlagstiftning, och för att det inte endast ska bli en chimär måste medborgare involveras tidigt i beslutsfattandet (ibid.). En neutral och öppen mötesplats kan gynna det. Mötesplatser kan även vara betydelsefulla i utformningen av ett projekt som CS. I intervjun med Miljöförvaltningen säger företrädaren:

[...] det är då våren 2019 så kommer vi fram till okej vi börjar med att göra en temadag om hållbarhet, vi behöver hitta en lokal att vara i, i Sofielund. Som är lätt att bjuda in folk till, och lätt att ha olika former av aktiviteter och då är 'Garaget' en väldigt naturlig plats. (Miljöförvaltningen, 28 mars 2023)

Det hon beskriver är att Garaget är en uppskattad, redan befintlig, mötesplats för Sofielundsborna, och i början av projektet behövdes en sådan för att kunna påbörja arbetet.

[...] det är något vi inte kan rationalisera, vi måste våga satsa, vi måste sätta in resurser för att möjliggöra de platserna som inte nödvändigtvis är kodade för en visst syfte. [...] biblioteken är otroligt bra och innovativa men de har också tradition och det finns fortfarande en bild av att platsen ska präglas av tystnad och läsning. (Kulturförvaltningen, 12 maj 2023)

Företrädaren för Kulturförvaltningen fortsätter med vikten av multifunktionella platser som

kan användas på olika sätt, och att det kan krävas att vissa stereotyper bryts för att nå detta mål. Det kan vara på ett ställe som Garaget, som är en kreativ mötesplats och stadsbibliotek, som innovativa lösningar skapas. Det var i samtal med Garaget som Miljöförvaltningen fick idéer om hur de kan gå tillväga med CS. Företrädaren för Miljöförvaltningen nämner samtal med företrädaren för Kulturförvaltningen som "*propplösande*" i hur de kan gå tillväga.

[...] mötesplats som blev Garaget och det gjorde man efter ganska omfattande dialogverksamhet med medborgare i lokalområdet och då var det ett antal olika funktioner som kristalliserades [...] man [sofielundsborna A.N.] ville gärna ha en plats där man kunde läsa dagstidningar, och man ville ha en plats där man kunde pyssla och reparera saker man ville ha en scen där man kunde framföra grejer och ta del av grejer. (Kulturförvaltningen, 12 maj 2023)

I detta citat beskriver företrädaren för kulturförvaltningen hur Garaget vid sin start 2008 använde sig av dialogverksamhet för att skapa en plats som medborgarna efterfrågade. Att medborgare kan ge sina synpunkter ger bättre beslutsunderlag, höjer planernas legitimitet av det förtroende som medborgarna ger beslutsprocessen (Khakee, 2006). Offentliga platser är även platser där medborgare kan yttra missnöje, och till och med utmana styren (Madanipour, 1999). I och med att medborgare inte i samma utsträckning som förr engagerar sig partipolitiskt finns det ett extra behov av öppna, offentliga lokaler för att medborgare ska kunna vara med och påverka beslut (Khakee, 2006). För CS blev Garaget både en plats att inspireras av, samt en mötesplats med gott rykte att påbörja projektet ifrån. En demokratisk förankrad mötesplats blev början för projektet.

7.2.2 Medborgarinvolvering – Viljan till en deltagarvänlig form av styrning

CS var ett projekt som syftade till ökad lokal delaktighet och det har lyfts fram som ett av de viktigaste utfallen i projektet.

Som viktigaste utfall och resultat från projektets aktiviteter lyfter projektledningen den medborgarinvolvering som skett, inklusive de verktyg man fått utarbeta för denna och för kunskapsspridningsdelen, samt skapandet och tillgängliggörandet av mötesplatser för sofielundsborna. Det har inkommit mycket positiv feedback från boende, skolor, m.fl., som tyder på att såväl trygghet som trivsel har stärkts. (Tillväxtverket, u.å.A, 13)

I Tillväxtverkets rapport står det att ett av de viktigaste resultaten från projektet är den medborgarinvolvering som skedde. Företrädaren för Miljöförvaltningen beskrev projektet i dessa ordalag:

[...] det handlar om kunskapspridning det handlar om demokratiprocesser det handlar om medskapande. (Miljöförvaltningen, 28 mars 2023)

Växtväcket hade i sitt uppdrag att involvera medborgare (personlig kommunikation, 15 mars 2023).

[...] och sen så får ungdomarna som kom genom TIF, alltså tillsammans i förening, i sådana här designbriefs att dels jobba med att skapa den här designen hålla in med skapande och designprocesser tillsammans med sina jämnåriga då. [...] så då löste vi det genom att de andra ritningarna som vi som ungdomarna tog fram, de löste vi att vi hade några byggdagar med lokala folkskolans elever så att vi erbjöd lokal folkskolan att ni får lära er snickra, ni får komma ut och snickra. (Växtväcket, 15 mars 2023)

Så beskriver en av företrädarna för Växtväcket hur de genom föreningar i området kunde få hjälp att aktivera ungdomar att vara med och hjälpa till i utformningen av projekt. Det finns en särskild potential i experiment att kunna stärka deltagande i styrningen, och att på lokal nivå involvera flera aktörer och skapa en mer deltagarvänlig form av styrning (Karvonen, 2018). I fallet CS möjliggjorde samverkansformen att ideella föreningar, som Växtväcket, kunde arbeta nära lokalbor för att skapa platser tillsammans. Det finns ett ökat behov idag att ha dialog med medborgare angående kollektiva intressen, dels för att minska risken att resursstarka grupper tillskansar sig mer än resurssvaga, men också för att multikulturella städer kräver dialog för att gynna alla sorters grupper (Khakee, 2006; Cars & Thune Hedström, 2006). Kvaliteten på deltagande är viktigt, om det ger inflytande eller endast är symboliskt (Kronsell & Bäckstrand, 2010). De menar att det kan vara mer lämpligt att ha deltagande innan ett beslut har fattats, än i en implementeringsfas. Att ungdomar får vara med och utforma en plats kan därför anses vara en bra aktivering, men kan luta mer åt ett symboliskt deltagande än åt ett faktiskt inflytande över platsen.

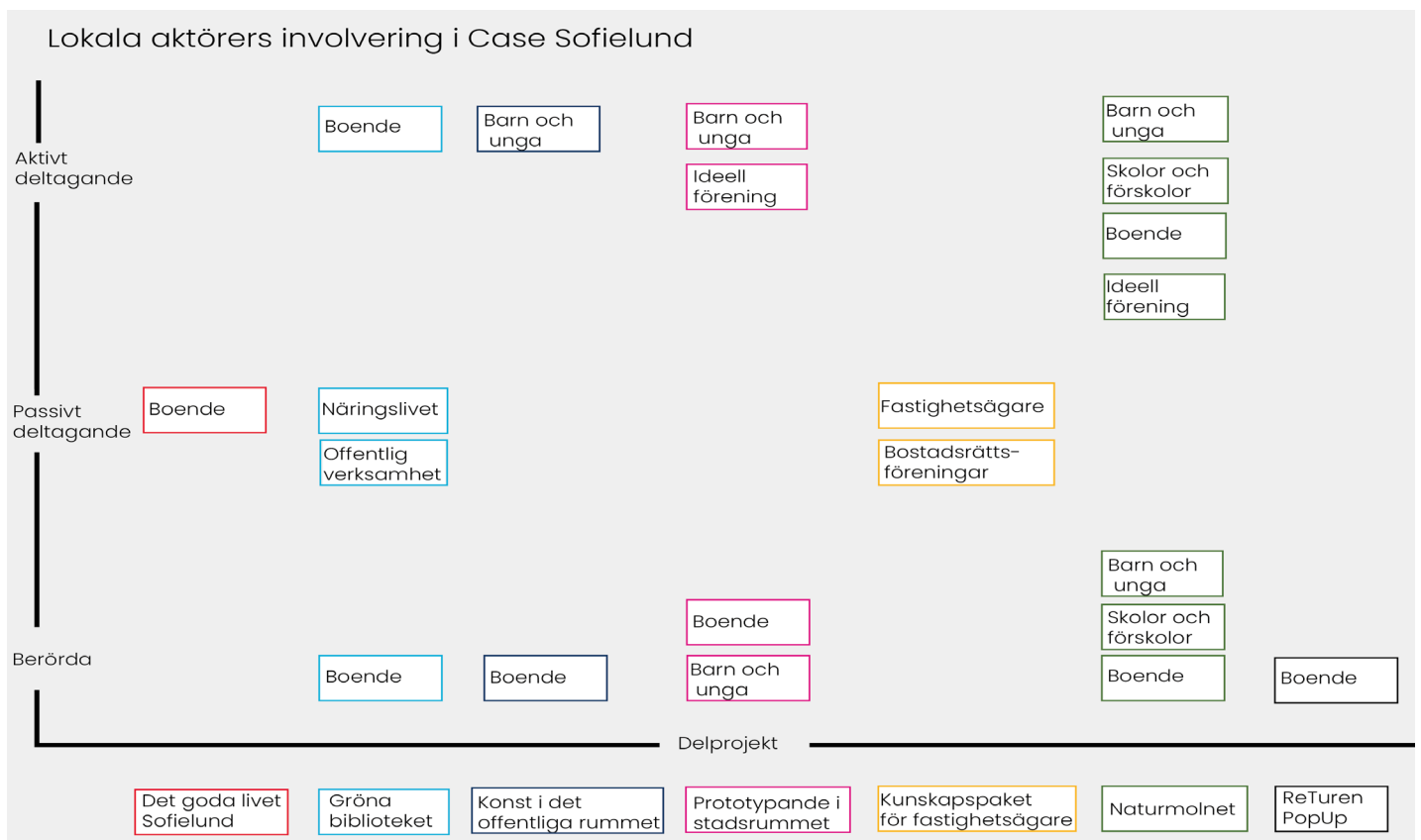
[...] om man går tillbaka till 70 eller 80-talet när när folkrörelserna var mycket mycket starkare i Sverige och föreningslivet var mycket starkare och det var fanns en helt annan självklarhet i att man gick in och var fotbollstränare för sina barns lag eller man startade sina studiecirkel och man hade sina odlingsföreningar osv och alla gav sin tid. Man gör inte det på samma sätt längre och istället har det blivit en professionalisering av det som tidigare var folkrörelserna heter nu idéburen sektor. (Miljöförvaltningen, 28 mars 2023)

Det som Miljöförvaltningen beskriver är en svårighet att engagera medborgare att delta i projekt, och ett sätt att nå ut till deltagare är genom idéburen sektor. Växtväcket blev en sådan aktör som tidigare har jobbat med medborgarinvolvering och blev projektets

tillvägagångssätt att nå ut till medborgare. Khakee (2006) menar att nedgången av medborgerligt deltagande sedan 1960- och 1970-talets explosion av medborgar- och föreningsrörelser har skapat ett ökat behov av medborgardeltagande. Under dessa årtionden fanns ett brett folkligt stöd för välfärdssamhället, och representativ demokrati räckte ur en demokratisk synpunkt, menar Khakee (2006). Det fanns med andra ord inte lika många motsättningar mot den politiska inriktningen. Numer krävs det ett stöd för det som påverkar kollektiva intressen (ibid.). De som vill delta i beslutsfattandet gör det alltmer utanför de konventionella ramarna. Cars och Thune Hedström (2006) skriver att sedan 1987 förändring av plan- och bygglagen har de kommunala spelreglerna förändrats. Medborgare agera alltmer i andra former för att påverka beslut, än genom de former som finns skrivna i PBL. Cars och Thune Hedström skriver att det ofta är utomparlamentariskt agerande som bildandet av intresseföreningar, aktionsgrupper, eller allianser för att genom lobbying påverka beslutsfattare. Att få medborgarinflytande genom föreningar kan därav vara ett sätt att öka medborgerligt deltagande. Företrädaren för Miljöförvaltningen talar brett om idébunden sektor, och att aggregera en grupp som idébunden sektor kan vara problematiskt. Avelino och Wittmayer (2015) beskriver hur allting inom 'det civila samhället' sammanfogas till en aktör, att allting som inte ingår i den offentliga- eller privata sektorn blir till en helhet. Det civila samhället blir en sammanfogad grupp med allt ifrån individer och familjer, till idébunden sektor och fackföreningar. Avelino och Wittmayer menar att det kan leda till att det civila samhällets makt antingen överskattas eller underskattas gentemot den offentliga- och privata sektorn. Det kan påverka det inflytande som ideella föreningar och medborgare får.

Ibland pratar vi om delaktighet när det kanske snarare rör sig om uppmaningar eller information. (Kulturförvaltningen, 12 maj 2023)

Kulturförvaltningens företrädare skriver om det som Kronsell och Bäckstrand (2010) menar är symboliskt deltagande. En del av projektet har bestått av sån medborgarinvolvering. I figur 11 illustreras den involvering som har skett, där två av kunskapspaketen var sådana delprojekt som informerades och uppmanades snarare än implementerades med hjälp av de berörda.

Figur 11. Lokala aktörers involvering i CS

[...] men överlag så tycker jag att det var väldigt svårt att rekrytera privatpersoner, det kan vara pandemin, det kan vara hur vi utformade upplägget, det kan vara något annat. (Hållbar Utveckling Skåne, 27 mars 2023)

Företrädaren för Hållbar Utveckling Skåne beskriver en svårighet att nå ut till de boende angående delprojektet "Det goda livet Sofielund". Det är svårt att veta varför det var få som deltog i informationspaketen, men det kan vara så att om de fick vara med och utforma paketen kunde intresset ha ökat. Klimatomställningen, skriver Khakee (2006), är ett exempel där medborgare även på ett individuellt plan måste ändra sina levnadsvanor, och det kräver en dialog med medborgarna.

[...] vi jag vet att människor skriker att de vill ha inflytande och vill vara med på beslutprocessen men när man väl bjuder in dem... (BID, 21 mars 2023)

Företrädaren för BID beskriver att de hör att invånare vill vara med och få inflytande, men när de väl bjuder in så är det få som dyker upp. Miljöförvaltningens företrädare berättar att det var genom föreningslivet som de kunde få med lokalbefolkningen.

[...] när vi liksom fick upp hela den här bilden man vill ha vi har identifierat platser som upplevs otrygga vi har en socialt väletablerad förening som skulle kunna gå in som en dialogaktör, vi har kulturförvaltningen och deras utåtriktade verksamhet där [...] de var vana vid att jobba med medborgarinvolvering.
(Miljöförvaltningen, 28 mars 2023)

Miljöförvaltningen beskriver hur arbetet fokuserade på att använda sig av aktörer som hade en vana att arbeta med medborgarinvolvering. Med tanke på den svårighet att involvera medborgare blev den idéburna sektorn ett tillvägagångssätt att nå ut till invånarna. Det finns även en annan fördel med att involvera föreningar. Växtväcket berättar att de är på plats varje dag på Naturmolnet för att förvalta platsen, vilket gör att medborgare kan komma och berätta vad de tycker (personlig kommunikation, 24 mars 2023).

Här var vi på plats så himla mycket att det var väldigt lätt, det här blev en plats för all typ av kritik i stadsmiljön, det var inte bara platsen utan det var såhär. Ja varför har ni inte gjort ett övergångsställe här. Folk kom och prata bara
Växtväcket, 24 mars 2023

Växtväckets uppdrag att förvalta platsen blev även ett sätt för invånare i området att kritisera andra stadsrelaterade frågor. Föreningen blev en inofficiell förlängning av Malmö stad. Naturmolnet kan sägas vara projektets flaggskepp för medborgarinvolvering då det är skapat med medborgare, framförallt barn och unga. Ett avslutande citat från Växtväcket får illustrera vad medborgarinvolvering kan ge:

[...] när man har bjudit in barn från förskolan och skolan så har de gått hit sen med sina föräldrar och visat när de går hem att ”det där trädet har jag planterat”.
(Växtväcket, 24 mars 2023)

Citatet påvisar en stolthet barn har känt över sin medverkan i Naturmolnet och hur medborgarinvolvering kan skapa en anknytning mellan medborgare och platsen.

7.3 Transparens

7.3.1 Medborgares insyn i projektet

Malmö stad valde tidigt att inte gå ut som avsändare för CS, för att undvika den projekttrötthet som infunnit sig i området. I 2019 års rapport från WSP skriver de:

Istället för att Malmö stad står som avsändare skriver man hellre ut en annan aktör när detta går (t.ex. Garaget), 'i samarbete med Malmö stad', Man tänker att detta även torde vara gynnsamt för aktiviteternas fortlevnad efter projekttidens slut. Man är dock noga med alltid ha med EU-flaggan på relevant material, så det blir tydligt vem som finansierar. (Klintström, 2020, 8).

Växtväcket blev projektets aktivitetskommunikatör och var projektets mest aktiva kanal utåt, men även Garaget och BID blev språkrör för arbetet (Tillväxtverket, u.å.A). Den uttalade projekttröttheten i området gjorde att Malmö stad valde till en början att inte kommunicera Case Sofielund 2030 som ett enhetligt projekt, utan endast enskilda insatser samt genom samarbetspartners (Klintström, 2020). Kommuner är demokratiskt förankrade aktörer där fria val är den ultimata utvärderingen (Eneqvist, 2022). Kommuner säkerställer sin legitimitet genom en kombination av problemlösning och jämlika, inkluderande, och transparenta rutiner och processer (ibid.) Ifall experimentell styrning innebär att det är svårare för medborgare att veta vem som är ansvarig är det inte bara en brist på transparens, utan också i legitimiteten för det lokala styret.

2020 tog projektet in en kommunikator från miljöförvaltningen som gjorde upp en kommunikationsplan för att projektet inte ska riskeras att uppfattas som de olika samarbetsaktörerna på eget initiativ genomfört olika projekt, utan att det finns en helhetsbild som Malmö stad står bakom (Klintström, 2020.). Det var alltså både viktigt att till en början framhäva enskilda insatser, men också säkerställa att Malmö stad låg bakom hela projektet.

[...] vi var också lite försiktiga i att vi ville inte basunera ut projektet som avsändare överallt för vi ville ju bygga samverkan mellan aktörer istället.
(Miljöförvaltningen, 28 mars 2023)

I intervjun med Miljöförvaltningen bekräftar företrädaren att de hellre fokuserade på samverkan än att stå som avsändare för projektet. Hon tillägger sedan att de kan ha blivit fel för det kan missuppfattas att exempelvis Växtväcket står ensamma som initiativtagare och säger att även projektkommunikationen var ett testande fram och tillbaka. Kronsell och Bäckstrand (2010) skriver att beslutsfattare ska kunna ställas ansvariga för de beslut som påverkar väljares intressen, det är en del av det som skapar legitimitet för de ansvariga. Öppenhet och tillgång till information är förutsättningar för att det ska fungera, menar de.

Att Malmö stad därför, i alla fall till en början, valde att inte gå ut med sig själva som avsändare kan ge fel bild till medborgarna och försvåra eventuell ansvarsutkrävning. CS har på sitt sätt haft ett polycentrisk styrning med flera beslutscentrum, och just transparens och ansvarsutkrävning, menar Thiel (2023), är väsentliga värderingar för att en sådan styrning ska fungera. En förklaring till Malmö stads agerande kan vara att organisationers riskplatser är bland annat att inte nå politiska mål eller resultat som har eftersträvats (Berglund-Snodgrass, 2022). Att därför lyfta fram andra aktörers medverkan som drivande kan vara ett sätt att riskminimera från Malmö stads sida.

Ett strategiskt val som gjorts vad gäller kommunikation externt är att inte använda projektnamnet 'Case Sofielund' utåt, utan i stället ge varje arbetspaket/aktivitet ett eget namn att använda vid marknadsföring. Detta för att inte bidra till känslan av projektrötthet som redan finns i stadsdelen. Man har enligt egen utsago däremot varit noga med alltid ha med EU-flaggan på relevant material, så det blir tydligt vem som finansierar arbetet. (Tillväxtverket, u.å.A, 9)

I slutrapporten från Tillväxtverket bekräftar de att Malmö stad inte har velat vara ansiktet utåt för projektet, men varit noga med att EU-flaggan skulle synas för att visa vem som har finansierat projektet. Det stadfäster tesen om att det blir svårare för medborgare att se vem som ligger bakom projektet, och med det utkräva ansvar. Emellertid pekar Tillväxtverket på en annan problematik, att EU-flaggan skulle synas för att det skulle bli tydligt vem som har finansierat projektet. Det är bara delvis sant, som kapitlet som redovisade projektet visar, finansierades projektet även delvis av Malmö stad. Berglund-Snodgrass (2022) visade i sin artikel hur relativt små monetära investeringar kan gå under radarn och inte bli offentligt granskade, tillskillnad från stora infrastrukturprojekt.

[...] de lägger ner sin själ och hjärta i den här platsen, de är där, de träffar folk, de bygger och gräver, och skapar verkligen från grunden. De är värda allt beröm men deras arbete hade inte varit möjligt om inte kommunen och fastighetsägarna hade kommit överens om att ge dem den möjligheten. [...] det ger en liten falsk världsbild att vilken förening som helst bara kan slänga upp det här.
(Miljöförvaltningen, 28 mars 2023)

Miljöförvaltningens företrädare talar uppskattande om Växtverkets arbete men är tydlig med att påpeka att det är tack vare Malmö stads bakomliggande arbete som har möjliggjort för platsen, och det kan vara missledande när en förening som Växtverket frontar platsen. Det ser ut som föreningen har skapat platsen på egen hand, och Miljöförvaltningens företrädare menar att så inte är fallet. Det illustrerar en otydlighet för medborgare om vem som är avsändare och möjliggörare av projektet.

7.3.2 Öppenhet inom samverkansprojektet

I ett horisontellt samarbete är det inte enbart viktigt att på ett tydligt och informativt vis spegla öppenhet utåt, utan även inom den egna projektgruppen krävs en transparens.

Att kommuner tar ett steg tillbaka och antar en roll som facilitator är för att även andra aktörer ska kunna komma samman för att tillsammans generera nya idéer, projekt, eller experiment (Kronsell & Mukhtar-Landgren, 2018). Efter att CSs interna kommunikation hade uppgetts vara bristfällig fanns det tal om att inrätta en gemensam hemsida – en plattform där de olika aktörerna kunde få en överblick över projektet (Klintström, 2020; Nordin & Klintström, 2020). På grund av Malmö stads omorganisation var deras hemsidor under omarbetning och denne gemensamma digitala samlingsplats kunde inte skapas. Årsrapporten för 2020 står det att ”[...] *delprojekten [är] nu så pass olika att de är svårt att samkommunicera*” (Nordin & Klintström, 2021a, 12). Det gäller hur de skulle kunna samkommunicera projektet utåt men det kan visa på ett projekt som har skapat flera olika delprojekt som alla arbetar själva på sin kant. När projektansökan skrevs uppmuntrades även ”*förvaltningsöverskridande samarbete och nytänkande vad gäller arbetsmodeller*” men efter Malmö stads omorganisation var detta inte längre eftersträvansvärt i samma grad (Klintström, 2020, 21). Kronsell och Bäckstrand (2010) skriver att ett av demokratins kärnelement är deltagande, både från medborgare men också från andra samhällsgrupper. CS har i stor grad involverat ideella föreningar som i sin tur involverar lokalsamhället. Kronsell och Bäckstrand betonar att det är kvaliteten på deltagande som är viktigt, finns det reellt inflytande eller är det bara symboliskt. Brist på intern kommunikation kan riskera att skapa enskilda öar av delprojekt inom det övergripande projektet och aktörerna kan ha svårt att känna sig som en del av helheten. I intervjun med BID säger han att det märktes en konkurrens mellan de olika förvaltningarna där miljöförvaltningen ville styra på sitt vis, FGK visste inte riktigt vad de höll på med, och kulturförvaltningen försvann och var inte speciellt intresserade (personlig kommunikation, 21 mars 2023). Han framhäver dock att det fanns en transparens inom projektet. Även Växtväcket anser att kommunikationen var bra och framhäver att projektledaren från Miljöförvaltningen “*var jättetillgänglig*” (personlig kommunikation, 24 mars 2023). Företrädaren för VA syd framhäver dock en annan syn då han inte visste riktigt vad Växtväcket hade gjort förrän när de hade en gemensam avslutning för projektet (personlig kommunikation, 16 mars 2023). Även företrädaren för Hållbar Utveckling Skåne berättar att hon inte hade någon direkt insyn i de andra projekten (personlig kommunikation, 27 mars 2023). Båda framhäver Miljöförvaltningens ledarskap som tillgängligt och bra men båda hade önskat att kunna ta del av projektet på ett lättillgängligt sätt. En förklaring till dessa delade uppfattningar kan vara att de som endast var med i ett projekt i CS hade svårt att få en uppfattning om de övriga, men de aktörer som var delaktiga i flera samtidigt hade fler kanaler att nå ut och få information om annat som gjordes.

7.4 Legitimitet

7.4.1 Förtroende för projektet inifrån organisationen

CS drevs av Malmö stad, men det fanns visst motstånd gentemot projektet inifrån den egna organisationen.

Utöver samarbetet med styrgruppen har projektet genom projekttiden kämpat med upplevt bristande stöd från den egna organisationen, vilket delvis kan bero på bristande kommunikation, men troligtvis även till stor del förklaras av de förändrade förutsättningarna vad gäller stadens förvaltningsstruktur och prioriteringar samt bristande förankring i projektets initiala fas.

(Tillväxtverket, u.å.A, 22)

Vad som beskrivs i Tillväxtverkets rapport är att det har funnits bristande stöd inom Malmö stads organisation, som till viss del berodde på att den interna kommunikationen försvårades när stadens webbsida var under omarbetning (Tillväxtverket, u.å.A). Emellertid menar de att den största förändringen, att Malmö stad omorganiserade sina förvaltningar från områdesförvaltningar till linjeförvaltningar, förändrade de förutsättningar som projektansökan skrevs under och i med det förändrades stadens prioriteringar. Resultatet blev att förankringen inom staden sviktade.

Vad gäller svårigheterna att förankra och kommunicera projektet internt och få stöd från sin egen förvaltning menar vi att detta kan bero på att projektets bredd och komplexitet gör det svårkommunicerat, att hemförvaltningen inte skapat projektet från början eller är van vid denna typ av projekt, samt att dess komplexa, förvaltningsövergripande arbetssätt inte anses eftersträvansvärt på samma sätt nu som det gjorde vid tidpunkten för projektets utformning.

(Tillväxtverket, u.å.A, 10)

Tillväxtverket beskriver här vad de tror bidrar till att det är svårt att förankra projektet internt. Det kan bli problematiskt om Malmö stads egna organisation inte är helt med på projektet och ifall delar av organisationen börjar agera hämmande kan detta skada kommunens anseende gentemot sina samarbetspartners. Thiel (2023) menar att institutioner är kärnan i polycentrisk styrning och ger processen en förutsägbarhet och på så vis minimeras osäkerhet. Om kommunen som samarbetspart istället blir tudelad där en del består av projektgruppen och en del består av andra tjänstemän som försvårar för arbetet kan förutsägbarheten hos institutionen försvagas. Nya experimentella styrningar kan vara problematiska för kommuner då det utmanar den traditionella byråkratiska, sektoriserade organisationer som skapades för administration och regelstyrning, och med hierarkier som inte är passande för de nya formerna av styrning (Eneqvist, 2022). Eneqvist fortsätter med

att interna strukturer börjar utvecklas som bryter silo-orientering, och att det sker småskaliga institutionella förändringar. Kronsell och Mukhtar-Landgren (2018) menar att ett bakomliggande problem är att kommuner inte är en enhetlig enhet utan består av flera förvaltningar som i sin tur har olika intressen, mål, och viljor. Därav kan den roll som kommunen har spelat skiftas om andra viljor blir starkare. En kommun kan då gå från att vara en möjliggörare av projektet, till att istället bli hämmande (ibid.). Ett exempel, som tidigare har nämnts i kapitlet "institutionalism", är den försening som skapades för Växtväcket när frågor om felaktig offentlig upphandling uppdagades. Det gjorde att Växtväcket inte kunde påbörja sin odlingsäsong, och det kan ha skadat Malmö stads anseende som en pålitlig samverkanspartner från Växtväckets perspektiv. Thiel (2023) menar att institutioners legitimitet kan mätas i hur effektiva de är, till vilken grad de agerar demokratiskt, samt den respekt, samarbetsvilja och rättvisa de ger till andra aktörer. Komplexa problem som socialt utanförskap eller klimatförändringar är för stora för en enskild förvaltning, utan de är istället organisationsöverskridande (Fred, Forsell, och Hall, 2013). I en sådan gränsöverskridande samverkan kan inte förvaltningar se till sin egen kärnverksamhet först. Conrah (2003) beskriver hur bristande kommunikation är en huvudfaktor till varför samverkan fallerar och att det finns en risk att representanterna inom samverkansgruppen endast ser till sin egen yrkeskunskap, och inte till andra aktörers perspektiv. Ett sådant närsynt förhållningssätt lämpar sig inte i ett samverkansprojekt.

7.4.2 Förtroende för projektet från medborgare

Invånarna i Sofielund har beskrivits som 'projekttrötta' och i WSPs utvärdering står det följaktligen:

Ett tydligt exempel i detta är att projektet sett en projekttrötthet i sitt geografiska område och ett ökat behov av samordning. (Klintström, 2020, 6)

WSP beskriver att det finns en uttalad projekttrötthet i Sofielund. Projekttröttheten berättar även företrädaren för BID om:

[...] vi [är] inte ett projekt, vi är ett långsiktigt, ett processarbete och det var det första vi ställde frågan till boende direkt när vi lade ner områdesprogrammet. Om vi nu lägger ner områdesprogrammet, som ni är så jävla trötta på alla de här projekteten så skapar vi den här långsiktiga processen med bidsamverkan. Som ligger på mellan 5-15 år och det har man accepterat det tycker man är jätteintressant. (BID, 21 mars 2023)

När han pratar om BID som ett långsiktigt projekt menar han att de boende i området är mycket mer uppskattande, än för tillfälliga projekt. Ändock är mycket som implementerades i CS tillfälliga projekt, såsom Naturmolnet – som är en mellan användning av en öde tomt. Tillfällig användning av en plats är en urban trend och som somliga menar är en möjlighet

till regeneration och förnyelse, och kan generera positiva värden (Madanipour, 2018). Den tillfälliga planeringen kan skapa förutsättningar för flexibilitet och göra en plats tillgänglig för medborgare (ibid.).

[...] det kallades för mellanlandning och det är klart att det är ju bättre, alltså det är bättre att det används till något än ingenting, men sen tror jag att det finns väldigt stor kritik från de som bor här eller det som bor i sådana områden för det poppar upp billiga grejer typ så tänker man kan inte bara satsa på oss ordentligt. Alltså göra [en] ordentlig satsning. (Växtvärket, 24 mars 2023)

Företrädarna för Växtvärket beskriver den dualitet som en mellan användning är – det är på ett sätt bra att någonting görs men samtidigt är det tråkigt när uppskattade projekt försvinner. De menar att det inte hade varit fel att våga satsa på mer rejäla byggen som håller mer över tid. En sådan lösning hade krävt en långvarig förvaltning av platsen. Tillfällig användning av stadsrum bör analyseras i sammanhanget av hela stadens utveckling, och inte som ett enskilt projekt (Madanipour, 2018). Tillfällig planering kan erbjuda vissa möjligheter som att aktivera en öde tomt, men det kan belysa en sårbarhet i planeringen i stort (ibid.). Det kan belysa en ovilja eller oförmåga för mer långsiktiga projekt (ibid.). Om inga projekt är långvariga kan de försämra förtroendet från medborgare gentemot beslutsfattares möjligheter till förändring. En förklaring till tillfällig användning är att projektformen är institutionaliserad bland en del bidragsgivare, främst EU, och att erhålla finansiering för en kortad tid kan vara en styrande faktor i detta (Fred, Forsell, & Hall, 2013). Det följer med andra ord en institutionell logik att Naturmolnet blev en mellan användning, både initialt när Malmö stad vill kunna experimentera med en minimerad risk, men också efteråt där kortsiktiga projekt premieras av bidragsgivare som EU.

[...] det är lite farligt det där ibland för du lovar väldigt mycket och då tror människor liksom att de är många som bor i området som tror att det ska vara där alltid, här skulle vi kunna kalasa, här ska vi pensionera oss och sitta och dricka kaffe och så alltid. (BID, 21 mars 2023)

Företrädaren för BID menar att de boende enkelt kan bli besvikna av de tillfälliga projekten, att de boende kanske planerar att ha kalas eller träffar på Naturmolnet och sen en dag är det borta. Han fortsätter med att det blir då väldigt viktigt att understryka att det är ett tillfälligt projekt som en dag försvinner. Miljöförvaltningens företrädare medger att det finns en risk att Malmö stad kommer att motta kritik när en del av projekten försvinner (personlig kommunikation, 28 mars 2023). Hon tillägger att det var ett av målen, att tilliten till staden och det offentliga skulle öka men det får tiden utvisa. Experiment och tillfälliga projekt ger möjligheter för kommuner att ta risker och testa olika implementeringar, och få tillåtelse att misslyckas (Berglund-Snodgrass, 2022). Experiment skyddar inte helt ifrån kritik, utan

efter många misslyckade experiment kommer det ändå ge en negativ bild av kommunen (ibid.). Tillfälliga projekt kan vara ett extra prekärt pådrag i ett område som redan innan projektstart upplever en projektrötthet gentemot stadens satsningar. Att då Naturmolnet, som blivit en uppskattad plats, skulle försvinna kan det ge en negativ bild av kommunen. Emellertid är kommuner satta under en institutionell logik och det finns olika, ibland konkurrerande, tryck på organisationen (Eneqvist, 2022). De påverkas både av byråkratiska och politiska agendor, vilket kan göra det svårt för kommunen i detta fall att uppbåda handlingsutrymme att permanenta platsen. Naturmolnet som en uppskattad plats kan också stärkas av att det är skapat i delaktighet med lokalborna, framförallt barn och unga. Det kan i sig vara ett tryck på kommunen att behålla platsen, då den kan ha skapat en tillhörighetskänsla för lokalbefolkningen. Kronsell och Bäckstrand (2010) betonar delaktighet som en kärna i demokratin och menar att det inte bara få bli en symbolisk delaktighet. Om Naturmolnet försvinner kan det bli vad invånarna känner – att deras involvering endast var symboliskt.

8. DISKUSSION

Undersökningens övergripande syfte har varit att bidra till ökad kunskap om hur experimentell styrning förhåller sig till kommunal demokrati, genom de fyra demokratiska perspektiven *makt*, *inkludering*, *transparens*, och *legitimitet*, utifrån fallet Case Sofielund 2030. Dessa begrepp är utgångspunkten för att förstå demokratiska aspekter i denna studie och kommer i detta avsnitt diskuteras i relation till föregående analys och forskningsbelägg.

8.1 Makt – Projektifieringens styrande logik

Analysen har beskrivit hur samverkansprojektet CS har styrts av subtila krafter i form av normer, regler, och lagar. Dessa består dels av den byråkratiska logik som kommunen står under, samt en marknadslogik som uppfordrar finansieringskrav. Den offentliga sektorn tillämpar en 'projektlogik' för att hantera multipla, parallella institutionella logiker (Fred, 2020). Projektifieringen kan även förstås utifrån de EU-bidrag som kommuner söker, som i fallet CS, där projektorganisering är en integrerad del av EU-policyer (Mukhtar-Landgren & Fred, 2019). Genom att skapa temporära 'engångs'-organisationer som kan upplösas när projektet är avslutat (Fred & Mukhtar-Landgren, 2022) kan en kommun skapa projekt som går utanför den ordinarie verksamheten. Att projektorganisationen upplöses när uppgiften är slutförd innebär att den finansiering som upprätthållit projekten upphör. Det blir därför som Fred, Forsell, och Hall (2013) beskriver det ännu ett projekt till kyrkogården, eller som Karvonen (2018) menar – att experiment inte är testballonger att skala upp, utan är bara en ny styrningsmodell. Experimentell styrning blir således endast ett tillvägagångssätt för att kommunen ska kunna verka inom den institutionella logik som styr, men det är inte en styrningsform som utmanar i den ordinarie verksamheten utan tillämpas för tillfälliga projekt för att försöka lösa långsiktiga problem. En kommun kan med detta marknadsföra sin innovativa satsning, men samtidigt behålla status-quo inom den egna organisationen.

Sverige har ett starkt kommunalt självstyre (Fred, 2020) och en grundprincip för kommuner är riskminimering (Berglund-Snodgrass, 2022). De komplexa problem kommuner ställs inför kräver dock ett risktagande, att testa nya lösningar för att hantera dessa utmaningar. Extern finansiering kan rättfärdiga handlingar som inte ingår i den ordinarie verksamheten, samt tillåta kommunen att använda resurser med ovisst utfall (Eneqvist, 2022). Lösningen blir att gå utanför den ordinarie verksamheten genom projektformen för att kunna ta risker. Det innebär att involvera aktörer som inte vilar på den demokratiska grund som en kommun gör. Kommunen tillför i polycentrisk styrning ett fundament av förutsägbarhet (Thiel, 2023), och det har argumenterats i analysen att kommunens skiftande roll i samarbetet kan försämra denna förutsägbarhet. För även fast en kommun gynnas av projektformen, som tillåter dem att agera på nya sätt för lösa problem utan att förändra grundstrukturen i den egna organisationen, kan det bli ett opålitligt agerande gentemot samarbetsaktörerna. Både att kommunens roll kan gå från

‘möjliggörare’ till ‘förhindrare’, samt att det kan finnas en ovisshet gällande långsiktig finansiering kan båda ha negativ påverkan på kommunen som samarbetspartner. Conrah (2003) resonerar att klargöra vad för mandat de olika representanterna har redan innan en samverkansorganisation börjar med sin uppgift. I experimentell styrning kan detta vara av yttersta vikt.

8.2 Inkludering – Ny styrning i medborgarnas tjänst

Analysen har fört resonemanget att den experimentella styrningen i CS kan ha varit till gagn för den medborgarinvolvering, och detta framhöll kommunen som en av de främsta kvaliteterna med projektet (Tillväxtverket, u.å.A). Om medborgare, som Cars och Thune Hedström (2006) påtalar, alltmer tillgriper andra former för att påverka beslut, än genom de mer traditionella metoderna som fastlås i PBL, kan tillämpningen av externa föreningar som Växtvärket gynna en medborgarinvolvering. Khakee (2006) synliggör att det behövs mer medborgarinvolvering nu än tidigare, och att få medborgarnas acceptans för ett beslut höjer dess legitimitet. Om kommunen därav skulle gå genom mer traditionella kanaler, som i samråd, kan det resultera i att endast de medborgare som har tid och intresse engagerar sig. Marginaliserade områden kan av denna anledning få sämre förutsättningar för medborgardeltagande (Cars & Thune Hedström, 2006; Khakee, 2006). Det kan med andra ord bli ett demokratisk underskott för de beslut som tas. Föreningar som aktivt arbetar med medborgarinvolvering kan vara ett sätt att höja legitimiteten i beslut.

Att endast genom ideella föreningar försöka nå ut till alla medborgare är inte nödvändigtvis ett säkert tillvägagångssätt, men sättet som Växtvärket arbetade belyser något annat. Att de förvaltar en plats som Naturmolnet, och är på plats varje dag skapar en närhet till medborgare som i sin tur kan uttrycka sina åsikter och känslor angående projektet. Experimentell styrning kan vara ett tillvägagångssätt för att komma närmare medborgarna, på ett sätt som kommunala tjänstemän och organisationer varken har tid eller resurser att göra. Ett problem med en sådan ‘outsourcing’ av kommunens demokratiska uppdrag är att en förening som Växtvärket varken har mandat eller medel att verka utanför sitt uppdrag. Om inte medborgares åsikter når kommunen blir även detta en chimär av medborgarinvolvering. Karvonen (2018) skriver att experimentell styrning kan öka demokratisk deltagande, men att det kan finnas en förutbestämd agenda som osynliggörs under de demokratiska överläggningarna. Om medborgare talar med Växtvärdets representanter i tron att de har makt att förändra andra delar av staden kan den experimentella styrningen istället vara problematisk utifrån en demokratisynpunkt.

Mötesplatser har beskrivits i denna uppsats som både ett mål för CS, samt som ett tillvägagångssätt för att nå detta mål. När marknadskrafter privatiserar alltmer kan även offentliga rum bli till en kommers (Madanipour, 1999). Inkluderande noder kan stärka social sammanhållning (ibid.). Stigendals (2007) definition av integration är “att *helhetgöra*” – att

flera delar blir till en helhet, har i den här uppsatsen använts som ett resonemang för att förstå inkludering. För att medborgare ska kunna bli till en helhet, eller i alla fall på lika villkor kunna använda sin demokratiska rätt att påverka beslut, krävs inkluderande och neutrala mötesplatser. I experimentell styrning som innefattar en mängd aktörer, däribland till viss del medborgare, kan en öppen mötesplats vara ett första steg i en ny form av samverkan.

8.3 Transparens – Insyn och öppenhet

I denna uppsats har *transparens* tolkats som öppenhet inom samverkansgruppen, samt som insyn i processen utifrån medborgarnas perspektiv. Med andra ord: intern transparens, och extern transparens.

Polycentrisk styrning, eller för den delen experimentell styrning, har fördelen att tillsammans med andra aktörer generera nya idéer och projekt (Kronsell & Mukhtar-Landgren, 2018). För det krävs ett öppet förhållningssätt gentemot alla aktörerna. I CS kan en sådan öppenhet varit bristfällig – det fanns ingen gemensam uppsamlingsplats för de olika aktörerna att vända sig för att få information om projektet eller få kontakt med andra aktörer. Om en experimentell styrning är alltför hierarkisk där kommunen toppstyr kan fördelar av ett sådant samarbete gå förlorat. Kommunen kan visa utåt att de samverkar och visar handlingskraft, vilket är något som Fred, Forsell, och Hall (2013) betonar att kommuner vill. Om samarbetet inte fullt ut har en öppenhet inom samarbetet blir det endast traditionell styrning, i en ny tappning.

Till en början valde Malmö stad att inte vara ansiktet utåt för CS (Klintström, 2020), trots att de var i centrum för projektet. Kommuner har en demokratisk grund som vilar på transparens, jämlikhet, öppenhet, och ansvarsskyldighet (Eneqvist, 2022). I experimentell styrning kan insyn och transparens vara den demokratiska aspekt som är mest bristfällig. Om inte kommunen informerar tydligt hur ett projekt i en experimentell styrning fungerar är det omöjligt för en vanlig medborgare att förstå vem som är ansvarig, och försvåra en eventuell ansvarsutkrävning. CS som fall visar att experimentell styrning kan vara en komplicerad styrningsform som kan riskera att kommuner agerar på ett sätt som inte lämpar sig för en demokratisk aktör, som att nedtona sin egen medverkan. I samverkan med flera aktörer är ansvarsutkrävning och transparens två särskilt viktiga värden (Thiel, 2023), men det är inte ovanligt att det blir ett underskott av dessa (Zakhour & Metzger, 2018). För att få en bredare förståelse hur experiment påverkar stadsutvecklingen i stort måste aktörerna som styr handlingarna granskas, och inte enbart aktiviteten kring experimentet (Karvonen, 2018). Karvonen fortsätter med att urban styrning och beslutsfattande kan förändras på sätt som vi inte anar, och kan hur experiment används kan ge en inblick och förståelse för framtidens stadsutveckling. Experimentell styrning kan dölja handlingar som annars hade granskats (ibid.). Ett exempel från CS är att kommunen tryckte på att projektet var

EU-finansierat, men samtidigt 'dolde' den andra hälften av finansieringen som var skattemedel. Zakhour och Metzger (2018) betonar att demokrati ska inte granskas för närsynt, utan från kontextuella faktorer. Experimentell styrning, som det beskrevs i avsnittet av makt, kan vara ett tillvägagångssätt för att kunna handla inom vissa institutionella ramar. Emellertid får det inte ske på bekostnad av insyn, för transparens är som Thiel (2023) beskriver det – en grund för polycentrisk samverkan. Transparens är även en grund för ett demokratiskt samhälle.

8.4 Legitimitet – Bristande förankring inom och utom projektet

Legitimitet kan beskrivas i denna uppsats som en bristande förankring, både inom den egna organisationen, samt från medborgare.

Den här studien har valt att tolka bristande förankring som att CS förlorade legitimitet gentemot kommunen i stort. Efter att Malmö stads omorganisering förändrades förutsättningarna för gränsövergripande projekt, och förvaltningarna blev mer fokuserade på sina kärnuppdrag. Eneqvist (2022) skriver att nya experimentella styrningar är problematiska för kommuner då det utmanar den traditionella byråkratiska, sektoriserade organisationer som skapades för administration och regelstyrning, och med hierarkier som inte är passande för de nya formerna av styrning. Eneqvist fortsätter med att interna strukturer börjar utvecklas som bryter silo-orientering, och att det sker småskaliga institutionella förändringar. I Malmö stads fall kan det ha gått åt motsatt håll, och blivit mer silo-orienterat efter omorganisationen. Det går även att ifrågasätta Eneqvist resonemang att experimentell styrning utmanar traditionella, byråkratiska organisationer. Denna studie har argumenterat för att en projektform med tillfällig organisation möjliggör för en kommun att testa innovativ samverkan utan att det obstruerar den ordinarie verksamheten. På så vis kan en kommun erhålla viss legitimitet inom den egna organisationen för det som går utanför kärnverksamheten. Projekten utförs med andra ord utanför den ordinarie verksamheten och avslutas ofta utan att implementeras in i permanenta organisationen. På så vis kan ett projekt existera utan att utmana rådande organisatoriska strukturer. Kommuner är emellertid en stor aktör med flera förvaltningar som har olika viljor (Mukhtar-Landgren & Kronsell, 2018) och även fast CS var utanför ordinarie verksamhet mötte projektet viss motstånd inom Malmö stad. Conrah (2003) skriver att bristande kommunikation är ofta en huvudfaktor när samverkansorganisationer misslyckas. Representanter inom samverkansprojektet avgränsar sitt synsätt till den egna yrkeskunskapen och ser inte till andra aktörers perspektiv, eller till målgruppens perspektiv (ibid.). Om Malmö stad har ett mer silo-orienterat arbetssätt efter omorganiseringen kan det vara en bidragande faktor till att även experimentella styrningar utanför ordinarie verksamhet möter motstånd. Komplexa problem som utanförskap eller klimatförändringar är för stora för en enskild förvaltning, utan de är istället organisationsöverskridande (Fred, Forsell, och Hall, 2013). Lösningen på dessa utmaningar finns i samverkan, och ifall de olika förvaltningarna, som Conrah (2003) uppmanade, hade

sett projektet utifrån målgruppens perspektiv kan samverkansprojektet ha fungerat bättre. Det får på detta sätt ett gemensamt perspektiv att utgå ifrån, istället för att varje enskild förvaltning ska se till sitt eget kärnuppdrag. Om det gemensamma perspektivet var utifrån målgrupper (i CS fall främst medborgare) hade projektet kunnat utformas efter deras önskan. Det hade kunnat öka förankringen inom den egna organisationen för projektet. Med andra ord, öka legitimiteten för projektet.

I Sofielund fanns en utbredd projekttrötthet, och som denna studie tolkar som att Malmö stads projekt i stadsdelen saknar lokal förankring, med andra ord fanns det en bristande legitimitet från invånarna gentemot projektet. Projektformen innebär att med tillfälliga organisationer arbeta i tillfälliga projekt kan av denna anledning te sig en aning märkligt i en stadsdel med uttalad projekttrötthet. Naturmolnet är ett av det mest synliga, och kanske mest uppskattade, delprojektet i CS, men dess framtid är oviss då det endast är en tillfällig mellan användning. Tillfällig användning av stadsrum bör analyseras i sammanhanget av hela stadens utveckling, och inte som ett enskilt projekt menar Madanipour (2018).

Madanipour fortsätter med att tillfällig användning kan skapa vissa möjligheter, men även synliggöra en sårbarhet inom processen hos de som använder sådan planering. Han menar att tillfällig användning kan belysa en ovilja eller oförmåga för mer långsiktiga projekt från beslutsfattarnas sida (ibid.). Kommuner drar emellertid fördel ifrån tillfälliga projekt då det tillåter dem att ta risker, och få tillåtelse att misslyckas med projekten (Berglund-Snodgrass, 2022). En förklaring till tillfällig användning är att projektformen är institutionaliserad bland en del bidragsgivare, främst EU, och att erhålla finansiering för en kortare tid kan vara en styrande faktor i detta (Fred, Forsell, & Hall, 2013). Det följer med andra ord en institutionell logik att Naturmolnet blev en mellan användning, både i initialt när Malmö stad vill kunna experimentera med en minimerad risk, men också efteråt där kortsiktiga projekt premieras av bidragsgivare som EU. Projektformen kan på sikt skapa en bristande förankring hos befolkningen, om det ständigt kommer nya projekt och inget blir bestående. Det skapar inte bara bristande legitimitet för projekt, det kan alienera medborgare från beslutsfattningen, och på så vis hota den lokala demokratin.

9. METODDISKUSSION

Att förstå fronesis som en form av kunskap har ökat förståelse för varför den här studien behöver en metod såsom intervjuer, och varför den metoden passar väl inom ett samhällsvetenskapligt fält. Flyvbjerg, Landman, och Schram (2012) menar att samhällsvetenskap inte ska efterhärma naturvetenskapen utan istället återinföra kontextkänslig vetenskap, såsom fallstudier, samt att uppskatta komplexiteten av sociala relationer och handlingar. Den här studien har försökt anamma det synsättet och försökt ge en beskrivning av fallet CS, samt att göra en tolkning av det insamlade materialet.

Naturvetenskapen lämpar sig väl för att testa hypoteser, medan samhällsvetenskaper lämpar sig för att producera situerad kunskap, att förstå och agera i kontextualiserade sammanhang (Flyvbjerg, Landman, & Schram, 2012). CS är ett komplext fall där det finns många olika perspektiv att ta i beaktning. Det går inte att göra på ett objektivt sätt, men genom att vara transparent i beskrivningen av metod, samt på ett öppet sätt visa resultaten i analysen har den här studien försökt ge en annan tolkning av de utmaningar och möjligheter som experimentell styrning kan ge.

När intervjuerna genomfördes var det på ett abduktivt sätt, och insamlandet av data skulle genomföras i ett öppet förhållningssätt utan förutfattade meningar. Walsham (2006) menar att även en neutral observatör inte är opartisk utan alla människor är partiska utifrån sin bakgrund, tidigare kunskap, och förutfattade meningar på ett eller annat sätt. Det kan därav vara viktigt att poängtera att även den här undersökningen kan ha påverkats av detta.

Förståelsen att tidigare kunskap och erfarenheter kan färga en studie har bidragit till att på ett öppet sätt ta in olika perspektiv i den här undersökningen. Walsham (2006) menar att även valet av teorier är en del av detta. Han skriver att undersökaren väljer de teorier som "talar" till dem, och även fast undersökaren argumenterar för att teorierna är relevanta för ämnet har valet av teorier varit deras. Sådant har försökt förhindras genom att ha en bredd av forskning från olika fält, samt ett öppet sinne för sådant som talar emot undersökningen. Analysen har i denna studie kunnat breddas genom att ett begrepp som exempelvis *samverkan* har inhämtas från olika håll, från statsvetenskap, samhällsplanering, och sociologi. Genom en bredare teoretisk bas kan analys och diskussion bli mer dynamisk och omfattande. Litteraturen som använts i uppsatsen är både nyligen publicerade artiklar samt äldre forskning, där förändringar i bland annat samhällsutvecklingen inverkar på hur dessa både kan förstås och tillämpas. Forskningsbeläggen från äldre forskning kan dock fortsatt anses vara relevanta utifrån på vilket sätt exempelvis PBL uppdaterats som fortsatt gör denna litteratur användbar. En fördelning av litteratur i olika tidsperioder kan vara gynnsamt då det speglar att viss problematik finns kvar än idag.

'*Styrning*' har varit ett centralt begrepp i denna uppsats, vars engelska motsvarighet är '*Governance*'. Den svenska översättningen är bristfällig och innefattar inte alla de aspekter

som dess engelska motsvarighet. 'Styrning' på svenska kan också vara ett vagt begrepp som även används mer vardagligt. Även andra engelska begrepp som '*Urban Living Labs*' saknar en tydlig svensk översättning. Det kan innebära en viss otydlighet att översätta dessa och det går att argumentera för att använda etablerade engelska termer för att minska missförstånd. Den här studien har emellertid använt den svenska översättningen men har haft i åtanke att försöka vara tydlig i formuleringarna för att minska potentiella missförstånd.

Ett vanligt missförstånd, enligt Flyvbjerg (2006), är att en fallstudie inte kan ge tillförlitlig information om den bredare klassen, och att fallstudier passar bättre till de initiala faserna av en undersökning då den kan vara hypotesproducerande. Kritiken ligger i att en fallstudie inte kan skapa generell och övergripande kunskap. Även fast Flyvbjerg menar att detta är ett missförstånd angående fallstudier har den här studien inte försökt att skapa en generaliserbar hypotes. Istället har fallstudien ämnat att skapa förståelse kring ett enskilt fall och vad det har inneburit för vissa demokratiska aspekter. Det kan ge en inblick i det här fallet och de konsekvenser fallet har haft i ljuset av de demokratiska perspektiven. Det kan vara precis lika sant på andra platser och andra fall, men precis som mycket av mellanmänniska interaktioner skiljer sig detta åt. Det går kanske inte att skapa en allomfattande "*one size fits all*"-hypotes, men det kanske inte heller behövs. En fallstudie kan istället ge en inblick och vara en spegel för något större.

Det finns en kritik mot kvalitativa intervjuer som menar att metoden inte prövar hypoteser utan bara är en explorativ metod, och är därför inte vetenskaplig (Kvale & Brinkmann, 2009). De motsätter detta och menar att utforskning är en viktig beståndsdel i kvalitativ forskning. Det här är även något som Flyvbjerg, Landman, och Schram (2012) menar är fel då naturvetenskapen lämpar sig extra väl för att pröva hypoteser, och samhällsvetenskapen för förstå och agera i kontextualiserade sammanhang, men det gör inte den samhällsvetenskapliga forskningen mindre relevant. I den här studien har intervjuer krävts både för att få en tydlig bild av hur samverkansprocessen har gått till, men även för att få intervjupersonernas känslor och upplevelser av samverkansprocessen. När mellanmänniska företeelser studeras, som mellan samverkansaktörernas samarbete, finns det ingen, som Klingberg och Hallberg (2021) skriver, objektiv kunskap som är värdeneutral. Den här studien kan därav troligtvis inte kritiseras för valet av intervju som metod, men utförandet kan säkerligen granskas. Kvale och Brinkmann (2009) skriver att kvaliteten på den data som erhålls från den kvalitativa forskningsintervjun beror till stor del på intervjuarens färdigheter och kunskap om ämnet. Då det har beskrivits att den här studien använde sig utav ett abduktivt förhållningssätt under intervjuperioden var tanken att intervjuerna skulle genomföras utan för mycket förutfattade meningar. Med andra ord hade intervjuaren inte de färdigheter och kunskaper om ämnet som Kvale och Brinkmann efterfrågade. Frågorna var öppna och utforskande, men det fanns ingen forskningsfråga för studien att vägleda intervjuerna. En abduktiv ansats innebär att insamlandet av data är det

som leder till en hypotes (Josephson & Josephson, 1994, 5), och därav fanns det inte någon övergripande frågeställning när intervjuerna genomfördes. Om forskningsfrågan som fastslår att den här studien ska diskutera demokratiska aspekter som makt, inkludering, transparens, och legitimitet hade funnits vid tiden för intervjuerna hade frågorna kunnat utformas på ett mer lämpligt vis. Ändock gav de öppna frågorna möjlighet att skära i materialet på många sätt, och det kan ha gjort att datan är mer 'neutral'. Med andra ord, eftersom det inte fanns en satt agenda vad intervjun skulle leda till kunde inte intervjuaren (vare sig medvetet eller undermedvetet) styra samtalet åt ett önskvärt håll med exempelvis ledande frågor. Det abduktiva förhållningssättet kan ha missgynnat mängden av relevant material, men den kan ha gynnat studiens integritet.

Dokument kan vara en rik källa av information och data, emellertid menar Bowen (2009) behöver forskaren ha en kritisk blick och vara försiktig när hen använder sig utav dokument. Informationen i dokument är inte nödvändigtvis en precis, exakt, eller fullständig dokumentation av en händelse eller fenomen (ibid.). I den här studien har tillförsikt varit rådigt då en stor del av dokumenten som har använts varit skrivna av konsultföretaget WSP, och det är en analys genomförd av dem. Det är med andra ord en tolkning från deras sida, och de lägger mer värde i vissa specifika aspekter, och mindre i andra. En aspekt som fick stor betydelse i dokumenten är mätbarhet, då detta troligtvis är någonting Tillväxtverket efterfrågar för en korrekt utvärdering. För att kunna hantera detta har den här undersökningen varit vaksam för vem som författar texten, för vilken målgrupp, samt i vilket syfte texten har producerats.

För att öka den här studiens tillförlitlighet, och minska risken för undersökarens partiskhet, har den här studien använt flera metoder, så kallad triangulering. Bowen (2009) beskriver triangulering som en kombination av metoder som studerar samma fenomen. Den här studien har primärt använt intervjuer och dokument för att samla in data, vilket senare har tolkats och förklarats.

Tillvägagångssättet för analysen i denna studie följde riktlinjer som pekats ut av Braun och Clarke (2006). För en novis i undersökningssammanhang kan det vara lämpligt att gå efter en tydlig mall men ett alltför plikttroget hörsammande inför andras råd kan ha haft en negativ inverkan. Då undersökningar skiljer sig åt, både i val av metod samt i kvantitet, blev resultatet av den här studiens följsamhet att den insamlade mängden av data blev väldigt stor. Det resulterade även i att ett extra steg fick adderas för att kunna följa Braun och Clarke fullt ut.

Det går att föra en diskussion kring ifall denna studie bör ha avgränsats ännu mer. CS är ett stort och komplext projekt med många delprojekt och ännu fler aktörer. De demokratiska perspektiven som diskuterades är även de omfattande. En mer avgränsad studie skulle

kunna ge en mer detaljrik och utforskande analys, om studien exempelvis endast diskuterade två av de demokratiska aspekterna. Emellertid kan det finnas en poäng med att de fyra demokratiska perspektiven diskuteras var för sig. Eneqvist (2022) diskuterade legitimitet och hade begreppet “transparens” inkluderat i legitimitetsbegreppet. Det kan riskera att förringa transparens som ett begrepp som enbart syftar till att skapa legitimitet. I den här undersökningen har transparens visat att det har ett värde i sig själv, som till exempel medborgarnas rätt till insyn som en demokratisk princip.

10. SAMMANFATTANDE SLUTSATS

I detta avslutande avsnitt presenteras undersökningens slutsats. Slutsatsen utgår ifrån studiens tre frågeställningar:

Hur har Case Sofielund 2030 arbetat för att främja ökad lokal medverkan?

Hur har Case Sofielund 2030 bidragit till nya samarbetsstrukturer?

Hur påverkas en demokratisk förankrad aktör som Malmö stad av innovativa styrningsformer utifrån demokratiska aspekter som makt, inkludering, transparens, och legitimitet?

CS var ett projekt som gick utanför den ordinarie verksamheten vilket möjliggjorde för Malmö stad att skapa en tillfällig organisation där okonventionell styrning tillämpades. En sådan tillämpning bidrog till att Malmö stad kunde testa nya samarbetsstrukturer med andra aktörer och verka för en mer horisontell styrning.

I fallet CS har det varit gynnsamt att kunna verka utanför den ordinarie verksamheten för att kunna utforska nya lösningar, samt för att erhålla finansiellt stöd ifrån EU. Ändock har den här studien uppmärksammat att projektformen kan försämra kommunens anseende som en pålitlig aktör då projektformens logik innebär även temporära organisationer. I CS exemplifieras det med 'Naturmolnets' framtid som skapade stor osäkerhet bland samverkansaktörerna. Projektifieringen kan med andra ord riskera att kommunens anseende som den förutsägbara aktören kan förändras och istället ge upphov till ett nytt epitet: 'oberäknelig'. Det bör dock påtalas att det är kraftiga incitament som driver kommunen åt en viss riktning, och att kommunen är en liten aktör i en global värld. Denna studie riktar kritik gentemot kommunens agerande, men vissa kontextuella förklaringar som beskrivits i denna studie kan förmildra denna kritik något.

CS var ett projekt med många olika aktörer och den här studien har diskuterat att det kan ge en viss negativ påverkan på den lokala demokratin, främst gällande bristande insyn och en försvårad ansvarsutkrävning. Ett samverkansprojekt gör det svårt för medborgare att uppfatta vem som är avsändare för projektet. I fallet CS förstärktes detta av Malmö stad som till en början avstod från att ange sig som avsändare för projektet. Det kan ge ett varsel att nya styrningsformer inte enbart i sig själva gör det svårare för insyn, utan detta kan även förstärkas av aktörerna. Det kan på sikt ha allvarliga demokratiska implikationer.

Projektformens logik innebär att projekt är tillfälliga, och den här studien har genom att närmat CS visat att på sikt kan det medföra att medborgare förlorar tillit gentemot beslutsfattare. Om ingenting är bestående kan medborgare få uppfattningen att staden inte

vill satsa långsiktigt. Den här undersökningen har påtalat den projekttrötthet som fanns i Sofielund innan CS startade och kritiserar projektformens tillfälliga logik. Om ett projekt har ett lyckat utfall bör det finnas strukturer inom kommunen för att kunna upprätthålla projektets fortlevnad, och att dessa strukturer är på plats innan ett projekt startar. Om inte kommer framtida planering enbart bestå av kortsiktiga projekt.

Den här studien har diskuterat att medborgarinvolvering kan gynnas till viss del av en ny form av styrning om lokala föreningar är med i samverkansorganisationen. Föreningar har i detta fallet visat att de både kan gynna medborgarinvolvering, samt att deras närvaro på platsen skapar en djupare kontakt med medborgare. Det är emellertid angeläget att betona att föreningar inte är ett substitut för kommunens demokratiska roll, utan ett komplement. Denna studie belyser positiva indikationer på medborgerligt deltagande men det krävs även en närvaro från kommunen för att det ska få någon effekt.

Ytterligare en iakttagelse den här studien har gjort är den omorganisation som Malmö stad verkställde, från områdesförvaltningar till linjeförvaltningar. Det har medfört att Malmö stad numer är mer hierarkisk med silo-orienterade förvaltningar. Den här studien har påtalat vikten av gräns- och sektorsövergripande samverkan för att kunna hantera komplexa problem. En enskild förvaltning kan inte ensamt hantera dessa utmaningar. Utmaningarna kan inte heller hanteras genom tillfälliga, kortlivade projekt, även fast de bedrivs sektorsöverskridande. Permanenta, sektorsövergripande förvaltningar där kunskap och erfarenhet kan delas är alltid att föredra.

Denna studie ska inte tolkas som att ny och innovativ samverkan är ofördelaktig utan gränsöverskridande samverkan bör uppmuntras, men det kan inte ske på bekostnad av demokratiska principer. Att belysa ett demokratiskt underskott möjliggör för en mer balanserad samverkansform. Vidare forskning kan med fördel fortsätta att studera hur experimentell styrning förhåller sig till lokal eller nationell demokrati. Den här studien har inkluderat andra samverkansaktörer än endast kommunen men enbart som ett komplement gentemot kommunen. Det hade kunnat ge nya intressanta perspektiv ifall andra aktörers roller diskuterades mer i framtida forskning om experimentell styrning. Flyvbjerg (1998) skrev att demokrati är en konstant kamp, och om medborgare inte engagerar sig i den kampen kommer det inte längre finnas någon demokrati. Att fortsätta forskning kring demokratiprocesser är därför av yttersta vikt.

De fyra demokratiska aspekterna har i hela studien diskuterats var för sig, och alla har belyst ett visst demokratiskt underskott. När de adderas på varandra visar de allvarliga demokratiska brister. Denna studie har enbart fokuserat på fyra demokratiska perspektiv, och det kan finnas andra demokratiska aspekter att belysa och undersöka. Denna undersökning kan även belysa en underliggande brist hos kommunen – att de inte har

rådighet att bemöta de komplexa utmaningar som samhället står inför. Planeringen förändras inte heller i den takt som behövs för att kunna bemöta dessa utmaningar. Det finns med andra ord fog för att kritisera de institutionella ramverk som styr kommunens handlingar.

Epilog

Efter att jag läste Kurt Vonneguts ojämförliga förord i 'Slakthus 5' lovade jag mig själv att aldrig skriva en prolog. Ett förord till en uppsats kan också kännas ypperligt förmätet, tillskillnad från ett citat av Goethe. Emellertid måste jag på något sätt tillägna ett tack till ett antal personer; alla som ställde upp på intervju, till Ingrid som kan leta upp en nål i en höstack (åtminstone en liten artikel i en obskyr tidskrift), samt till mina två fantastiska handledare, Gunilla och Matilda! Vilken ynnest det har varit att få ta del av era skarpa iakttagelser och perspektiv. Er hjälp har varit oersättlig och ifall du, kära läsare, gillade den här uppsatsen är det deras förtjänst. Om inte kan jag bara citera vår tids största tänkare - Natasha Bedingfield: *These words are my own*

Joel Bernström

Vessigebro, 10 maj 2024

REFERENSER

Agger, A., & Sørensen, E. (2018). Managing collaborative innovation in public bureaucracies. *Planning Theory*, 17(1), 53-73. <https://doi.org/10.1177/1473095216672500>

Ahrne, G., & Svensson, P. (2011). *Handbok i kvalitativa metoder*. 1. uppl. Malmö: Liber Artscape. (u.å). *Philosophy & Vision*. <https://artscape.se/about-us/> (hämtad 2024-05-05)

Avelino, F., & Wittmayer, J.M. (2016). Shifting Power Relations in Sustainability Transitions: A Multi-actor Perspective. *Journal of Environmental Policy & Planning*, 18(5), 628-649. DOI: 10.1080/1523908X.2015.1112259

Berglund-Snodgrass, L. (2022). Risk and Approaches to Risk-Taking in Testbed Planning. *Planning Practice & Research*, 37(1), 79-94. DOI: 10.1080/02697459.2021.1992942

Bowen, G.A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. DOI 10.3316/QRJ0902027.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology* 3(2), 77-101. DOI: 10.1191/1478088706qp063oa

Cars, G. & Thune Hedström, R. (2006). Nya villkor för den kommunala planeringen. I Blücher, G., & Graninger, G. (red.). *Planering med nya förutsättningar – Ny lagstiftning, nya värderingar*. Vadstena Forum, 157-176

Conrah, U.G. (2003). *Varför misslyckas samverkan*. I *socionomen* 2/2003, 25–29

Danielsson, M., & Hallin, G. (2021). *Utvärdering av ERUF-projektet Case Sofielund 2030: Analys av organisatoriskt lärande*. [Internt material] WSP Sverige AB

Denkiewicz, S., Hasselberg, E., Keller, N., Lindberg, J., Hasselmark Mason, T., Nordström, J., Blanck, Y-L., & Stiber, S. (u.å). *Guidelines från Case Sofielund 2030 Metodbeskrivningar för lokal implementering av Agenda 2030* [informationsdokument]. <https://bidmalmo.se/case-sofielund/> (hämtad 2024-05-06)

Ehinger Berling, Å. (2006). Samhällsplanering i vilken geografi?. I Blücher, G., & Graninger, G. (red.). *Planering med nya förutsättningar – Ny lagstiftning, nya värderingar*. Vadstena Forum, 71–90

Emmelin, L. (2006). Styrning av markanvändning och miljö. I Blücher, G., & Graninger, G. (red.). *Planering med nya förutsättningar – Ny lagstiftning, nya värderingar*. Vadstena Forum, 125–132

Eneqvist, E. (2022). *Experimental Governance – Capacity and legitimacy in local governments*. Doktorsavhandling, KTH Kungliga Tekniska Högskolan. <https://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1654486&dswid=9171>

Fangen, K. (2005). *Deltaföreläsning*. 1. uppl. Malmö: Liber ekonomi

Fastighetsägare BID Sofielund [BID]. (u.å. A). *Case Sofielund*. <https://bidmalmo.se/case-sofielund/> (hämtad 2024-05-05)

Fastighetsägare BID Sofielund [BID]. (u.å. B). *Tillsammans utvecklar vi Sofielund till en attraktiv del av Malmö*. <https://bidmalmo.se/sofielund-foreningen/om-oss/> (hämtad 2024-05-05)

Fejes, A., och Thornberg, R. (2015). *Handbok i kvalitativ analys*. 2. uppl. Stockholm: Liber

Flyvbjerg, B. (1998). *Rationality and power: democracy in practice*. Chicago: Univ. of Chicago Press

Flyvbjerg, B. (2006). Five Misunderstandings About Case-Study Research. *Qualitative Inquiry* 12(2), 219-245

Flyvbjerg, B., Landman, T., & Schram, S. (2012). Introduction: new directions in social science. I Flyvbjerg, B., Landman T., & Schram S. (red.). *Real Social Science: Applied Phronesis*. Cambridge University Press 1(12)

Fred, M., Forssell, R., & Hall, P. (2013). Projekt som det politiska samverkanskravets uppsamlingsplatser: en studie av Malmö stads projektverksamheter. *Kommunal ekonomi och politik*, 17(2), 37-59

Fred, M. (2020). Local government projectification in practice – a multiple institutional logic perspective. *Local Government Studies* 46(3), 351-370. DOI: 10.1080/03003930.2019.1606799

Fred, M., & Mukhtar-Landgren, D. (2022). LÄRANDE GENOM TEMPORÄR ORGANISERING - PROJEKT, PILOTER OCH EXPERIMENT I MALMÖ STAD. Tillväxtkommissionen. <https://malmo.se/Tillvaxtkommissionen/Kunskapsunderlagsrapporter.html> (hämtad 2024-05-07)

Fred, M., & Godenhjelm, S. (2023). Introducing Projectification Research. I Fred, M., Godenhjelm, S. (red.). *Projectification of Organizations, Governance and Societies*. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-30411-8_1

Graham, T., Eriksson, E., & Hansen, A. (2021). Sofielunds vattenutmaningar. <https://bid-malmo.se/case-sofielund/> (hämtad 2024-05-07)

Haig, B. D. (2008). Scientific Method, Abduction, and Clinical Reasoning. *Journal of Clinical Psychology* 64(9). DOI: 10.1002/jclp.20505

Hållbar Utveckling Skåne. (u.å). *Om föreningen*. <https://www.hutskane.se/om-foreningen/> (hämtad 2024-05-05)

Ivert, A-K., Di Rocco., J., & Kronkvist, K. (2023). *Uppföljning av brott och otrygghet i Sofielund – En uppdaterad utvärdering av Fastighetsägare BID Sofielunds arbete*. Institutionen för kriminologi, Malmö universitet. <https://bra.se/forebygga-brott/erfarenhetsbank/erfarenhetsbank/2022-04-13-uppfoljning-av-brott-och-otrygghet-i-sofielund.html> (hämtad 2024-05-05)

Josephson, J.R., & Josephson, S.G. (1994). *Abductive inference/ Computation, philosophy, technology*. New York/ Cambridge University Press.

Karvonen, A. (2018). The city of permanent experiments?. I Turnheim, B., Kivimaa, P., & Berkhout, F. (red.). *Innovating Climate Governance: Moving Beyond Experiments*. Cambridge: Cambridge University Press, 201-215

Khakee, A. (2006). Medborgardeltagande i samhällsplaneringen. I Blücher, G., & Graninger, G. (red.). *Planering med nya förutsättningar – Ny lagstiftning, nya värderingar*. Vadstena Forum, 11–24

Klingberg, G., & Hallberg, U. (2021). *Kvalitativa metoder helt enkelt!*. Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur

Klintström, H. (2020). *Årsrapport utvärdering Case Sofielund 2030*. [Internt material] WSP Advisory

Kronsell, A., & Bäckstrand, K. (2010). Rationalities and forms of governance: a framework for analysing the legitimacy of new modes of governance. In K. Bäckstrand, J. Khan, & A. Kronsell, & Lovbrand, E. (red.). *Environmental politics and deliberative democracy : Examining the promise of new modes of governance*. Edward Elgar Publishing Limited.

Kronsell, A., & Mukhtar-Landgren, D. (2018). Experimental governance: the role of municipalities in urban living labs. *European Planning Studies* 26(5), 988-1007, DOI: 10.1080/09654313.2018.1435631

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Enskede: TPB

Kvale, S., och Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur

Latham, A., & Layton, J. (2019). Social infrastructure and the public life of cities: Studying urban sociality and public spaces. *Geography Compass* 13. <https://doi.org/10.1111/gec3.12444>

Madanipour, A. (1999). Why are the design and development of public spaces significant for cities?. *Environment and Planning: Planning and Design* 26, 879–891

Madanipour, A. (2018). Temporary use of space: Urban processes between flexibility, opportunity and precarity. *Urban Studies* 55(5), 1093–1110. <https://doi.org/10.1177/0042098017705546>

Malmö stad. (u.å. A). *Miljöförvaltningen*. <https://malmo.se/Om-Malmo-stad/Var-organisation/Forvaltningar/Miljoforvaltningen.html> (hämtad 2024-05-05)

Malmö stad. (u.å. B). *Våra verksamheter*. <https://malmo.se/Om-Malmo-stad/Var-organisation/Forvaltningar/Kulturforvaltningen/Vara-verksamheter.html> (hämtad 2024-05-05)

Malmö stad. (u.å. C). *Kulturförvaltningen*. <https://malmo.se/Om-Malmo-stad/Var-organisation/Forvaltningar/Kulturforvaltningen.html> (hämtad 2024-05-05)

Malmö stad. (u.å. D). *Förvaltningens organisation*. <https://malmo.se/Om-Malmo-stad/Var-organisation/Forvaltningar/Fastighets--och-gatukontoret/Forvaltningens-organisation.html> (hämtad 2024-05-05)

Malmö stad. (2023). *Case Sofielund 2030 - Hållbar stadsutveckling*. <https://malmo.se/Mil->

jo-och-klimat/Sa-jobbar-vi-med-vara-miljo--och-klimatmal/Miljo--och-klimatprojekt/Avslutade-projekt/Case-Sofielund-2030---Hallbar-stadsutveckling.html (hämtad 2024-05-05)

Mukhtar-Landgren, D., & Fred, M. (2019). Re-compartmentalizing local policies? The translation and mediation of European structural funds in Sweden. *Critical Policy Studies*, 13(4), 488-506. DOI: 10.1080/19460171.2018.1479282

Nationalencyklopedin [NE]. (u.å.A). *makt*. <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/makt> (hämtad 2024-05-07)

Nationalencyklopedin [NE]. (u.å.B). *Inkludera*. <https://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/inkludera> (hämtad 2024-05-07)

Nationalencyklopedin [NE]. (u.å.C). *Legitimitet*. <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/legitimitet> (hämtad 2024-05-07)

Nordin, A., & Klintström, H. (2020). *Halvårsavstämning*, Case Sofielund 2030. [Internt material] WSP Advisory

Nordin, A., & Klintström, H. (2021a). *Halvårsrapport*, Case Sofielund 2030. [Internt material] WSP Advisory

Nordin, A. & Klintström, H. (2021b). *Extern utvärdering av Case Sofielund 2030 – Årsrapport 2020*. [Internt material] WSP advisory

Regeringskansliet. (u.å.). *Agenda 2030 för hållbar utveckling*. <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/> (hämtad 2024-05-05)

Scandinavian Green Roof Institute [SGRI]. (u.å.). *Green Roof Institute grundades 2001*. <https://greenroof.se/om/> (hämtad 2024-05-05)

Stigendal, M. (2007). *Allt som inte flyter. Fosies potentialer – Malmös problem*. Malmö: MAPIUS 1/Malmö högskolas publikationer i urbana studier.

Syssner, J. (2012). *Världens bästa plats?: platsmarknadsföring, makt och medborgarskap*. Lund: Nordic Academic Press

Tegnér, M., Virkamäki, S., & Karlsson, S. (2021). *Sofielunds vattenutmaningar*. <https://bid-malmo.se/case-sofielund/> (hämtad 2024-05-07)

Thiel, A. (2023). Polycentric Governing and Polycentric Governance. I Gadinger, F., & Aart Scholte, J. (red.). *Polycentrism*. Oxford University Press. DOI:10.1093/oso/9780192866837.003.0005

Tillväxtverket. (u.å.B). *Läges- och slutrapport*. [Internt material]

Tillväxtverket. (u.å.A). *Projektutvärdering slutrapport – Extern utvärdering*. [Internt material]

VA SYD. (2023). *Politisk organisation*. <https://www.vasyd.se/Artiklar/Om-oss/Politisk-organisation> (hämtad 2024-05-05)

Växtvärket. (u.å.). *Om oss*. <https://www.vaxtvarket.se/om-oss/> (hämtad 2024-05-05)

Walsham, G. (2006). Doing interpretive research. *European Journal of Information Systems* 15, 320–330

Wikimedia Commons. (u.å.). Karta över Malmö. [Karta]. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Malm%C3%B8,_OSM-kort,_45000.png#file [2024-05-10]

Zakhour, S., & Metzger, J. (2018). Placing the Action in Context: Contrasting Public-centered and Institutional Understandings of Democratic Planning Politics. *Planning Theory & Practice* 19(3), 345-362. <https://doi.org/10.1080/14649357.2018.1479441>

BILAGA

Denna intervjuguide presenterar de frågor som ställdes under intervjuerna. Eftersom metoden inspirerades av ett abduktivt förhållningssätt varierade frågorna utefter vad intervjupersonen tog upp, men de övergripande temana var desamma. Frågorna i denna guide visar på de övergripande strukturerna i intervjun och inte alla frågor som ställdes. Motfrågor är till exempel inte med. Alla frågor ställdes inte till alla aktörer - till exempel "Hur arbetar Malmö stad överskridande?" ställdes endast till Malmö stad.

Om projektet

Berätta om projektet

Hur började projektet / Vad var syftet med projektet?

Hur ser du på tillfällig planering?

Om processen

Hur skiljer sig samverkansformen från tidigare/andra projekt?

Hur var det innovativt?

Hur kom ni fram till vilka samarbetsaktörer som skulle vara med?

Har ni haft samarbete med de andra aktörerna tidigare?

Hur arbetar Malmö stad överskridande? (mellan förvaltningar och andra aktörer)

Vad var er roll i samarbetet?

Hur var samarbetet strukturerat?

Hur tyckte du att strukturerna var?

Hur ser du på Malmö stads roll?

Fanns det ett tydligt ledarskap?

Framåtblickande för projektet

Hur ser framtiden ut för projektet?

Nådde ni era mål med projektet? Utveckla gärna!

Finns det andra liknande projekt där samma samverkansform testas?

Har du någonting som du vill lägga till som du känner att jag har missat eller bör veta?